

ČESKÁ AGENTURA NA PODPORU OBCHODU / CZECHTRADE

**ZAHRANIČNÍ OBCHOD ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE 2009**

Praha 2010

Vydavatel : Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade
Dittrichova 21
P.O.Box 76
128 01 Praha 2

tel : 22 49 07 500
fax : 22 49 07 503
e-mail : info@czechtrade.cz
<http://www.czechtrade.cz>

Uzávěrka rukopisu : 30. 5. 2010

© Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade, 2010

OBSAH

strana

Základní vývojové trendy zahraničního obchodu České republiky v roce 2009	4
1. Dynamika zahraničního obchodu	7
2. Teritoriální struktura	11
3. Zbožová struktura	16
4. Obchodní bilance	38
5. Vývoj cen	41
6. Organizační struktura	45
7. Zahraniční obchod České republiky s Evropskou unií a rozhodujícími zeměmi <i>(Pořadí zemí je podle obrátu dle roku 2009)</i>	49
7.1 Evropská unie	49
7.2 Hlavní obchodní partneři	56
7.2.1 Spolková republika Německo	56
7.2.2 Slovensko	60
7.3 Další významní obchodní partneři	68
7.3.1 Polsko	68
7.3.2 Čína	73
7.3.3 Francie	75
7.3.4 Itálie	79
7.3.5 Rakousko	52
7.3.6 Rusko	84
7.3.7 Nizozemsko	90
7.3.8 Velká Británie	92
<i>Příloha č. 1 – Seznam tabulek v textu</i>	<i>95</i>
<i>Příloha č. 2 – Seznam grafů v textu</i>	<i>99</i>

HLAVNÍ VÝVOJOVÉ TRENDY ZAHRANIČNÍHO OBCHODU ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2009

Po období nepřetržitého ekonomického růstu v lednu 1999 až 2008 zaznamenala Česká republika v roce 2009 značný pokles výkonnosti, když se její hrubý domácí produkt (HDP) meziročně reálně snížil o 4,2 %. K postupnému mírnému meziročnímu zpomalování výkonnosti sice docházelo již zhruba od druhé poloviny roku 2007, v průběhu roku 2008 se tento proces výrazně prohloubil, ale nejsilněji dopadl na začátek roku 2009. Během celého roku 2009 poté pokračoval meziroční pokles výkonnosti českého hospodářství s jistým útlumem v druhé polovině roku.

Pokles výkonnosti ekonomiky ČR byl přitom srovnatelný s propadem HDP v zemích eurozóny jako celku, který podle předběžných údajů dosáhl 4,1 %. Vzhledem k vysoké otevřenosti české ekonomiky a její výrazné závislosti na zahraniční poptávce vůbec a především na poptávce evropských zemí, která v důsledku hospodářského poklesu nejen silně oslabila, ale změnila i svoji strukturu, došlo k redukci českého zahraničního obchodu a jeho strukturálním změnám, přičemž tento proces probíhal v následujících dimenzích:

- ✚ V roce 2009 dosáhl obrat zahraničního obchodu v běžných cenách 4 110,7 mld.Kč, čímž se v meziročním srovnání snížil o 769,5 mld.Kč, tj. o 15,8 % a zaznamenal tak nižší hodnotovou úroveň v porovnání s růstem, kterého bylo dosaženo v roce 2008.
- ✚ Struktura tohoto poklesu nicméně představovala meziroční zlepšení poměru mezi vývozem a dovozem o 1,1 bodu, když export v roce 2009 dosáhl podílu na obratu ve výši 51,8 %. Krytí dovozu vývozem se přitom meziročně zvýšilo o 4,9 bodu na 107,7 %.
- ✚ Uvedený vývoj našel své vyjádření v meziročním nárůstu bilančního aktiva na částku 152,0 mld.Kč, což oproti roku 2008 znamenalo zvýšení o 84,8 mld.Kč.
- ✚ Z teritoriálního hlediska bylo v roce 2009 evidováno kladné saldo se zeměmi s vyspělou ekonomikou v částce 434,7 mld.Kč při meziročním nárůstu aktiva o 10,7 mld.Kč, a to při meziročním poklesu aktiva zemí Evropské unie o 14,2 mld. Kč, ale současně při poklesu pasiva ostatních zemí s vyspělou ekonomikou o 24,9 mld.Kč.
- ✚ Kladné saldo vyplynulo také z obchodu s evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou, a to ve výši 12,5 mld.Kč, při meziročním zhoršení o 3,9 mld.Kč.
- ✚ Záporné saldo z obchodu se Společenstvím nezávislých států meziročně kleslo o 48,6 mld.Kč na 58,7 mld.Kč.
- ✚ Snížení bilančního schodku vykázal v meziročním srovnání rovněž obchod s ostatními zeměmi (o 16,0 mld.Kč na 186,8 mld.Kč v kumulaci za leden až prosinec 2009).
- ✚ Pasivum z obchodu s rozvojovými zeměmi ve výši 42,8 mld.Kč za celý rok 2009 se meziročně snížilo o 20,0 mld.Kč.

- ✚ V poměru k jednotlivým zemím registrovala ČR za rok 2009 největší bilanční propad s Čínou (183,1 mld.Kč při meziročním zlepšení o 16,2 mld.Kč), Ruskem (52,8 mld.Kč při meziročním zlepšení o 34,5 mld.Kč) a Japonskem (54,4 mld.Kč při meziročním zlepšení o 16,2 mld.Kč).
- ✚ Naproti tomu nejvyšší aktivní bilanci vykázala Česká republika s Německem (162,6 mld.Kč při meziročním zvýšení aktiva o 46,3 mld.Kč), Slovenskem (84,1 mld.Kč při meziročním snížení aktiva o 10,2 mld.Kč), Velkou Británií (61,9 mld.Kč při meziročním zvýšení aktiva o 0,8 mld.Kč), Francií (43,4 mld.Kč při meziročním zvýšení aktiva o 6,3 mld.Kč) a Rakouskem (27,9 mld.Kč, zlepšení o 0,3 mld.Kč).
- ✚ Z pohledu zbožové struktury bilanční deficit meziročně narostl u potravin a živých zvířat v rozsahu 3,5 mld.Kč a u živočišných a rostlinných olejů a tuků o 1,1 mld.Kč.
- ✚ Nepříznivě na celkové aktivum zapůsobil meziroční pokles kladného salda u strojů a dopravních prostředků o 15,9 mld.Kč.
- ✚ Významným vyrovnávacím činitelem celkové kladné bilance se stala skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu, která zaznamenala meziroční zvýšení svého aktiva o 19,4 mld.Kč a rovněž surovin nepoživatelných, bez paliv nárůstem aktiva o 11,5 mld.Kč.
- ✚ Příznivý vliv na bilanci mělo meziroční snížení pasiva u minerálních paliv a maziv o 61,1 mld.Kč a chemikálií o 13,2 mld.Kč.
- ✚ Teritoriální struktura vývozu zaznamenala i v roce 2009 v rámci hlavních skupin zemí další meziroční snížení podílové účasti zemí s vyspělou ekonomikou (o 0,2 bodu na 90,4 %) a v tom zejména členských států Evropské unie (o 0,5 bodu na 84,7 %).
- ✚ Nejhlubší meziroční omezení účasti v českém exportu ale vykázaly evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS, a to o 0,9 bodu na 4,4 %, což ovlivnil především SNS (snížením podílu o 0,8 bodu na 3,5 %) a v jeho rámci pak Rusko (pokles podílu o 0,4 bodu na 2,3 % celkového vývozu ČR).
- ✚ Podíl rozvojových zemí, které reprezentují třetí nejsilnější skupinu v českém vývozu, naproti tomu meziročně narostl o 1,0 bodu na 4,3 %.
- ✚ Účast ostatních zemí se v celkovém exportu ČR meziročně zvýšila o 0,2 bodu na 0,8 %.
- ✚ V českém importu došlo v roce 2009 k nejhlubším změnám u evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS (pokles podílu o 2,1 bodu na 7,1 %), způsobených výrazným snížením podílu SNS, a to právě o 2,1 bodu (z 8,9 % na 6,8 %), kde významnou úlohu mělo opět Rusko, které meziročně snížilo svůj podíl v českém dovozu ze 6,4 % na 5,2 %.
- ✚ Relativně hlubší meziroční změny v importu ČR v rámci základních skupin zemí zaznamenaly také ostatní země a rozvojové země nárůstem svých podílů o 1,3 bodu na 10,3 % a o 0,8 bodu na 6,8 %.

- ✚ Nejmenší meziroční změnu pozic evidovala nejsilnější skupina českého importu-země s vyspělou ekonomikou, a to snížením podílu v dovozu ČR o 0,1 bodu na 75,4 %, které ovlivnily členské státy EU (při poklesu jejich podílu o 0,2 bodu na 66,8 %).
- ✚ Český export i import se i v roce 2009 koncentroval především na evropský trh, zejména na sousední země, mezi nimiž už tradičně dominovalo Německo.
- ✚ Komoditně byla celková výše vývozu ovlivňována exportem strojů a dopravních prostředků, které nicméně zaznamenaly meziroční pokles o 14,6 %, když současně snížily svůj podíl na celkovém exportu na 53,3 %.
- ✚ I na celkovou výši dovozu měly rozhodující vliv stroje a dopravní prostředky, přestože jejich podíl na celkovém importu meziročně klesl o 0,1 bodu na 41,2 % a jejich hodnotový úbytek dosáhl částku 178,9 mld.Kč (index 82,0).
- ✚ Položky zařazené do kategorie High Technology Products registrovaly v roce 2009 meziroční pokles exportu o 11,1 %, což znamená, že nicméně byly o 2,7 bodu vyšší než snížení celkového vývozu v meziročním srovnání.
- ✚ Ve struktuře dovozu podle užití si nadále i v roce 2009 udrželo prioritu výrobní užití se 46,5 %. Za ním se řadilo investiční užití (29,5 %) a poslední byla osobní spotřeba (24,0 %).
- ✚ Ceny zahraničního obchodu měřené výběrovým indexem (včetně kurzového pohybu) se v roce 2009 ve vývozu meziročně zvýšily o 0,2 %, zatímco v dovozu klesly o 3,5 % a směnné relace tak při hodnotě 103,8 % zaznamenaly pozitivní výsledek.
- ✚ Na meziroční vzestup vývozních cen za rok 2009 působily z jednotlivých skupin zboží především stroje a dopravní prostředky, jejichž ceny se meziročně zvýšily v průměru o 4,0 %, a různé hotové výrobky, které zaznamenaly nárůst cen o 4,2 %.
- ✚ Meziroční pokles dovozních cen za rok 2009 nejvíce ovlivňovala skupina minerálních paliv a maziv (snížení v průměru o 26,0 %), chemikálie (nižší ceny v průměru o 4,0 %), průmyslové zboží podle druhu materiálu (pokles v průměru o 3,4 %) a suroviny nepoživatelné, bez paliv (snížení v průměru o 3,2 %).
- ✚ Na souhrnné směnné relace za rok 2009 v meziročním srovnání pozitivně působily T/T zbožové skupiny nápojů a tabáku (105,9 %), minerálních paliv a maziv (120,5 %), průmyslového zboží podle druhu materiálu (101,8 %), strojů a dopravních prostředků (101,8 %) a různých hotových výrobků (100,4 %). Naproti tomu negativní vliv na souhrnné směnné relace měly potraviny a živá zvířata (T/T 91,8 %), suroviny nepoživatelné, bez paliv (T/T 84,8 %), živočišné a rostlinné oleje a tuky (T/T 89,1 %) a chemikálie (T/T 96,9 %).
- ✚ Zahraničním obchodem se v roce 2009 zabývalo celkem 32 132 subjektů. V porovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil o 19 428 subjektů, tj. o 37,7 %. Úbytek subjektů přitom zaznamenali jak vývozci (-5 816 jednotek), tak dovozci (-13 612 jednotek).

1. Dynamika zahraničního obchodu

V roce 2009 dosáhl obrat zahraničního obchodu v běžných cenách 4 110,7 mld.Kč, čímž se v meziročním srovnání snížil o 769,5 mld.Kč, tj. o 15,8 %. Struktura tohoto poklesu znamenala změnu poměru mezi vývozem a dovozem, když oproti podílu 50,7 % za rok 2008 se zvýšil podíl exportu v roce 2009 na 51,8 %, tj. o 1,1 procentního bodu, přičemž krytí dovozu vývozem meziročně narostlo o 4,9 bodu na 107,7 %.

Vývoz v roce 2009 byl v meziročním srovnání nižší ve všech čtvrtletích. Výraznější meziroční snížení dosáhl export již v prvním čtvrtletí, a to o 19,1 %. Poté se ve druhém čtvrtletí dále snížil na index 80,6, aby ve třetím čtvrtletí poněkud narostl na index 87,0, přičemž ve čtvrtém kvartálu bylo zaznamenáno jeho výraznější meziroční zvýšení s indexem 97,6.

V hodnotovém vyjádření registroval vývoz ve 2. čtvrtletí roku 2009 nárůst oproti 1. kvartálu v částce 5 232 mil.Kč, zatímco ve 3. čtvrtletí poklesl pod úroveň druhého kvartálu o 2 566 mil.Kč. Čtvrté čtvrtletí pak zaznamenalo nejvyšší hodnotovou úroveň exportu v částce 556 820 mil.Kč, což představovalo oproti 3. kvartálu nárůst v rozsahu 31 947 mil.Kč.

Nejnižší měsíční vývoz byl zaznamenán v srpnu v částce 158 907 mil.Kč. Na druhé straně **nejvyšší hodnotová úroveň exportu** byla registrována v listopadu v sumě 196 220 mil.Kč.

Dovoz byl v relativní úrovni meziročně nižší také ve všech čtvrtletích. Nejnižší import byl přitom zaznamenán ve druhém čtvrtletí s indexem 77,2, zatímco první kvartál vykázal poněkud vyšší index, a to 79,8. Další čtvrtletí pak zaznamenala pozvolný nárůst na indexy 83,3 a 89,1.

V absolutním vyjádření dovoz ve druhém čtvrtletí roku 2009 nedosáhl výše importu realizované v 1. kvartálu o 6 001 mil.Kč, zatímco ve 3. čtvrtletí narostl nad úroveň druhého kvartálu o 5 309 mil.Kč. Čtvrté čtvrtletí pak zaznamenalo nejvyšší čtvrtletní import v částce 522 272 mil.Kč, což představovalo oproti třetímu kvartálu nárůst v rozsahu 35 043 mil.Kč.

Nejnižší měsíční hodnotová úroveň dovozu byla registrována v srpnu (v částce 149 528 mil.Kč), zatímco nejvyšší pak v listopadu v rozsahu 180 729 mil.Kč.

Poznámka: Pokud není uvedeno jinak, jsou údaje za rok 2009 předběžné (vč. dopočtů), revidované dle závěrky k 27.2.2010.

Veškeré údaje v tabulkách jsou zpracovány z hodnot v korunách a následně zaokrouhleny na tisíce, resp. milióny. Z tohoto důvodu nemusí souhlasit plně součet částí celku s celkovým údajem a mohou se vyskytnout i drobné diference.

Tabulka 1 Vývoj zahraničního obchodu podle jednotlivých čtvrtletí roku 2009

Období	Vývoz		Dovoz	
	mil. Kč v b.c.	2009 v % 2008	mil. Kč v b.c.	2009 v % 2008
1. čtvrtletí	522 207	80,9	487 921	79,8
2. čtvrtletí	527 439	80,6	481 920	77,2
3. čtvrtletí	524 873	87,0	487 229	83,3
4. čtvrtletí	556 820	97,6	522 272	89,1
1. - 4. čtvrtletí	2 131 339	86,2	1 979 342	82,3
1. pololetí	1 049 646	80,8	969 841	78,5
2. pololetí	1 081 693	92,1	1 009 501	86,2

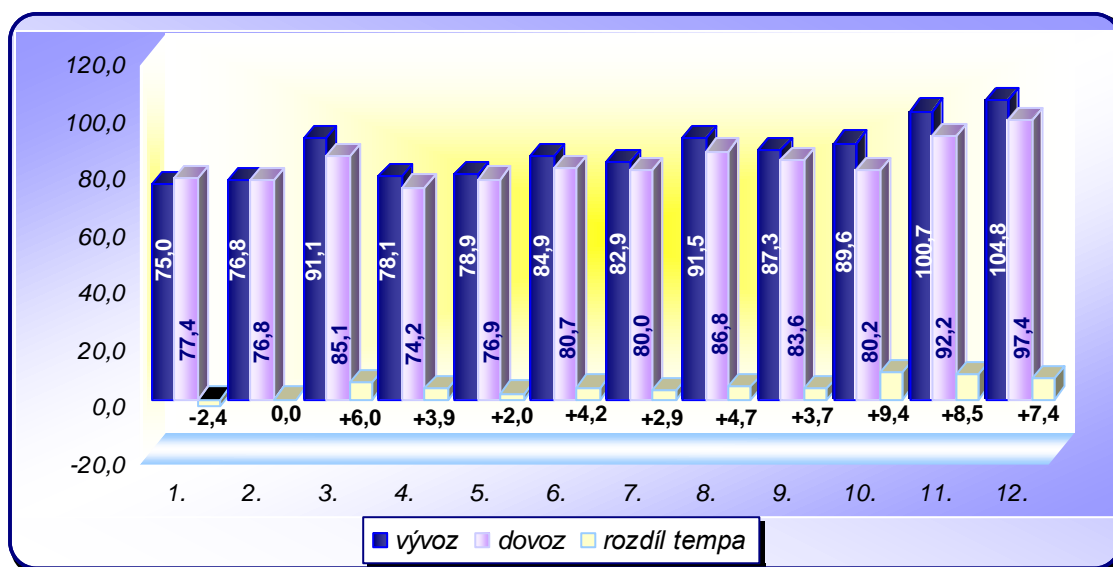
Pramen: ČSÚ

Vývoz v 1. pololetí byl nižší o 32 047 mil.Kč než rozsah exportu ve druhém půlroce.

Rovněž import nedosáhl v prvním pololetí výše dovozu za druhý půlrok, a to o 39 660 mil.Kč.

Rok 2009 registroval v meziročním srovnání vyšší relativní vývoj vývozu než dovozu, když celoroční tempo exportu představovalo index 86,2 a tempo importu 82,3 %.

Graf 1 Zahraniční obchod ČR v roce 2009 podle jednotlivých měsíců
(2009 v % 2008)

Pramen: ČSÚ

Předstihu tempa vývozu oproti dovozu bylo dosaženo ve všech měsících od března do prosince roku 2009. (V lednu byl vývoz nižší než dovoz a v únoru byl export i import vyrovnány na index 76,8.)

Krytí dovozu vývozem, celoročně představovalo 107,7 % a ve všech měsících roku 2009 přesáhlo hranici 100,0 %. Nejvyšší bylo v červnu (112,2 %) a nejnižší naopak v prosinci (101,7 %).

Z hlediska jednotlivých teritoriálních oblastí nejvyšší krytí dovozu vývozem bylo evidováno ve vztahu k evropským přechodovým ekonomikám (307,1 %) a zemím s vyspělou ekonomikou (129,1 %), při významněji pozitivnějším výsledku se zeměmi EU, u nichž krytí dovozu vývozem představovalo 136,5 %. Ve vztahu k ostatním sledovaným teritoriálním oblastem byly výsledky méně příznivé: k rozvojovým zemím představovalo krytí dovozu vývozem 68,3 %, ke Společenství nezávislých států 56,1 % a vysloveně nízké bylo k ostatním zemím (8,3 %).

Celkový vývoz v roce 2009 činil 2 131,3 mld.Kč a meziročně klesl o 342,4 mld.Kč, tj. o 13,8 %. V dolarovém přepočtu se celkový vývoz snížil o 23,0 % a při vyjádření v euro o 18,7 %.

Vývoz za celý rok 2009 zaznamenal meziroční pokles do většiny hlavních skupin zemí, kromě rozvojových a ostatních zemí do nichž bylo registrováno meziroční zvýšení o 9,6 mld.Kč při indexu 111,6 a o 2,6 mld.Kč s indexem 118,5. Podstatné meziroční hodnotové snížení vývozu bylo na druhé straně uskutečněno ve vztahu k zemím s vyspělou ekonomikou, a to o 313,6 mld.Kč při indexu 90,4, když rozhodující část tohoto poklesu ve výši 303,2 mld.Kč (index 85,6) byla zaznamenána do zemí Evropské unie. Do ostatních zemí uvedené teritoriální skupiny se export meziročně snížil o 10,4 mld.Kč s indexem 92,2. Do evropských zemí s přechodovou ekonomikou vývoz poklesl o 5,9 mld.Kč (index 75,8) a do Společenství nezávislých států se export meziročně snížil o 31,3 mld.Kč s indexem 70,6.

Celkový dovoz v roce 2009 činil 1 979,3 mld.Kč, čímž se meziročně snížil o 427,1 mld.Kč, tj. o 17,7 %. V USD vykázal meziroční pokles o 26,3 % a při vyjádření v euro zaznamenal snížení o 22,4 %.

Tabulka 2 Vývoj zahraničního obchodu podle skupin zemí
(2009 v % 2008, běžné ceny)

Skupiny zemí, země	Vývoz	Dovoz
Svět celkem	86,2	82,3
Země s vyspělou ekonomikou	86,0	82,2
<i>z toho:</i>		
Evropská unie 27	85,6	82,1
Rozvojové země	111,6	92,8
Evropské země s přechodovou ekonomikou	75,8	75,1
Společenství nezávislých států	70,6	62,6
Ostatní ¹⁾	118,5	93,9
Rusko	73,4	66,1
Slovenská republika	84,2	80,7
Spolková republika Německo	90,7	81,8
Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj - OECD	86,5	82,3

Pramen: ČSÚ

1) ČLR, KLR, Kuba, Laos, MoLR, VSR

V meziročním srovnání import klesl ze všech hlavních skupin zemí (kromě nespécifikovaného globálu). Největší pokles byl zaznamenán ze zemí s vyspělou ekonomikou, z nichž se dovoz meziročně snížil o 324,3 mld.Kč s indexem 82,2. Na pokles dovozu ze zemí Evropské unie přitom připadlo 289,0 mld.Kč při indexu 82,1, zatímco z ostatních zemí uvedené teritoriální skupiny se dovoz snížil o 35,3 mld.Kč s indexem 82,8.

Druhý nejvyšší meziroční absolutní pokles importu byl realizován ze Společenství nezávislých států v rozsahu 79,9 mld.Kč a s indexem 62,6. Další pokles dovozu byl registrován z ostatních zemí, a to ve výši 13,3 mld.Kč při indexu 93,9. Z rozvojových zemí dovoz meziročně poklesl o 10,5 mld.Kč při indexu 92,8 a z evropských zemí s přechodovou ekonomikou se import snížil v rozsahu 2,0 mld.Kč s indexem 75,1.

V exportu za leden až prosinec 2009 zaznamenaly všechny zbožové skupiny (kromě nspecifikovaného globálu a nápojů a tabáku) meziroční pokles. Nejvyšší meziroční hodnotové snížení vývozu vykázaly stroje a dopravní prostředky o 194,7 mld.Kč (index 85,4), průmyslové zboží podle druhu materiálu o 104,1 mld.Kč (index 78,4), různé hotové výrobky o 14,5 mld.Kč s indexem 94,6 a dále pak chemikálie o 12,7 mld.Kč při indexu 91,4, suroviny nepoživatelné, bez paliv (8,2 mld.Kč, index 87,4) a minerální paliva a maziva (6,9 mld.Kč, index 91,8).

Z hodnotově významnějších položek SITC se v meziročním srovnání (nad 100 %) zvýšil export elektrického proudu s indexem 149,8.

Největší meziroční absolutní nárůst vývozu byl realizován rovněž elektrickým proudem, a to v částce 11,5 mld.Kč.

Na druhé straně výrazný pokles exportu vykázalo železo a ocel (46,2 mld.Kč), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (39,6 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (39,5 mld.Kč) a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (34,5 mld.Kč).

V celkovém importu za leden až prosinec 2009 zaznamenala většina zbožových skupin meziroční pokles. Největší hodnotové snížení registrovaly stroje a dopravní prostředky, a to v částce 178,9 mld.Kč s indexem 82,0, průmyslové zboží podle druhu materiálu v rozsahu 123,5 mld.Kč při indexu 74,0, minerální paliva a maziva v částce 68,1 mld.Kč s indexem 72,8, chemikálie (25,9 mld.Kč, index 89,5) a suroviny nepoživatelné, bez paliv (19,7 mld.Kč při indexu 69,3). Meziroční nárůst nebyl nijak významný, pohyboval se od 0,3 mld.Kč do 1,6 mld.Kč.

Z hodnotově významnějších položek SITC vykázala značnější meziroční relativní zvýšení importu (nad 100 %) léčiva a farmaceutické výrobky (index 110,8). Tato položka realizovala současně i největší meziroční absolutní nárůst v částce 6,9 mld.Kč. Velký pokles naopak zaznamenalo železo a ocel (60,8 mld.Kč) ropa a ropné výrobky (54,1 mld.Kč), silniční vozidla (41,4 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (36,8 mld.Kč) a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (30,7 mld.Kč).

Ve zbožové struktuře vývozu za leden až prosinec 2009 zvýšilo v meziročním srovnání své postavení šest zbožových skupin, nejvíce různé hotové výrobky o 1,1 bodu na 11,8 % celkového vývozu. Meziročně na svém podílu stagnovaly živočišné a rostlinné oleje a tuky a nspecifikovaný globál. Průmyslové zboží podle druhu materiálu a stroje a dopravní prostředky svůj podíl na českém vývozu snížily, a to o 1,7 bodu na 17,8 % a o 0,5 bodu na 53,3 % celkového exportu.

V dovozu za celý rok 2009 meziročně narostl podíl pěti zbožových skupin a pokles zaznamenaly čtyři zbožové kategorie při stagnaci nspecifikovaného globálu. Největší nárůst vykázaly různé hotové výrobky, a to o 1,5 bodu na 11,9 %, zatímco nejvýraznější pokles

zaznamenalo průmyslové zboží podle druhu materiálu o 2,0 bodu na 17,7 % celkového importu.

Tabulka 3 Vývoj zahraničního obchodu podle zbožových skupin
(2009 v % 2008, běžné ceny)

Zbožové skupiny SITC	Vývoz	Dovoz
0-9 Zboží celkem	86,2	82,3
<i>z toho:</i>		
0 Potraviny a živá zvířata	97,6	101,5
1 Nápoje a tabák	100,1	107,6
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	87,4	69,3
3 Minerální paliva a maziva	91,8	72,8
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	92,0	118,3
5 Chemikálie	91,4	89,5
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	78,4	74,0
7 Stroje a dopravní prostředky	85,4	82,0
8 Různé hotové výrobky	94,6	94,1
9 Nespecifikováno	158,2	114,0

Pramen: ČSÚ

2. Teritoriální struktura

Teritoriální struktura českého zahraničního obchodu se dlouhodobě vyznačuje výraznou diferenciací v **postavení hlavních skupin** zemí, tj. zemí s vyspělou ekonomikou, rozvojových zemí, evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS a ostatních zemí (ČLR, KLDL, Kuba, Laos, MoLR a VSR), která byla v posledních letech jen velmi mírně snižována. Účast hlavních skupin zemí v českém vývozu se v roce 2009 pohybovala mezi 90,4 % a 0,8 % proti 90,6 % a 0,6 % v roce 2008 (91,1 % a 0,6 % v roce 2007). Její celkové rozpětí v exportu se tak meziročně zúžilo o 0,4 procentního bodu (o 0,9 bodu proti roku 2007) při kolísání meziročních změn účasti jednotlivých skupin zemí mezi -0,9 bodu a +1,0 bodu. Na straně dovozu se rozpětí v postavení skupin zemí meziročně zmenšilo o 0,9 bodu (o 5,0 bodu v porovnání s rokem 2007), podobně jako v předchozích letech, při větších změnách mezi pozicemi jednotlivých skupin zemí, a to v rozsahu od -2,1 bodu do +1,3 bodu.

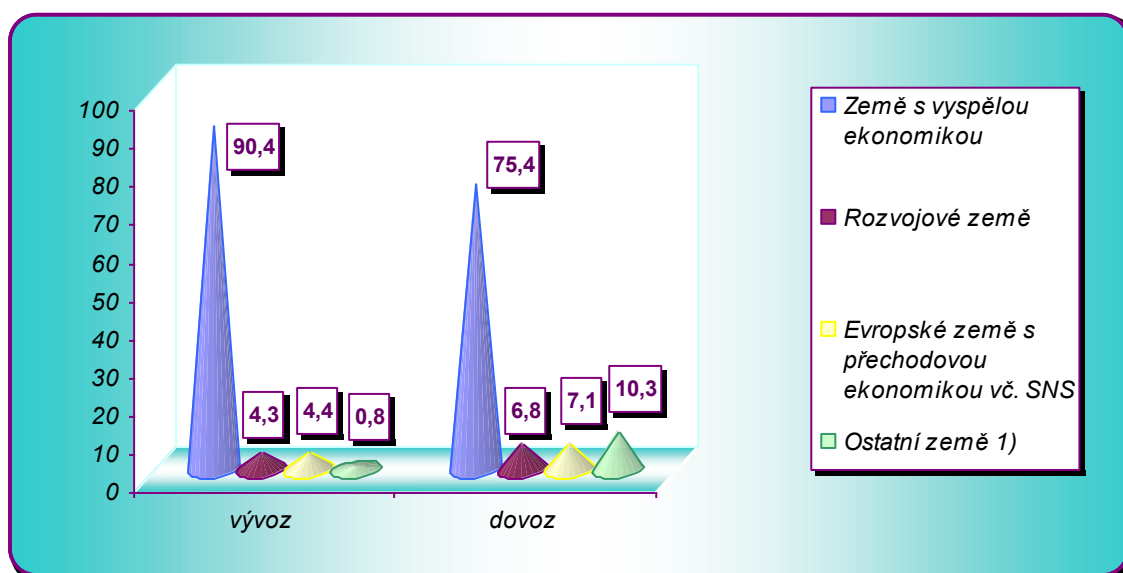
Vývoj teritoriální struktury českého zahraničního obchodu v roce 2009 nadále potvrdoval dominující postavení zemí s vyspělou ekonomikou existující od vzniku samostatné ČR. Jejich podíl na souhrnném obratu dosáhl 83,2 %, tj. stejně jako v předchozím roce, ale při nebývalém poklesu hodnotového objemu obratu o 638,0 mld.Kč na 3 420,7 mld.Kč, což je o 15,7 %. Rozhodující díl tohoto poklesu (92,8 %) připadl, podobně jako v roce 2008, na členské země EU (592,2 mld.Kč), jejichž podílová účast na zahraničním obchodu ČR se při hodnotě 3 127,0 mld.Kč meziročně snížila o 0,1 bodu.

Druhé místo opakovaně náleželo evropským zemím s přechodovou ekonomikou vč. SNS s podílem 5,7 % při jeho meziročním poklesu o 1,6 bodu a snížení hodnotového objemu obratu o 119,0 mld.Kč na 233,3 mld.Kč, tj. o 33,8 %, když podíl evropských zemí s přechodovou ekonomikou na obratu zahraničního obchodu ČR meziročně klesl o 0,1 bodu

hlubší meziroční změny pozic v importu ČR v rámci základních skupin zemí zaznamenaly také **ostatní země** a **rozvojové země** nárůstem svého podílu na celkovém českém dovozu o 1,3 bodu na 10,3 % a o 0,8 bodu na 6,8 %. Nejmenší meziroční změnu pozic přitom evidovala nejsilnější skupina českého importu – **země s vyspělou ekonomikou**, a to snížením své účasti v dovozu ČR o 0,1 bodu na 75,4 %, které ovlivnily zejména členské státy EU (při poklesu jejich podílu o 0,2 bodu na 66,8 %).

Po meziročních změnách podílů jednotlivých skupin zemí zůstala i v roce 2009 přední pozice v importu ČR, který je v porovnání s vývozem diverzifikovanější, zemím s vyspělou ekonomikou. Na druhou pozici postoupily z třetího místa v roce 2008 ostatní země. Další pozici zaujaly země s přechodovou ekonomikou vč. SNS (2. místo v roce 2008) a poslední pozice opakovaně zůstala rozvojovým zemím.

Graf 2 Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR podle hlavních skupin zemí v roce 2009 (v %)

Pramen: ČSÚ

1) ČLR, KLR, Kuba, Laos, MoLR, VSR

Země s vyspělou ekonomikou byly v roce 2009, podobně jako v předchozích letech, **hlavním odbytištěm pro všechny skupiny zboží vyváženého z ČR**. Do těchto zemí směřoval téměř veškerý český vývoz živočišných a rostlinných olejů a tuků, více než 95 % vývoz nápojů a tabáku, minerálních paliv a maziv a zboží a transakcí j.n., více než 90 % vývoz potravin a živých zvířat, surovin nepoživatelných, bez paliv, průmyslového zboží podle druhu materiálu a různých hotových výrobků. Dané země rovněž vstřebaly téměř 90 % českého exportu strojů a dopravních prostředků a téměř 85 % exportu chemikálií. V porovnání s rokem 2008 se vývoz ČR do zemí s vyspělou ekonomikou zvýšil u poloviny skupin zboží v rozpětí +0,1 bodu (minerální paliva a maziva) a +5,6 bodu (živočišné a rostlinné oleje a tuky) a u druhé poloviny zbožových skupin se snížil v rozpětí -2,1 bodu (suroviny nepoživatelné bez paliv a chemikálie) do -0,9 bodu (různé hotové výrobky).

Evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS, které ještě v roce 2008 představovaly druhé největší odbytiště pro český vývoz všech skupin zboží, v roce 2009 jím byly už jen pro skupiny 0, 1, 3 a 5, SITC. Jeho úroveň ale přesáhla hranici 10 % pouze u

chemikálií, zatímco u ostatních skupin se pohybovala od 0,1 % (živočišné a rostlinné oleje a tuky) do 4,5 % (stroje a dopravní prostředky). Pozice evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS se v českém vývozu meziročně oslabila téměř u všech zbožových skupin (0, 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9 SITC) v rozsahu -1,3 bodu (stroje a dopravní prostředky) a -0,1 bodu (suroviny nepoživatelné, bez paliv). Posílila pouze u dvou skupin (3 a 5 SITC) v rozmezí od +0,5 bodu (minerální paliva a maziva) do +1,0 bodu (chemikálie).

Země s vyspělou ekonomikou spolu s evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou vč. SNS se v roce 2009 podílely na českém vývozu podle jednotlivých skupin zboží mezi 94,2 % (průmyslové zboží podle druhu materiálu) a 99,6 % (živočišné a rostlinné oleje a tuky). V porovnání s rokem 2008 se účast daných zemí na exportu ČR zvýšila pouze u živočišných a rostlinných olejů a tuků (+4,5 bodu) a u minerálních paliv a maziv (+0,6 bodu), u potravin a živých zvířat stagnovala a u zbývajících zbožových skupin se snížila, nejvíce u surovin nepoživatelných, bez paliv (-2,2 bodu) a u různých hotových výrobků (-2,0 bodu).

Rozvojové země spolu s ostatními zeměmi měly naproti tomu v roce 2009, obdobně jako v předchozích letech, velmi slabé postavení v českém vývozu jednotlivých skupin zboží, když jejich podílová účast pouze u třech z nich převýšila úroveň 5 %, a to u průmyslového zboží podle druhu materiálu (5,8 %), u strojů a dopravních prostředků (5,6 %) a u různých hotových výrobků (5,3 %). U ostatních zbožových skupin se tato účast pohybovala pouze v intervalu 0,4 % (živočišné a rostlinné oleje a tuky) a 4,6 % (chemikálie).

Rozvojové země samotné pak dosáhly nejlepší pozice v českém vývozu průmyslového zboží podle druhu materiálu (5,1 %), strojů a dopravních prostředků (4,7 %) a různých hotových výrobků (4,6 %). U zbývajících skupin zboží jejich účast kolísala mezi 0,3 % (nápoje a tabák) a 3,6 % (chemikálie). V porovnání s rokem 2008 se snížila účast těchto zemí pouze u potravin a živých zvířat (-0,1 bodu), u nápojů a tabáku a u živočišných a rostlinných olejů a tuků stagnovala a u ostatních zbožových skupin se zvýšila, nejvíce u různých hotových výrobků (+1,8 bodu), u zboží a transakcí j.n. (+1,5 bodu), průmyslového zboží podle druhu materiálu (+1,4 bodu) a strojů a dopravních prostředků (+1,0 bodu).

Ostatní země vykazovaly v roce 2009 v exportu ČR u většiny skupin zboží podíly nižší než 1 %, a to 0,0 % u živočišných a rostlinných olejů a tuků a u zboží a transakcí j.n. až 0,9 % u strojů a dopravních prostředků. Pouze jedna skupina docílila jednoprocentní úroveň (chemikálie) a jedna skupina ji převýšila (suroviny nepoživatelné, bez paliv), když evidovala podíl 2,0 %.

V dovozu ČR za rok 2009 si **země s vyspělou ekonomikou** udržely **rozhodující váhu u všech skupin zboží s výjimkou minerálních paliv a maziv**. Devadesátiprocentní úroveň byla dosažena nebo převýšena u průmyslového zboží podle druhu materiálu (90,0 %), u nápojů a tabáku (91,9 %), u chemikálií (94,9 %) a u rostlinných olejů a tuků (97,0 %), osmdesátiprocentní u potravin a živých zvířat (89,7 %), sedmdesátiprocentní u strojů a dopravních prostředků (71,4 %) a různých hotových výrobků (70,9 %) a šedesátiprocentní u surovin nepoživatelných, bez paliv (67,0 %). Nejnižší podílovou účast v importu ČR, abstrahuje-li se od skupiny zboží a transakce j.n., která má v českém dovozu podle hlavních trhů nízkou zastupitelnost vzhledem k tomu, že jejich 41,8 % není teritoriálně specifikováno, zaznamenala minerální paliva a maziva (39,8 %). K meziročnímu navýšení účasti uvedených zemí v importu ČR došlo hlavně u skupiny surovin nepoživatelných, bez paliv (+9,8 bodu) a u nerostných paliv a maziv (+5,9 bodu), zatímco nejhlubší propad registrovaly stroje a dopravní prostředky (-4,3 bodu).

Tabulka 5

**Podíl hlavních trhů na zahraničním obchodu
podle zbožových skupin v roce 2009**

(v %)

Zbožová skupina SITC	Vývoz				Dovoz			
	VE	PE	RZ	OZ	VE	PE	RZ	OZ
0 Potraviny a živá zvířata	94,8	3,4	1,5	0,2	89,7	0,6	7,3	2,4
1 Nápoje a tabák	95,9	3,5	0,3	0,2	91,9	1,4	5,9	0,8
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv ²⁾	94,3	1,8	1,9	2,0	67,0	22,3	8,4	2,0
3 Minerální paliva a maziva ^{1),2)}	96,7	1,4	0,8	0,1	39,8	59,0	0,4	0,0
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	99,5	0,1	0,4	0,0	97,0	2,2	0,6	0,1
5 Chemikálie	84,6	10,8	3,6	1,0	94,9	1,5	2,0	1,5
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu ²⁾	90,2	4,0	5,1	0,7	90,0	2,7	3,2	3,7
7 Stroje a dopravní prostředky ²⁾	89,9	4,5	4,7	0,9	71,4	0,9	10,7	16,8
8 Různé hotové výrobky ²⁾	91,6	3,1	4,6	0,7	70,9	0,7	7,9	20,0
9 Zboží a transakce j.n. ²⁾	97,0	0,9	2,1	0,0	58,2	0,0	0,0	0,0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Poznámka: VE – země s vyspělou ekonomikou

PE – evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS

RZ – rozvojové země

OZ – ostatní země (zahrnují ČLR, KLDK, Kubu, Laos, Mongolsko, VSR)

1) Vývoz ve výši 1,0 % není teritoriálně specifikován

2) Dovoz není teritoriálně specifikován u skupin:

-2 ve výši 0,3 %; -3 ve výši 0,8 %; -6 ve výši 0,4 %; -7 ve výši 0,2 %; -8 ve výši 0,5 %; -9 ve výši 41,8 %

Evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS naproti tomu tradičně vykazaly největší účast v českém importu minerálních paliv a maziv (59,0 %) i při meziročním poklesu o 6,5 bodu. Poměrně vysoký podíl dosáhly ještě u surovin nepoživatelných, bez paliv (22,3 %), a to rovněž při jeho meziročním poklesu, v rámci zbožových skupin nejhlubšímu (o 8,7 %). V českém dovozu zbývajících skupin zboží se pak podíl daných zemí pohyboval pod tříprocentní úrovní (od 0,6 % do 2,7 %), když meziročně vzrostl pouze u skupiny 4, 7 a 8 SITC v rozsahu +0,1 až 0,3 bodu.

Rozvojové země dosáhly v českém dovozu za rok 2009, podobně jako v předchozích letech, u jediné skupiny zboží více než desetiprocentní úroveň (10,7 %), a to u strojů a dopravních prostředků a nikoliv u surovin nepoživatelných, bez paliv, jak tomu bylo dříve, které reprezentovaly při meziročním snížení o 1,7 bodu 8,4 %. Sedmiprocentní úroveň pak překročily různé hotové výrobky (7,9 %) a potraviny a živá zvířata (7,3 %), zatímco účast rozvojových zemí v dovozu ČR zbývajících skupin zboží kolísala mezi 0,4 % (minerální paliva a maziva) a 5,9 % (nápoje a tabák). Největší meziroční nárůst přitom zaznamenaly stroje a dopravní prostředky (+1,4 bodu) a nejhlubší propad suroviny nepoživatelné, bez paliv.

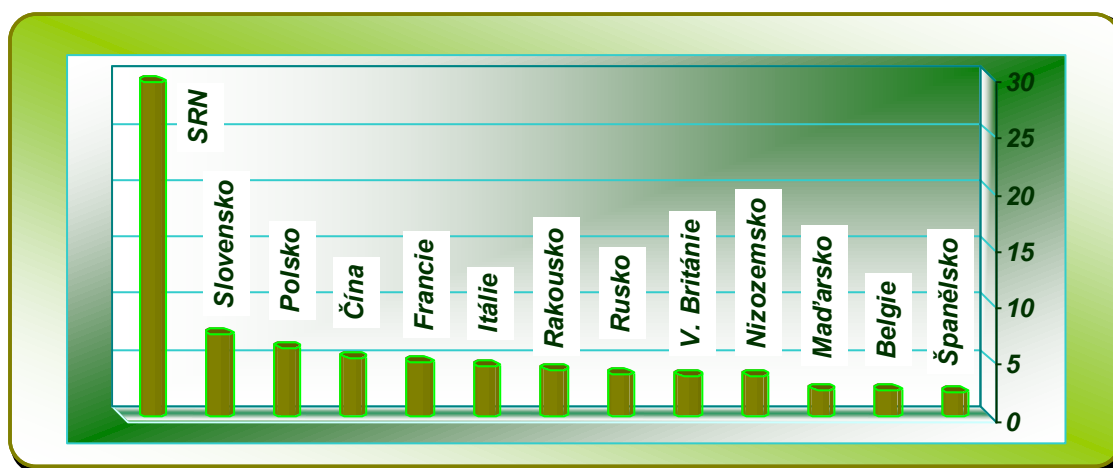
Ostatní země se v českém dovozu za rok 2009 umístily, podobně jako v předchozím roce, na druhé nejvýznamnější pozici, a to opět u strojů a dopravních prostředků (16,8 %) při meziročním navýšení o 2,7 bodu a u různých hotových výrobků (20,0 %) s meziročním poklesem o 0,2 bodu. Jejich účast u ostatních skupin zboží se pak pohybovala pouze mezi 0,0 % (minerální paliva a maziva) a 3,7 % (průmyslové zboží podle druhu materiálu).

Zahraněční obchod ČR pokračoval i v roce 2009 ve svém dlouhodobém zaměření na evropské trhy, především pak na trhy sousedních zemí (SRN, Slovenska, Rakouska a

Polska), jejichž podíl na něm představoval v roce 2009 celkem 47,2 % při meziročním nárůstu o 0,7 bodu. Účast sousedních zemí na českém exportu přitom dosáhla 51,8 %, když proti roku 2008 vzrostla o 0,7 bodu a na českém dovozu 42,1 % s meziročním navýšením o 0,3 bodu.

Mezi **deset největších obchodních partnerů ČR** pak v roce 2009 náležely podle výše obrátu tyto země: SRN (29,6 % při meziročním nárůstu o 0,9 bodu), Slovensko (7,3 %, pokles o 0,1 bodu), Polsko (6,1 % se snížením o 0,1 bodu), Čína (5,2 %, zvýšení o 0,6 bodu), Francie (při stagnaci podílu na úrovni 4,8 %), Itálie (4,4 % se snížením o 0,2 bodu), Rakousko (4,2 %, stejně jako v roce 2008), Rusko (3,7 % při poklesu o 0,9 bodu), Velká Británie (3,6 % při stagnaci) a Nizozemsko (rovněž 3,6 %, navýšení o 0,1 bodu). Následující země se podílely na zahraničněobchodním obrátu ČR v úrovni nižší než 2,4 %.

Graf 3 **Největší obchodní partneři ČR**
podle výše podílu na celkovém obrátu v roce 2009
(v %)

Pramen: ČSÚ

Z jednotlivých zemí, které měly dlouhodobější větší podíl na obrátu českého zahraničního obchodu, byl v roce 2009 realizován **nejvyšší meziroční relativní nárůst exportu do Číny** (index 120,4), Turecka (index 120,3), Jižní Koreje (+10,5 %) a Ázerbájdžánu (+5,9 %), když **nejhlubší relativní pokles ve vývozu ČR** vykázaly: Ukrajina (-43,0 %), Rumunsko (-33,6 %), Rusko (-26,6 %), Švédsko (index 75,5), Polsko (index 77,5), Maďarsko (index 77,7) a USA (index 79,4). Naproti tomu **meziroční relativní přírůstek v českém importu** byl evidován pouze u Jižní Koreje (+0,6 %), když **poměrně nejhlubší poklesy v dovozu ČR** registrovaly: Ázerbájdžán (-51,3 %), Ukrajina (-42,8 %), Rusko (-33,9 %) a Maďarsko (-32,3 %).

3. Zbožová struktura

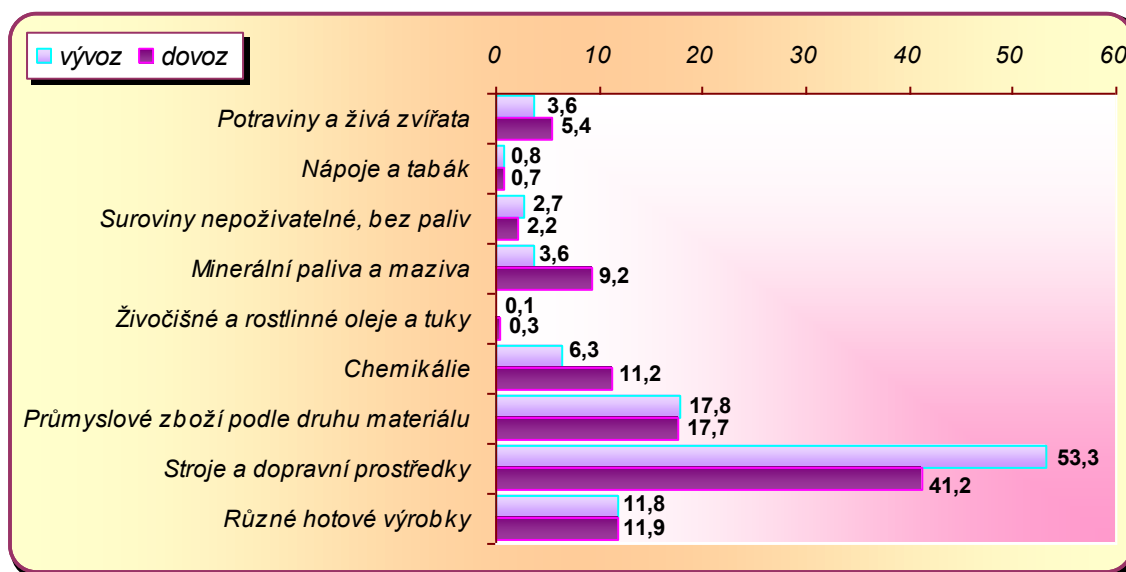
Účast jednotlivých základních zbožových skupin na celkovém českém vývozu nezaznamenala v roce 2009 oproti předcházejícímu roku výraznější změny. Ty se pohybovaly od -1,7 do +1,1 procentního bodu.

Rozhodující podíl ve výši 53,3 % na celkovém vývozu registrovaly stroje a dopravní prostředky, nicméně při meziročním snížení o 0,5 procentního bodu, přičemž

podílový pokles této zbožové skupiny byl rovněž zaznamenán v exportu do všech sledovaných hlavních skupin zemí.

Do nejvýznamnější teritoriální oblasti českého exportu – zemí s vyspělou ekonomikou, přitom účast této zbožové skupiny poklesla o 0,1 bodu na 53,0 % celkového vývozu do této relace. Největší podílový pokles českého vývozu strojů a dopravních prostředků byl však přitom registrován do ostatních zemí, a to o 10,9 bodů na 58,5 % celkového exportu do této teritoriální oblasti a do evropských zemí s přechodovou ekonomikou o 7,2 bodů na 37,7 %.

Graf 4 Zbožová struktura zahraničního obchodu v roce 2009
(v %)

Pramen: ČSÚ

Druhou podílově největší vývozní skupinou (přes meziroční pokles o 1,7 bodu na 17,8 % celkového českého exportu) **zůstalo průmyslové zboží podle druhu materiálu**. Podíly této zbožové kategorie se snížily rovněž ve složení českého vývozu do většiny hlavních teritoriálních oblastí: do zemí s vyspělou ekonomikou o 1,9 bodu na 17,7 %, do zemí SNS o 1,0 bodu na 14,2 %, do rozvojových zemí o 0,9 bodu na 21,0 % a do evropských zemí s přechodovou ekonomikou o 1,5 bodu na 23,9 %, zatímco do ostatních zemí podíl této zbožové kategorie narostl o 1,5 bodu na 14,5 %.

Při meziročním zvýšení o 1,1 bodu si zachovala třetí pozici v celkovém českém vývozu s podílem 11,8 % skupina různých hotových výrobků, přičemž meziroční pokles této kategorie byl evidován ve struktuře českého vývozu pouze do zemí SNS, a to o 0,4 bodu na 8,6 %, zatímco do zbývajících skupin zemí podíl různých hotových výrobků meziročně narostl.

Z ostatních zbožových skupin nejvýznamnější kategorií byly chemikálie, jejichž podíl se na celkovém vývozu meziročně také zvýšil, a to o 0,3 bodu na 6,3 %, když jejich účast ve složení exportu do většiny hlavních skupin zemí rovněž narostla.

Zbývajících zbožových skupin se na celkovém českém vývozu v roce 2009 zúčastnily těmito podíly: minerální paliva a maziva 3,6 %, potraviny a živá zvířata rovněž 3,6 %,

suroviny nepoživatelné, bez paliv 2,7 %, nápoje a tabák 0,8 % a živočišné a rostlinné oleje a tuky 0,1 %. (Nespecifikovaný globál zaznamenal 0,1 %).

Tabulka 6 Zbožová struktura zahraničního obchodu podle hlavních trhů v roce 2009
(v %)

Zbožová skupina SITC	Vývoz do				Dovoz z			
	VE	PE	RZ	O	VE	PE	RZ	O
0-9 Zboží celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>z toho:</i>								
0 Potraviny a živá zvířata	3,7	2,7	1,3	1,1	6,4	0,5	5,8	1,3
1 Nápoje a tabák	0,8	0,6	0,1	0,2	0,8	0,1	0,6	0,1
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	2,8	1,1	1,2	6,6	2,0	7,1	2,8	0,4
3 Minerální paliva a maziva	3,9	1,2	0,6	0,3	4,9	77,0	0,5	0,0
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
5 Chemikálie	5,9	15,6	5,2	8,0	14,1	2,3	3,2	1,6
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	17,7	16,1	21,0	14,5	21,2	6,9	8,3	6,3
7 Stroje a dopravní prostředky	53,0	54,3	58,1	58,5	39,0	5,0	65,0	67,1
8 Různé hotové výrobky	11,9	8,4	12,5	10,8	11,2	1,1	13,8	23,2
9 Nespecifikováno	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Poznámka: VE – země s vyspělou ekonomikou

PE – evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS

RZ – rozvojové země

O – ostatní (ČLR, KLDL, Kuba, Laos, MoLR, VSR)

Obdobně jako ve vývozu, také v dovozu rozhodující zbožovou skupinou v roce 2009 byly stroje a dopravní prostředky, jejichž podíl však na celkovém importu meziročně lehce klesl, a to o 0,1 bodu na 41,2 % celkového dovozu. Ve struktuře importu z jednotlivých teritoriálních oblastí zaznamenala tato zbožová skupina nejvyšší podíl z ostatních zemí (67,1 %), rozvojových zemí (65,0 %) a také ze zemí s vyspělou ekonomikou (39,0 %). Z posledně uvedeného teritoriálního uskupení byl (ve srovnání s ostatními hlavními skupinami zemí) realizován import v nejvyšší hodnotové úrovni, která představovala 71,4 % celkového dovozu uvedené zbožové kategorie v roce 2009. Na druhé straně nejnižší podíl zaujímaly stroje a dopravní prostředky ve struktuře dovozu ze zemí SNS, a to ve výši 3,4 % (nicméně při meziročním nárůstu o 1,7 bodu).

Druhou podílově největší dovozní skupinou (při meziročním poklesu o 2,0 body na 17,7 %) bylo průmyslové zboží podle druhu materiálu, které ve struktuře importu z jednotlivých teritoriálních relací dosáhlo největšího podílu z evropských zemí s přechodovou ekonomikou (24,4 %) a ze zemí s vyspělou ekonomikou (21,2 %).

Výraznější podílovou účast na českém dovozu zaujímaly také různé hotové výrobky (11,9 % při meziročním nárůstu o 1,5 bodu) a chemikálie (11,2 % při meziročním zvýšení o 0,9 bodu). Zatímco různé hotové výrobky zaznamenaly nejvyšší účast ve složení dovozu z ostatních zemí, a to ve výši 23,2 %, chemikálie registrovaly největší podíl ve struktuře dovozu ze zemí s vyspělou ekonomikou (14,1 %).

Zbývající zbožové skupiny, kromě minerálních paliv a maziv s podílem (9,2 %), vykazaly na souhrnném importu účast výrazněji nižší: potraviny a živá zvířata (5,4 %),

suroviny nepoživatelné, bez paliv (2,2 %), nápoje a tabák (0,7 %) a živočišné a rostlinné oleje a tuky (0,3 %).

Tabulka 7 Vývoz, dovoz a bilance podle zbožových skupin v letech 2008 a 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	změna	2008	2009	změna	2008	2009
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
			+/-			+/-		
0 Potraviny a živá zvířata	77 940	76 086	-1 854	105 243	106 854	+1 611	-27 303	-30 768
1 Nápoje a tabák	16 385	16 395	+10	12 660	13 627	+967	3 725	2 768
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	64 649	56 494	-8 155	64 151	44 455	-19 696	498	12 039
3 Minerální paliva a maziva	84 290	77 342	-6 948	250 210	182 159	-68 051	-165 920	-104 817
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	2 816	2 591	-225	4 519	5 346	+827	-1 703	-2 755
5 Chemikálie	147 321	134 639	-12 682	247 101	221 205	-25 896	-99 780	-86 566
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	482 523	378 409	-104 114	474 479	350 995	-123 484	8 044	27 414
7 Stroje a dopravní prostředky	1 331 007	1 136 286	-194 721	994 812	815 942	-178 870	336 195	320 344
8 Různé hotové výrobky	265 492	251 024	-14 468	251 284	236 445	-14 839	14 208	14 579
9 Komodity jinde nezatříděné	1 311	2 074	+763	2 032	2 316	+284	-721	-242
C e l k e m	2 473 736	2 131 339	-342 397	2 406 489	1 979 342	-427 147	67 247	151 997

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Meziroční absolutní nárůst z řady exportních zbožových skupin zaznamenaly pouze komodity jinde nezatříděné (763 mil.Kč) a potraviny a živá zvířata (10 mil.Kč).

Na druhé straně největší meziroční pokles ze zbývajících osmi zbožových skupin vykázaly stroje a dopravní prostředky v částce 194 721 mil.Kč a průmyslové zboží podle druhu materiálu v rozsahu 104 114 mil.Kč.

V dovozu zaznamenaly absolutní nárůst v meziročním srovnání čtyři zbožové skupiny, a to potraviny a živá zvířata (o 1 611 mil.Kč), nápoje a tabák (967 mil.Kč), živočišné a rostlinné oleje a tuky (827 mil.Kč) a komodity jinde nezatříděné (284 mil.Kč).

Naopak, největší meziroční propad importu vykázala kategorie strojů a dopravních prostředků v rozsahu 178 870 mil.Kč, přičemž největší podíl tohoto poklesu připadl na dovozy ze zemí s vyspělou ekonomikou, a to v částce 171 028 mil.Kč.

Podstatnější meziroční snížení dovozu vykázala také ještě zbožová skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu v částce 123 484 mil.Kč.

O specifičnosti vývoje vývozu a dovozu jednotlivých zbožových skupin podrobněji vypovídá následující přehled:

0 – Potraviny a živá zvířata

Zbožová skupina potravin a živých zvířat zaznamenala v roce 2009 meziročně nárůst pasivního salda, a to v rozsahu 3,5 mld.Kč. Důvodem pro toto zvýšení byl vyšší meziroční nárůst dovozu (index 101,5) než vývozu, který meziročně poklesl na index 97,6.

Tabulka 8 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny potravin a živých zvířat podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index	2008	2009	index	2008	2009
	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč	
00 Živá zvířata	4 914	4 814	98,0	1 495	1 959	131,0	3 419	2 855
01 Maso a masné výrobky	6 263	6 378	101,8	16 568	18 689	112,8	-10 305	-12 311
02 Mléčné výrobky a vejce	14 640	12 901	88,1	10 674	10 955	102,6	3 966	1 946
03 Ryby, koryši a měkkýši	1 736	1 846	106,3	3 712	3 757	101,2	-1 976	-1 911
04 Obiloviny a obilné výrobky	15 761	17 246	109,4	10 352	9 885	95,5	5 409	7 361
05 Zelenina a ovoce	7 604	7 526	99,0	27 411	26 687	97,4	-19 807	-19 161
06 Cukr, výrobky z cukru a med	5 865	5 307	90,5	3 937	4 363	110,8	1 928	944
07 Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	6 839	6 733	98,5	12 046	11 418	94,8	-5 207	-4 685
08 Krmiva pro zvířata	4 746	3 884	81,8	8 777	8 362	95,3	-4 031	-4 478
09 Různé jedlé výrobky a přípravky	9 572	9 451	98,7	10 271	10 779	104,9	-699	-1 328
C e l k e m	77 940	76 086	97,6	105 243	106 854	101,5	-27 303	-30 768

Pramen: ČSÚ

Na tomto propadu se významně podílela položka masa a masných výrobků, jejíž dovoz meziročně stoupl o 2,1 mld.Kč, zatímco vývoz narostl pouze o 0,1 mld.Kč a tím se její bilanční pasivum meziročně zvýšilo o 2,0 mld.Kč na 12,3 mld.Kč.

Druhou položkou, výrazně negativně působící na meziroční vývoj obchodní bilance, byla položka mléčných výrobků a vajec, která snížila meziročně své aktivum o 2,0 mld.Kč, zejména poklesem vývozu (1,7 mld.Kč) a současně nárůstem dovozu (0,3 mld.Kč).

Značněji se ještě na meziročním zvýšení pasiva podílela také položka cukru, výrobků z cukru a medu, snížením aktiva o 1,0 mld.Kč, což bylo způsobeno jednak poklesem vývozu o 0,6 mld.Kč a současně nárůstem dovozu o 0,4 mld.Kč.

Na druhé straně relativně pozitivní vývoj vykázala položka obilovin a obilných výrobků, když zvýšila meziročně svůj vývoz o 1,5 mld.Kč při poklesu dovozu o 0,5 mld.Kč a tím zaznamenala (jako jediná) nárůst aktiva, a to o 2,0 mld.Kč.

Ve vývozu vykázaly meziroční nárůst jen tři položky, a to: obiloviny a obilné výrobky (index 109,4), ryby, koryši a měkkýši (index 106,3) a maso a masné výrobky (index 101,8).

Na druhé straně největší meziroční pokles exportu zaznamenala krmiva pro zvířata při indexu 81,8 a mléčné výrobky a vejce s indexem 88,1.

V dovozu byl naopak meziroční nárůst daleko častější. Týkal se šesti položek z deseti. Největší relativní zvýšení importu přitom vykázala živá zvířata (index 131,0) a maso a masné výrobky s indexem 112,8. Naopak, největší meziroční propad dovozu registrovala položka kávy, čaje, kakaa, koření a výrobků z nich s indexem 94,8.

Tabulka 9

**Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny potravin a živých zvířat
podle hlavních skupin zemí v roce 2009**

(v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	72 143	95 798	-23 655
z toho: EU 27	70 222	91 613	-21 391
z toho: Německo	16 981	26 341	-9 360
Slovensko	21 021	8 019	13 002
Rozvojové země	1 169	7 784	-6 615
Evropské země s přechodovou ekonomikou	908	291	617
Společenství nezávislých států	1 667	356	1 311
z toho: Rusko	781	43	738
Ostatní	186	2 599	-2 413
z toho: Čína	87	1 486	-1 399
Nespecifikováno	13	26	-13
C e l k e m	76 086	106 854	-30 768

Pramen: ČSÚ

Rozhodující podíl na zbožové skupině potravin a živých zvířat v obchodu s ČR měly v roce 2009 země s vyspělou ekonomikou, a to 94,8 % v českém vývozu a 89,7 % v dovozu. S velkým odstupem se na druhé pozici umístily země SNS s 2,2 % ve vývozu a 0,3 % v dovozu. Následovaly rozvojové země s 1,5 % ve vývozu a 7,3 % v dovozu, dále pak evropské země s přechodovou ekonomikou a ostatní země.

Z hlediska bilance vyplývá maximum pasiva z obchodu se zeměmi s vyspělou ekonomikou, a to v rozsahu 76,9 % celkového bilančního propadu. Záporné saldo vyprodukoval český zahraniční obchod rovněž s rozvojovými zeměmi a ostatními zeměmi. Na druhé straně aktivum, které vyplývá z nízkého obratu se zeměmi SNS a evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou, nepříznivý bilanční vývoj zbožové skupiny potravin a živých zvířat významně neovlivnilo.

1 – Nápoje a tabák

**Tabulka 10 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny nápojů a tabáku podle
dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2008 a 2009**

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index	2008	2009	index	2008	2009
	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč	
11 Nápoje	9 331	9 201	98,6	9 254	9 217	99,6	77	-16
12 Tabák a tabákové výrobky	7 054	7 194	102,0	3 406	4 410	129,5	3 648	2 784
C e l k e m	16 385	16 395	100,1	12 660	13 627	107,6	3 725	2 768

Pramen: ČSÚ

U zbožové skupiny nápojů a tabáku se meziročně aktivum snížilo o 957 mil.Kč, a to jednak poklesem kladného salda položky tabák a tabákové výrobky na kladné saldo o 864 mil.Kč a přechodem nápojů z kladného salda do pasiva o 93 mil.Kč.

Meziroční pokles položky nápojů se realizoval jak v dovozu (index 98,6), tak v exportu (index 99,6). Tabák a tabákové výrobky naopak zaznamenaly zvýšení vývozu (index 102,0), zatímco dovoz ještě výrazněji narostl, a to až na index 129,5.

Tabulka 11 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny nápojů a tabáku podle hlavních skupin zemí v roce 2009
(v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	15 725	12 530	3 195
z toho: EU 27	14 992	11 715	3 277
z toho: Německo	1 711	1 892	-181
Slovensko	3 895	1 322	2 573
Rozvojové země	52	807	-755
Evropské země s přechodovou ekonomikou	122	56	66
Společenství nezávislých států	459	128	331
z toho: Rusko	378	28	350
Ostatní	37	107	-70
z toho: Čína	26	28	-2
Nespecifikováno	-	0	0
C e l k e m	16 395	13 627	2 768

Pramen: ČSÚ

Uvedená zbožová skupina se i v roce 2009 orientovala jak vývozně (95,9 %), tak i dovozně (91,9 %) na země s vyspělou ekonomikou. Z ostatních hlavních skupin zemí druhý nejvyšší podíl vykázal vývoz do Společenství nezávislých států (2,8 %) a naopak druhou příčku v českém dovozu obsadily rozvojové země s 5,9 %.

Bilanční aktivum registrovala zbožová kategorie nápojů a tabáku se zeměmi s vyspělou ekonomikou, se Společenstvím nezávislých států a evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou. Na druhé straně bilanční pasivum zaznamenala sledovaná zbožová skupina s rozvojovými zeměmi a rovněž s ostatními zeměmi.

2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv

Zbožová skupina surovin nepoživatelných, bez paliv, zaznamenala meziročně druhé největší zvýšení aktivního salda (mezi všemi skupinami), a to v částce 11,5 mld.Kč při poměrně značném meziročním relativním poklesu jak vývozu (index 87,4), tak zejména dovozu (index 69,3).

Ve vývozu z devíti položek meziročně narostly pouze dvě: suroviny živočišného a rostlinného původu s indexem 115,4 a korek a dřevo při indexu 104,0.

Na druhé straně největší meziroční snížení zaznamenaly usně, kůže a kožešiny surové s indexem 65,2. Hodnotově největší meziroční propad pak vykázaly rudy kovů a kovový odpad (5,3 mld.Kč) a olejnatá semena a olejnaté plody (1,2 mld.Kč).

Tabulka 12 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny surovin nepoživatelných, bez paliv, podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index	2008	2009	index	2008	2009
	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč	
21 Usně, kůže a kožešiny, surové	874	570	65,2	448	280	62,5	426	290
22 Olejnatá semena a olejnaté plody	6 466	5 289	81,8	1 720	1 196	69,5	4 746	4 093
23 Surový kaučuk (včetně syntetického a regenerovaného)	2 948	2 223	75,4	8 875	5 417	61,0	-5 927	-3 194
24 Korek a dřevo	15 348	15 969	104,0	5 700	6 855	120,3	9 648	9 114
25 Vlákna a sběrový papír	5 632	5 332	94,7	2 733	2 232	81,7	2 899	3 100
26 Textilní vlákna a jejich odpad	4 535	3 537	78,0	7 615	5 087	66,8	-3 080	-1 550
27 Surová hnojiva a surové nerosty (mimo uhlí a ropu)	2 921	2 594	88,8	4 065	3 604	88,7	-1 144	-1 010
28 Rudy kovů a kovový odpad	23 614	18 312	77,5	26 816	13 784	51,4	-3 202	4 528
29 Suroviny živočišného a rostlinného původu, j.n.	2 311	2 668	115,4	6 179	6 000	97,1	-3 868	-3 332
C e l k e m	64 649	56 494	87,4	64 151	44 455	69,3	498	12 039

Pramen: ČSÚ

V dovozu nad index 100,0 se realizovala pouze jediná položka, a to korek a dřevo s indexem 120,3. Na druhé straně největší meziroční propad zaznamenaly rudy kovů a kovový odpad s indexem 51,4 při meziročním hodnotovém poklesu v částce 13,0 mld.Kč.

Výslednicí tohoto vývoje pak byl meziroční pokles aktivního salda tří položek a naopak zlepšení salda u šesti položek. Největší meziroční pozitivum zaznamenaly rudy kovů a kovový odpad, přechodem z pasiva do aktiva v částce 7,7 mld.Kč a také surový kaučuk (včetně syntetického a regenerovaného) poklesem pasivního salda o 2,7 mld.Kč. K nim se přiřadila na třetím místě textilní vlákna a jejich odpad snížením záporného salda o 1,5 mld.Kč. Naopak, největší meziroční pokles vykázala olejnatá semena a olejnaté plody meziročním snížením kladného salda o 0,7 mld.Kč.

Tabulka 13 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny surovin nepoživatelných, bez paliv podle hlavních skupin zemí v roce 2009
(v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	53 280	29 804	23 476
z toho: EU 27	50 837	26 576	24 261
z toho: Německo	18 290	7 814	10 476
Slovensko	5 139	5 878	-739
Rozvojové země	1 084	3 733	-2 649
Evropské země s přechodovou ekonomikou	422	292	130
Společenství nezávislých států	578	9 643	-9 065
z toho: Rusko	290	2 560	-2 270
Ostatní	1 118	884	234
z toho: Čína	1 106	781	325
Nespecifikováno	12	99	-86
C e l k e m	56 494	44 455	12 039

Pramen: ČSÚ

Rovněž zbožová skupina surovin nepoživatelných, bez paliv je ve vývozu orientována na země s vyspělou ekonomikou, a to s podílem 94,3 %.

V dovozu je však situace diverzifikovanější, když většina importu je sice realizována ze zemí s vyspělou ekonomikou v rozsahu 67,0 %, ale současně také z 21,7 % ze Společenství nezávislých států a z rozvojových zemí z 8,4 %.

Tomuto vývoji odpovídají ve svém výsledku i bilanční vztahy. Zatímco se zeměmi s vyspělou ekonomikou je bilance aktivní v rozsahu 23,5 mld.Kč se Společenstvím nezávislých států je pasivní v částce 9,1 mld.Kč.

3 – Minerální paliva a maziva

Tato komoditní skupina zaznamenávala (s přerušením v letech 1998 a 1999) až do roku 2001 (kdy byla předstížena chemikáliemi), největší bilanční deficit mezi všemi zbožovými kategoriemi. Po výrazném meziročním poklesu záporného salda v roce 2002, narůstalo pasivum v letech 2003 a 2004 relativně mírnějším tempem, aby se v roce 2005 meziročně výrazněji zvýšilo, a tím znovu minerální paliva a maziva předstihla chemikálie a stala se tak opět nositelem největšího bilančního pasiva mezi všemi zbožovými skupinami. I v roce 2006 a 2007 si uchovala tato zbožová skupina primát v největším pasivním saldu, avšak při meziročním poklesu bilančního deficitu v roce 2007 o 15,0 mld.Kč na 124,0 mld.Kč. V roce 2008 pasivum opět narostlo, a to na 165,9 mld.Kč, aby v následujícím roce výrazně (o 61,1 mld.Kč na 104,8 mld.Kč) znovu pokleslo.

Důvodem tohoto stavu je, že rozhodujícími komponenty této zbožové kategorie, které prakticky ovlivňují její bilanční postavení, jsou ropa a plyn, tedy položky mimořádně citlivé svou cenovou úrovní na politickohospodářský vývoj ve světě.

Podíl dovozu na obratu této zbožové kategorie je přitom téměř tříčtvrtě, takže rozhodujícím způsobem ovlivňuje její bilanci. Výší pasiva pak tato skupina mimořádně silně působí na celkovou obchodní bilanci České republiky.

Při vyšším relativním nárůstu exportu (index 91,8), než dovozu (index 72,8) však meziročně bilanční pasivum v roce 2009 pokleslo o 61,1 mld.Kč na 104,8 mld.Kč.

Tabulka 14 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny minerálních paliv a maziv podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
32 Uhlí, koks a brikety	27 734	20 238	73,0	9 985	6 315	63,2	17 749	13 923
33 Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	24 138	13 635	56,5	148 742	94 659	63,6	-124 604	-81 024
34 Topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný	9 377	8 960	95,6	73 909	61 160	82,8	-64 532	-52 200
35 Elektrický proud	23 041	34 509	149,8	17 574	20 025	113,9	5 467	14 484
C e l k e m	84 290	77 342	91,8	250 210	182 159	72,8	-165 920	-104 817

Pramen: ČSÚ

Ve vývozu (kromě topného plynu, který evidoval hodnotu 8 960 mil.Kč), ostatní položky se v roce 2009 pohybovaly v úrovni 13 635 až 34 509 mil.Kč. Dovoz však byl hodnotově mimořádně diverzifikovaný. Zatímco elektrický proud a uhlí, koks a brikety registrovaly dovoz ve výši 20 025 mil.Kč a 6 315 mil.Kč, topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný představoval hodnotu dovozu v rozsahu 61 160 mil.Kč a ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály zaznamenaly dovoz celkově ve výši 94 659 mil.Kč.

Zatímco uhlí, koks a brikety vykázaly bilanční aktivum v částce 13 923 mil.Kč a elektrický proud kladné saldo v rozsahu 14 484 mil.Kč, topný plyn zemní i průmyslově vyráběný evidoval pasivum v částce 52 200 mil.Kč. Ještě vyšší záporné saldo vyplynulo z obchodu s ropou, ropnými výrobky a příbuznými materiály, a to ve výši 81 024 mil.Kč.

Tabulka 15 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny minerálních paliv a maziv podle hlavních skupin zemí v roce 2009
(v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	74 826	72 446	2 380
z toho: EU 27	74 487	60 845	13 642
z toho: Německo	30 889	20 550	10 339
Slovensko	18 208	15 503	2 705
Rozvojové země	597	682	-85
Evropské země s přechodovou ekonomikou	816	226	590
Společenství nezávislých států	270	107 166	-106 896
z toho: Rusko	113	89 164	-89 051
Ostatní	44	15	29
z toho: Čína	44	15	29
Nespecifikováno	789	1 625	-836
C e l k e m	77 342	182 159	-104 817

Pramen: ČSÚ

Ve vývozu směřovalo 96,7 % výrobků skupiny minerálních paliv a maziv do zemí s vyspělou ekonomikou. V dovozu však z této skupiny zemí bylo realizováno jen 39,8 %, když největším dodavatelem bylo Společenství nezávislých států s 58,8 %. Z rozvojových zemí pak pocházelo 0,4 % importu minerálních paliv a maziv.

Tomuto vývoji pak odpovídalo i bilanční rozložení; zatímco vysoce pasivní byla bilance se Společenstvím nezávislých států (106,9 mld.Kč) a ve velmi nízké míře i s rozvojovými zeměmi, bilanční vztah k zemím s vyspělou ekonomikou, k evropským zemím s přechodovou ekonomikou a ostatním zemím byl aktivní, nicméně rovněž v nízké až velmi nízké hodnotové úrovni.

4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky

Tato zbožová skupina meziročně zvýšila svou pasivní bilanci, a to v důsledku jak většího nárůstu dovozu (o 827 mil.Kč, index 118,3), tak poklesem vývozu (o 225 mil.Kč s indexem 92,0), a to zejména vlivem vývoje položky nevysychavých rostlinných tuků a olejů. Zbývající dvě položky nedokázaly meziročně zásadněji eliminovat nepříznivý bilanční vývoj uvedené zbožové skupiny, i když meziročně svou bilanci zlepšily.

Tabulka 16 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny živočišných a rostlinných olejů a tuků podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index	2008	2009	index	2008	2009
	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč	
41 Živočišné oleje a tuky	128	180	140,6	514	502	97,7	-386	-322
42 Nevysychavé rostlinné tuky a oleje	2 426	1 566	64,6	3 207	4 033	125,8	-781	-2 467
43 Tuky a oleje zušlechtěné, vosky	262	845	322,5	798	811	101,6	-536	34
C e l k e m	2 816	2 591	92,0	4 519	5 346	118,3	-1 703	-2 755

Pramen: ČSÚ

Vývoz této zbožové skupiny směřoval z 99,5 % do zemí s vyspělou ekonomikou. Rovněž import byl realizován ve svém maximu ze zemí s vyspělou ekonomikou, a to ve výši 97,0 %.

Tabulka 17 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny živočišných a rostlinných olejů a tuků podle hlavních skupin zemí v roce 2009 (v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	2 578	5 186	-2 608
z toho: EU 27	2 560	5 153	-2 593
z toho: Německo	164	1 153	-989
Slovensko	1 330	1 174	156
Rozvojové země	10	34	-24
Evropské země s přechodovou ekonomikou	2	4	-2
Společenství nezávislých států	1	115	-114
z toho: Rusko	0	7	-6
Ostatní	0	6	-6
z toho: Čína	-	6	-6
Nespecifikováno	-	0	0
C e l k e m	2 591	5 346	-2 755

Pramen: ČSÚ

5 – Chemikálie

Tato zbožová kategorie je po minerálních palivech a mazivech druhou skupinou s nejvyšším bilančním deficitem. Od roku 2002 do roku 2004 držela dokonce velikostí bilanční pasiva primát. V roce 2005 se však podařilo tento nepříznivý stav zastavit, meziročním poklesem záporného salda, avšak v roce 2006 opět nárůst pasiva pokračoval, aby v roce 2007 dosáhl více jak stomiliardové úrovně. Rok 2008 pak zaznamenal meziroční pokles o 4,5 mld.Kč na 99 780 mil.Kč. Snížení bilančního schodku pokračovalo i v roce 2009, a to o 13,2 mld.Kč na 86 566 mil.Kč.

Rozhodující položkou, která výrazně ovlivňuje vysoké pasivum uvedené skupiny (při zhruba 52,5 % podílu na záporném saldu) jsou léčiva a farmaceutické výrobky. Ty současně jako jediné mezi všemi položkami zbožové skupiny chemikálií vykázaly meziroční nárůst, jak

ve vývozu (index 107,5), tak i v dovozu (index 110,8). Přitom však nárůst jejich dovozu vysoce přesáhl přírůstek vývozu, takže jejich pasivní bilance zaznamenala částku 45,5 mld.Kč a vykázala tak meziroční přírůstek záporného salda ve výši 5,1 mld.Kč.

Tabulka 18 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny chemikálií podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index	2008	2009	index	2008	2009
	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč		2009/2008	v mil.Kč	
51 Organické chemikálie	20 207	16 308	80,7	17 928	15 564	86,8	2 279	744
52 Anorganické chemikálie	9 643	7 992	82,9	16 329	10 598	64,9	-6 686	-2 606
53 Barviva, třísloviny a pigmenty	6 551	6 342	96,8	15 282	13 942	91,2	-8 731	-7 600
54 Léčiva a farmaceutické výrobky	23 892	25 686	107,5	64 221	71 152	110,8	-40 329	-45 466
55 Silice a vonné látky; lešticí a čistící přípravky	21 466	21 229	98,9	20 571	20 870	101,5	895	359
56 Hnojiva umělá	3 758	2 854	75,9	7 557	3 143	41,6	-3 799	-289
57 Plasty v prvotní formě	25 839	20 547	79,5	42 732	32 638	76,4	-16 893	-12 091
58 Plastické hmoty v neprvotních formách	25 104	22 919	91,3	37 500	31 942	85,2	-12 396	-9 023
59 Chemické prostředky a výrobky, j.n.	10 861	10 762	99,1	24 981	21 356	85,5	-14 120	-10 594
C e l k e m	147 321	134 639	91,4	247 101	221 205	89,5	-99 780	-86 566

Pramen: ČSÚ

Ve vývozu nejhlubší meziroční propad vykázaly plasty v prvotní formě v částce 5,3 mld.Kč (s indexem 79,5), organické chemikálie v sumě 3,9 mld.Kč (index 80,7) a plastické hmoty v neprvotních formách ve výši 2,2 mld.Kč s indexem 91,3.

Na druhé straně svůj dovoz meziročně nejvíce snížily plasty v prvotní formě o 10,1 mld.Kč a organické chemikálie o 5,7 mld.Kč.

Z kombinace výše vývozu a dovozu pak vyplynulo i meziroční snížení či zvýšení obchodní bilance. Výraznější bilanční zlepšení tak zaznamenaly zejména plasty v prvotní formě (4,8 mld.Kč) a anorganické chemikálie (4,1 mld.Kč). Meziroční zlepšení ještě vykázala umělá hnojiva (3,5 mld.Kč), chemické prostředky a výrobky (rovněž 3,5 mld.Kč), plastické formy v neprvotních formách (3,4 mld.Kč) a barviva, třísloviny a pigmenty (1,1 mld.Kč).

Na druhé straně meziroční bilanční zhoršení (vedle léčiv a farmaceutických výrobků) vykázaly: organické chemikálie (1,5 mld.Kč) a silice a vonné látky (0,5 mld.Kč).

Z teritoriálního hlediska byl český vývoz chemikálií z největší části orientován do zemí s vyspělou ekonomikou, a to z 84,6 %, dále do Společenství nezávislých států z 8,3 % a do rozvojových zemí z 3,6 %.

Dovoz byl směřován ze zemí s vyspělou ekonomikou z ještě větší části než ve vývozu, a to z 94,9 %, zatímco druhý největší dovozový partner, rozvojové země, zaznamenaly jen 2,0 %.

Tabulka 19

**Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny chemikálií
podle hlavních skupin zemí v roce 2009
(v mil.Kč)**

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	113 882	209 928	-96 046
z toho: EU 27	105 143	189 079	-83 936
z toho: Německo	28 037	68 689	-40 652
Slovensko	19 493	9 537	9 956
Rozvojové země	4 793	4 375	418
Evropské země s přechodovou ekonomikou	3 463	525	2 938
Společenství nezávislých států	11 126	2 710	8 416
z toho: Rusko	6 416	1 839	4 577
Ostatní	1 352	3 289	-1 937
z toho: Čína	1 274	3 115	-1 841
Nespecifikováno	23	378	-355
C e l k e m	134 639	221 205	-86 566

Pramen: ČSÚ

Rozvrstvení velikosti vývozu a dovozu ve vztahu k jednotlivým teritoriálním oblastem se odrazilo i v obchodní bilanci. Takže z obchodu se zeměmi s vyspělou ekonomikou bylo zaznamenáno pasivum 96,0 mld.Kč, které bylo sníženo na celkový deficit kladnými saldy se Společenstvím nezávislých států (8,4 mld.Kč), s evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou (2,9 mld.Kč) a rozvojovými zeměmi (0,4 mld.Kč). U ostatních zemí bylo z obchodu chemikáliemi evidováno pasivum v částce 1,9 mld.Kč.

6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu

Další kategorií, která mezi zbožovými skupinami přinesla bilanční přebytek (v rozsahu 27,4 mld.Kč při meziročním nárůstu o 19,4 mld.Kč), bylo průmyslové zboží podle druhu materiálu.

Uvedené zvýšení aktivního salda bylo realizováno nižším meziročním poklesem vývozu (o 104,1 mld.Kč s indexem 78,4) než dovozu (o 123,5 mld.Kč při indexu 74,0).

V exportu nezaznamenala žádná z položek uvedené zbožové skupiny meziroční zvýšení.

Naopak, největší meziroční pokles vykazovalo železo a ocel, a to o 46,2 mld.Kč s indexem 60,2, kovové výrobky, jejichž vývoz se meziročně snížil o 28,4 mld.Kč při indexu 79,3 a také výrobky z nekovových nerostů s poklesem 10,2 mld.Kč a indexem 82,0.

V dovozu se nad index 100,0 nerealizovaly rovněž žádné položky.

Podstatnější meziroční absolutní pokles importu však zaznamenalo železo a ocel v rozsahu 60,8 mld. Kč při indexu 57,6, kovové výrobky v částce 21,7 mld. Kč s indexem 78,6 a neželezné kovy v rozsahu 19,0 mld.Kč při indexu 69,7.

Tabulka 20 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny průmyslového zboží podle druhu materiálu v dvoumístné nomenklatuře SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
61 Kůže, kožené výrobky, j.n. a vydělané kožky	1 857	1 591	85,7	5 415	4 363	80,6	-3 558	-2 772
62 Výrobky z pryže, j.n.	50 621	47 439	93,7	31 908	29 813	93,4	18 713	17 626
63 Výrobky z korku a dřeva (kromě nábytku)	18 464	15 758	85,3	11 279	9 006	79,8	7 185	6 752
64 Papír, lepenka a výrobky z nich	34 383	31 809	92,5	40 362	37 362	92,6	-5 979	-5 553
65 Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n.	47 100	40 214	85,4	45 094	36 534	81,0	2 006	3 680
66 Výrobky z nekovových nerostů	56 978	46 737	82,0	32 735	27 786	84,9	24 243	18 951
67 Železo a ocel	115 867	69 711	60,2	143 442	82 627	57,6	-27 575	-12 916
68 Neželezné kovy	20 262	16 563	81,7	62 875	43 833	69,7	-42 613	-27 270
69 Kovové výrobky, j.n.	136 991	108 587	79,3	101 369	79 671	78,6	35 622	28 916
C e l k e m	482 523	378 409	78,4	474 479	350 995	74,0	8 044	27 414

Pramen: ČSÚ

Největší bilanční přínos ve zbožové kategorii průmyslového zboží podle druhu materiálu zaznamenaly kovové výrobky ve výši 28,9 mld.Kč, výrobky z nekovových nerostů v rozsahu 19,0 mld.Kč a výrobky z pryže v částce 17,6 mld.Kč.

Naopak, největší bilanční deficit v uvedené zbožové kategorii vykázaly neželezné kovy v sumě 27,3 mld.Kč (při meziročním poklesu o 15,3 mld.Kč) a železo a ocel v částce 12,9 mld.Kč (rovněž při meziročním snížení, a to o 14,7 mld.Kč).

Tabulka 21 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny průmyslového zboží podle druhu materiálu podle hlavních skupin zemí v roce 2009
(v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	341 397	316 005	25 392
z toho: EU 27	318 249	297 406	20 843
z toho: Německo	119 203	116 986	2 217
Slovensko	37 282	29 838	7 444
Rozvojové země	19 317	11 219	8 098
Evropské země s přechodovou ekonomikou	4 412	1 469	2 943
Společenství nezávislých států	10 693	8 116	2 577
z toho: Rusko	6 143	5 359	784
Ostatní	2 468	12 897	-10 429
z toho: Čína	2 292	12 680	-10 388
Nespecifikováno	122	1 289	-1 166
C e l k e m	378 409	350 995	27 414

Pramen: ČSÚ

Vývoz zbožové skupiny průmyslového zboží podle druhu materiálu byl orientován z 90,2 % do zemí s vyspělou ekonomikou, zatímco druhý nejvyšší podíl vývozu této zbožové kategorie byl realizován do rozvojových zemí ve výši 5,1 %.

Dovoz uvedené zbožové skupiny byl uskutečněn z 90,0 % ze zemí s vyspělou ekonomikou a jako druhý nejvyšší z ostatních zemí, a to ze 3,7 %.

Protože v absolutním vyjádření vývoz do zemí s vyspělou ekonomikou překročil dovoz, zaznamenala tato zbožová kategorie ve vztahu k uvedenému teritoriálnímu seskupení bilanční aktivum v rozsahu 25,4 mld.Kč.

Kladná salda byla realizována také s rozvojovými zeměmi (v částce 8,1 mld.Kč), s evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou a se Společenstvím nezávislých států. S ostatními zeměmi byla bilance pasivní.

7 – Stroje a dopravní prostředky

Zatímco v roce 2009 vykázal strojírenský vývoz meziroční snížení na index 85,4 a absolutní pokles o -194,7 mld.Kč, dovoz registroval index 82,0 a hodnotový úbytek v částce 178,9 mld.Kč. Tím se meziročně snížil kladný výsledek obchodní bilance o 15,8 mld.Kč na 320,3 mld.Kč.

Tabulka 22 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny strojů a dopravních prostředků podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
71 Stroje a zařízení k výrobě energie	75 348	62 505	83,0	61 898	54 836	88,6	13 450	7 669
72 Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	76 472	50 087	65,5	67 495	41 490	61,5	8 977	8 597
73 Kovozpracující stroje	25 206	19 150	76,0	23 790	12 843	54,0	1 416	6 307
74 Stroje a zařiz. všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	169 418	134 886	79,6	121 512	90 768	74,7	47 906	44 118
75 Kancelářské stroje a zařiz. k aut. zpracování dat	171 181	155 671	90,9	150 107	143 240	95,4	21 074	12 431
76 Zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku	167 288	127 783	76,4	140 329	103 515	73,8	26 959	24 268
77 Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n.	226 449	186 852	82,5	209 689	194 241	92,6	16 760	-7 389
78 Silniční vozidla	389 880	367 361	94,2	201 655	160 248	79,5	188 225	207 113
79 Ostatní dopravní a přepravní prostředky	29 765	31 991	107,5	18 337	14 761	80,5	11 428	17 230
C e l k e m	1 331 007	1 136 286	85,4	994 812	815 942	82,0	336 195	320 344

Pramen: ČSÚ

Ve vývozu zaznamenala jedna položka této zbožové kategorie meziroční relativní nárůst a zbývajících osm položek pokles.

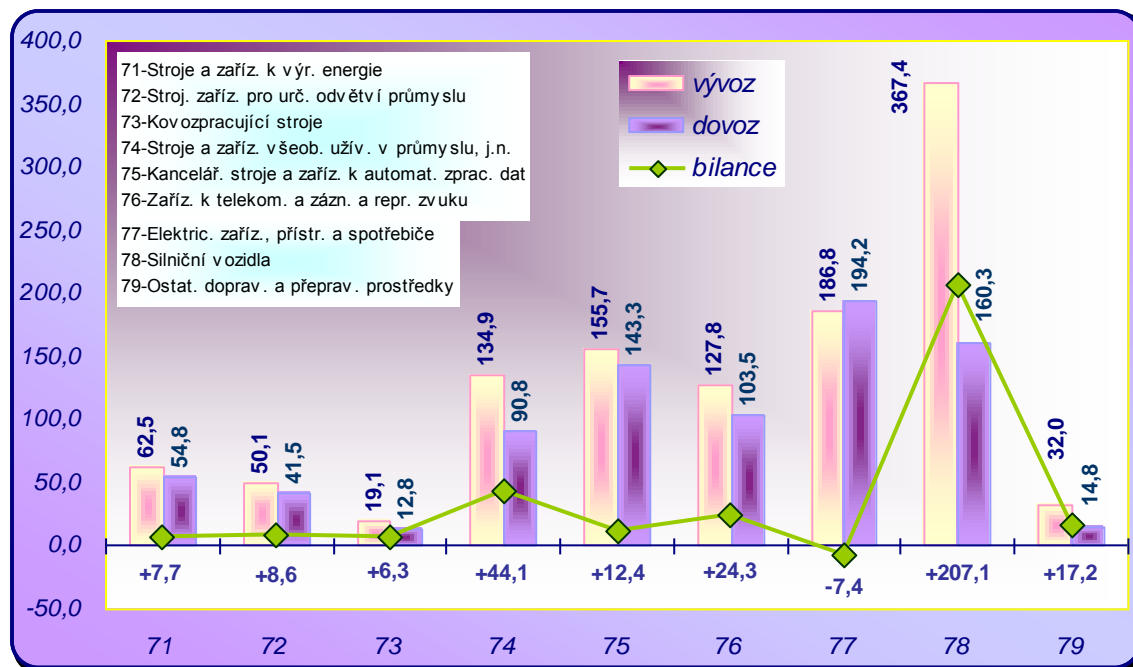
Z hlediska absolutního přírůstku byly v exportu aktivní položkou pouze ostatní dopravní a přepravní prostředky (2,2 mld.Kč, index 107,5).

Naopak, výraznější meziroční pokles vývozu vykázala zejména elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n. (39,6 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (39,5 mld.Kč), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n. (34,5 mld.Kč), strojní zařízení pro určitá odvětví (26,4 mld.Kč) a silniční vozidla (22,5 mld.Kč).

V dovozu zaznamenaly všechny položky meziroční pokles. Značné snížení přitom vykázaly: silniční vozidla (41,4 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (36,8 mld.Kč), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n. (30,7 mld.Kč) a strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu (26,0 mld.Kč).

Bilanční pozici zbožové skupiny strojů a dopravních prostředků rozhodujícím způsobem ovlivnila silniční vozidla, když dosáhla aktiva 207,1 mld.Kč při meziročním nárůstu o 18,9 mld.Kč. Výrazně nižší kladná salda, ale nicméně pozitivně ovlivňující celkovou bilanci, zaznamenaly ostatní dopravní a přepravní prostředky (meziroční nárůst o 5,8 mld.Kč) a kovozpracující stroje (zvýšení o 4,9 mld.Kč). Na druhé straně značnější meziroční poklesy aktivních sald vykázaly zejména kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (8,6 mld.Kč) a stroje a zařízení k výrobě energie (5,8 mld.Kč).

Graf 5 **Struktura vývozu a dovozu strojů a dopravních prostředků a jejich bilance v roce 2009**
(v mld.Kč)

Pramen: ČSÚ

Podíl strojírenského exportu na celkovém vývozu ČR meziročně poklesl o 0,5 bodu na 53,3 %, přičemž pohyb jednotlivých položek měl diferencovanější charakter. Zatímco u šesti položek došlo ke snížení jejich podílu na celkovém vývozu, tři položky zaznamenaly nárůst.

Dominantní pozici v celkovém českém exportu si nadále udržela silniční vozidla (při meziročním nárůstu o 1,48 bodu na 17,24 %).

Vývoz této zbožové podskupiny přitom směřoval z 94,4 % do zemí s vyspělou ekonomikou, do zemí SNS z 2,5 %, do rozvojových zemí ze 2,2 % a do zbývajících hlavních skupin zemí z 0,9 %.

Druhá největší položka strojírenského exportu (při meziročním poklesu o 0,38 bodu na 8,77 % celkového vývozu ČR) elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, byla rovněž orientována především na trh zemí s vyspělou ekonomikou, když do těchto zemí byl její vývoz realizován z 89,6 %.

Podíl vývozu podskupin 71 až 74 strojů a dopravních prostředků (chápaných jako investiční strojírenství) se na celkovém exportu meziročně snížil (ze 14,01 % na 12,51 %). Z nich největší meziroční pokles zaznamenalo strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu o 0,74 bodu na 2,35 %.

V dovozu výrazný meziroční pokles podílu (ze šesti položek, u nichž se podíl snížil) registrovala strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu snížení o 0,70 bodu na 2,10 % celkového importu. Na druhé straně nejvyšší nárůst (ze tří položek) zaznamenala elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, a to o 1,10 bodu na 9,81 %.

Tabulka 23 Podíly jednotlivých položek skupiny strojů a dopravních prostředků na celkovém vývozu a dovozu ČR v roce 2008 a 2009 (v %)

Položka SITC	Vývoz			Dovoz		
	2008	2009	změna +/-	2008	2009	změna +/-
71 Stroje a zařízení k výrobě energie	3,05	2,93	-0,12	2,57	2,77	+0,20
72 Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	3,09	2,35	-0,74	2,80	2,10	-0,70
73 Kovozpracující stroje	1,02	0,90	-0,12	0,99	0,65	-0,34
74 Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	6,85	6,33	-0,52	5,05	4,59	-0,46
75 Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat	6,92	7,30	+0,38	6,24	7,24	+1,00
76 Zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku	6,76	6,00	-0,76	5,83	5,23	-0,60
77 Elektrická zařízení, přístroje, a spotřebiče, j.n.	9,15	8,77	-0,38	8,71	9,81	+1,10
78 Silniční vozidla	15,76	17,24	+1,48	8,38	8,10	-0,28
79 Ostatní dopravní a přepravní prostředky	1,20	1,50	+0,30	0,76	0,75	-0,01
C e l k e m	53,80	53,32	-0,48	41,33	41,24	-0,09

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Výrobky investičního strojírenství (podskupiny 71 až 74) registrovaly meziročně snížení svého podílu na celkovém dovozu o 1,30 bodu na 10,11 %.

Strojírenský vývoz byl orientován s výrazně vysokým podílem 89,9 % do zemí s vyspělou ekonomikou, když další nejvyšší podíly exportu byly vykázány do rozvojových zemí se 4,7 % a do Společenství nezávislých států s 3,9 %.

Rovněž dovoz je z největší části směřován ze zemí s vyspělou ekonomikou, a to v rozsahu 71,4 %. Z ostatních zemí přichází 16,8 %, z rozvojových zemí je importováno 10,7 % a z evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS 0,9 % celkového českého dovozu zboží skupiny 7.

Pokud jde o bilanční vztah, tak ten je vysoce kladný se zeměmi s vyspělou ekonomikou; aktivum je také dosahováno z obchodu strojírenskými výrobky se Společenstvím nezávislých států a s evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou. Pasivní bilance však vyplývá z obratu strojírenských komodit s rozvojovými a zejména s ostatními zeměmi, kde téměř celé záporné saldo pochází z obchodu s Čínou.

Tabulka 24 Vývoz, dovoz a bilance zboží skupiny strojů a dopravních prostředků podle hlavních skupin zemí v roce 2009
(v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	1 022 011	582 380	439 631
z toho: EU 27	954 498	498 095	456 403
z toho: Německo	383 728	228 571	155 157
Slovensko	61 153	27 394	33 759
Rozvojové země	53 542	87 678	-34 136
Evropské země s přechodovou ekonomikou	6 963	2 511	4 452
Společenství nezávislých států	43 807	4 499	39 308
z toho: Rusko	30 879	2 991	27 888
Ostatní	9 940	136 686	-126 746
z toho: Čína	9 284	135 955	-126 671
Nespecifikováno	23	2 188	-2 165
C e l k e m	1 136 286	815 942	320 344

Pramen: ČSÚ

8 – Různé hotové výrobky

Další zboží skupinou, která zaznamenala v roce 2009 aktivní bilanční přínos, a to ve výši 14,6 mld.Kč při meziročním nárůstu kladného salda o 0,4 mld.Kč, byly různé hotové výrobky.

Ve struktuře exportu větší meziroční nárůst (mezi 467 mil.Kč a 1 893 mil.Kč) vykázaly položky: fotografické přístroje, optické výrobky a hodiny (index 124,5), obuv (index 107,3) a oděvní výrobky a doplňky (index 101,9).

Z pěti položek, které vykázaly meziroční propad, největší snížení doznaly: prefabrikované budovy; výrobky instalační, zdravotní a osvětlovací techniky v rozsahu 6,8 mld.Kč (index 71,8), nábytek a jeho díly ve výši 5,8 mld.Kč s indexem 86,8 a různé výrobky, j.n. v částce 3,5 mld.Kč (index 97,2).

Tabulka 25 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny různých hotových výrobků podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
81 Prefabrikované budovy; výrobky instalační, zdravot. a osvětlovací techniky	23 985	17 223	71,8	9 485	8 715	91,9	14 500	8 508
82 Nábytek a jeho díly	44 073	38 270	86,8	26 516	24 348	91,8	17 557	13 922
83 Cestovní galanterie, kabelky a pod. výrobky	2 917	2 722	93,3	4 117	3 758	91,3	-1 200	-1 036
84 Oděvní výrobky a doplňky	24 905	25 372	101,9	35 241	34 961	99,2	-10 336	-9 589
85 Obuv	7 077	7 593	107,3	12 531	12 049	96,2	-5 454	-4 456
87 Odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení, j.n.	29 621	28 547	96,4	38 024	34 254	90,1	-8 403	-5 707
88 Fotografické přístroje, optické výrobky, j.n., hodiny	7 740	9 633	124,5	10 983	13 207	120,2	-3 243	-3 574
89 Různé výrobky, j.n.	125 174	121 664	97,2	114 387	105 153	91,9	10 787	16 511
Celkem	265 492	251 024	94,6	251 284	236 445	94,1	14 208	14 579

Pramen: ČSÚ

V dovozu zaznamenaly všechny položky meziroční pokles, kromě fotografických přístrojů, optických výrobků, hodin (nárůst o 2,2 mld.Kč, index 120,2). Největší meziroční snížení pak vykázaly různé výrobky (9,2 mld.Kč s indexem 91,1).

Nepříznivý dopad na bilanci meziročním snížením aktiva o 6,0 mld.Kč pak vykázaly prefabrikované budovy; výrobky instalační, zdravotní a osvětlovací techniky a nábytek a jeho díly poklesem kladného salda o 3,6 mld.Kč.

Na druhé straně značnější meziroční nárůst aktiva o 5,7 mld.Kč zaznamenaly různé výrobky a snížením pasiva o 2,7 mld.Kč odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení.

Tabulka 26 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny různých hotových výrobků podle hlavních skupin zemí v roce 2009
(v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	229 870	167 550	62 320
z toho: EU 27	211 933	140 811	71 122
z toho: Německo	89 022	54 170	34 852
Slovensko	23 658	8 558	15 100
Rozvojové země	11 491	18 616	-7 125
Evropské země s přechodovou ekonomikou	1 373	644	729
Společenství nezávislých států	6 438	973	5 465
z toho: Rusko	4 592	427	4 165
Ostatní	1 833	47 335	-45 502
z toho: Čína	1 742	44 931	-43 189
Nespecifikováno	20	1 326	-1 306
Celkem	251 024	236 445	14 579

Pramen: ČSÚ

Rozhodující podíl vývozu různých hotových výrobků byl evidován do zemí s vyspělou ekonomikou, a to z 91,6 %. Druhý nejvyšší export byl vykázán do rozvojových zemí v rozsahu 4,6 % celkového vývozu různých hotových výrobků.

Dovoz byl o něco více teritoriálně diverzifikovanější, když byl registrován ze zemí s vyspělou ekonomikou s podílem 70,9 %, dále pak z ostatních zemí s podílem 20,0 % a také z rozvojových zemí, z nichž zaznamenal 7,9 %. Dovozy z dalších teritoriálních uskupení představovaly podíly 0,3 % a 0,4 %. Nespecifikovaný globál přitom zaznamenal 0,6 % z celkového dovozu.

Z rozdílů velikosti objemů vývozu a dovozu vyplynulo kladné bilanční saldo u zemí s vyspělou ekonomikou, Společenství nezávislých států a evropských zemí s přechodovou ekonomikou. Naopak, pasivní salda vykázaly ostatní a rozvojové země.

9 – Komodity a předměty obchodu jinde nezaříděné

Tabulka 27 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny komodit nespecifikovaných jinde v SITC v roce 2008 a 2009

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009	index 2009/2008	2008	2009
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
C e l k e m ^{x)}	1 311	2 074	158,2	2 032	2 316	114,0	-721	-242

Pramen: ČSÚ

x) Tato zbožová skupina zahrnuje zvláštní předměty obchodu a komodity nezaříděné podle druhu, mince (kromě zlatých, mimo zákonných platidel) a zlato, bez mincovního (kromě rud a koncentráty zlata)

Vývoz skupiny 9 registroval meziroční nárůst o 58,2 %, zatímco dovoz vykázal meziroční zvýšení na index 114,0, čímž pasivní bilance meziročně klesla o 479 mil.Kč na 242 mil.Kč. Výše obratu této zbožové skupiny je však dlouhodobě nevýznamná.

Tabulka 28 Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny komodit jinde nezaříděných podle hlavních skupin zemí v roce 2009 (v mil.Kč)

Skupiny zemí	Vývoz	Dovoz	Bilance
Země s vyspělou ekonomikou	2 011	1 348	663
z toho: EU 27	1 778	1 051	727
z toho: Německo	882	131	751
Slovensko	458	359	99
Rozvojové země	43	0	43
Evropské země s přechodovou ekonomikou	-	-	0
Společenství nezávislých států	19	-	19
z toho: Rusko	-	-	0
Ostatní	-	1	-1
z toho: Čína	-	1	-1
Nespecifikováno	1	967	-966
C e l k e m	2 074	2 316	-242

Pramen: ČSÚ

Pokud jde o teritoriální rozložení, export byl realizován z 97,0 % do zemí s vyspělou ekonomikou a z této oblasti byl rovněž ve značné míře orientován dovoz, a to z 58,2 %. (Ze 41,8 % nebyl dovoz specifikován.)

Tabulka 29 Vývoz a dovoz dle stupně zpracování

Kategorie zboží	Vývoz			Dovoz		
	podíl v %		Index 09/08	podíl v %		Index 09/08
	2008	2009		2008	2009	
Zboží celkem	100,0	100,0	86,2	100,0	100,0	82,3
A. Potraviny a suroviny pro jejich výrobu	4,22	4,75	97,0	5,25	6,53	102,3
B. Suroviny	2,79	2,79	86,2	9,49	7,78	67,7
1. Neobnovitelné vč. energetických	1,31	1,33	87,8	8,57	6,96	66,9
2. Obnovitelné	0,40	0,46	97,7	0,54	0,49	75,8
3. Druhotné odpady	1,08	1,00	80,0	0,38	0,33	72,9
C. Polotovary	5,62	5,15	79,0	7,24	6,75	76,7
D. Strojírenské a elektrotechnické výrobky	60,45	59,63	85,1	46,88	46,80	82,2
1. Jednoduché	20,82	19,17	79,4	16,06	15,22	78,1
2. Středně složitě	32,79	32,97	86,7	25,78	25,82	82,5
3. Vysoce složitě	6,84	7,49	94,4	5,04	5,76	94,1
E. Ostatní finální výrobky	24,78	25,45	88,6	27,41	28,43	85,4
F. Dělené zboží položky	2,13	2,23	90,0	3,73	3,70	81,7

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet (podle závěrky k 29. 4. 2010)

Z údajů o zboží struktuře českého zahraničního obchodu dle stupně zpracování vyplývá, že nad meziroční index celkového vývozu ve výši 86,2 %, se zvýšil export potravin a surovin pro jejich výrobu o 10,8 bodů, dělených položek o 3,8 bodů a ostatních finálních výrobků o 2,4 bodů. Ostatní komoditní skupiny se pohybovaly pod celkovým meziročním indexem českého zahraničního obchodu, kromě surovin, které zaznamenaly index ve stejné výši jako celkový vývoz, tj. 86,2 %.

Z hlediska výše podílů na celkovém vývozu, meziroční nárůst zaznamenaly potraviny a suroviny pro jejich výrobu (o 0,53 bodu), ostatní finální výrobky (o 0,67 bodu) a dělené položky (o 0,10 bodu). Ostatní skupiny své podíly na vývozu meziročně snížily, kromě surovin, které zaznamenaly stejně vysoký meziroční podíl, tj. 2,79 %.

V dovozu se nad celkový meziroční relativní vývoj realizovala skupina potravin a surovin pro jejich výrobu (index 102,3) a ostatní finální výrobky s indexem 85,4.

Z hlediska velikosti podílu na celkovém dovozu, registrovala pokles většina skupin, kategorizovaných dle stupně zpracování, kromě potravin a surovin pro jejich výrobu s nárůstem o 1,28 bodu a ostatních finálních výrobků se zvýšením o 1,02 bodu.

Položky zařazené do kategorie HT, registrovaly v roce 2009 meziroční pokles exportu o 11,1 %, což znamená, že nicméně byly o 2,7 bodu vyšší než snížení celkového vývozu v meziročním srovnání. Nejvyšší meziroční zvýšení zaznamenala farmacie (index 125,6), ostatní HT (index 124,6) a letecká technika (index 123,1).

Podíl položek zařazených do kategorie HT se meziročně zvýšil o 0,4 bodu na 15,2 % celkového vývozu. Největší meziroční nárůst podílu přitom evidovala položka výpočetní techniky, a to o 0,22 bodu a položka letecké techniky o 0,21 bodu. Na druhé straně největší meziroční pokles podílu byl zaznamenán u elektroniky a telekomunikace o 0,16 bodu.

Tabulka 30 Vývoz a dovoz zbožových položek zařazených do kategorie HT

Kategorie HT ¹⁾	Vývoz			Dovoz		
	podíl v %		Index 09/08	podíl v %		Index 09/08
	2008	2009		2008	2009	
Celkový zahraniční obchod ČR	100,0	100,0	86,2	100,0	100,0	82,3
<i>z toho:</i>						
HT celkem	14,8	15,2	88,9	15,4	17,8	95,2
<i>v tom:</i>						
letecká technika	0,48	0,69	123,1	0,45	0,43	78,9
výpočetní technika	7,10	7,32	88,9	6,10	7,06	95,2
elektronika a telekomunikace	4,77	4,61	83,4	5,15	6,14	98,3
farmacie	0,21	0,30	125,6	0,66	0,96	119,5
vědecké přístroje	0,73	0,83	98,3	1,41	1,67	98,0
elektrotechnika	0,46	0,48	89,5	0,32	0,35	88,4
chemie	0,13	0,15	96,2	0,55	0,51	76,8
stroje neelektrické	0,78	0,68	75,7	0,68	0,51	61,7
ostatní HT	0,12	0,17	124,6	0,06	0,15	188,6

1) HT = High Technology Products
Pramen: ČSÚ (podle závěrky k 29. 4. 2010)

V importu položky HT při meziročním poklesu (index 95,2) přesáhly o 12,9 bodu úroveň dynamiky celkového dovozu (index 82,3).

Zatímco ostatní HT a farmacie meziročně výrazněji narostly (index 188,6 a 119,5), zaznamenalo na druhé straně zbývajících sedm položek meziroční pokles (největší pak stroje neelektrické s indexem 61,7).

Nejvyšší zvýšení svého podílu v dovozu vykázala elektronika a telekomunikace (o 0,99 bodu na 6,14 %) a výpočetní technika (o 0,96 bodu na 7,06 %) a naopak výraznější pokles přitom zaznamenaly stroje neelektrické (o 0,17 bodu na 0,51 %) celkového českého dovozu.

Tabulka 31 Struktura dovozu dle užití

Kategorie	2008		2009		Index 09/08
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
Celkem	2 406,5	100,0	1 981,4	100,0	82,3
<i>z toho:</i>					
investiční užití	742,9	30,9	583,9	29,5	78,6
osobní spotřeba	495,3	20,6	476,6	24,0	96,2
výrobní užití	1 168,2	48,5	920,9	46,5	78,8

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet (podle závěrky k 26. 3. 2010)

Prioritu v dovozu podle základních způsobů užití si nadále i v roce 2009 udrželo výrobní užití (při meziročním poklesu o 2,0 body na 46,5 % a při snížení o 247,3 mld.Kč v hodnotové úrovni).

Investiční užití dosáhlo účast na celkovém dovozu ve výši 29,5 % při meziročním poklesu podílu o 1,4 bodu a hodnotovém snížení o 159,0 mld.Kč.

Nejnižší účast ve struktuře dovozu registrovala **osobní spotřeba** s podílem 24,0 %, což sice představovalo meziroční nárůst o 3,4 bodu, ale v hodnotové úrovni pokles o 18,7 mld.Kč.

4. Obchodní bilance

Celková obchodní bilance za leden až prosinec 2009 skončila aktivním saldem ve výši 152,0 mld.Kč, což byl o 84,8 mld.Kč lepší výsledek než ve stejném období roku 2008.

Nejlepší bilanční výsledek přinesl březen s aktivem 21,0 mld.Kč při meziročním zlepšení o 11,3 mld.Kč. Kladné saldo přitom zaznamenaly všechny měsíce roku 2009.

Bilanční kladný výsledek ve výši 8 049 mil.USD se meziročně zlepšil o 3 815 mil.USD a aktivum vyjádřené v eurech částkou 5 761 mil.EUR doznalo meziročně nárůst o 3 046 mil.EUR.

Ve vývoji podle jednotlivých kvartálů vykázalo **první čtvrtletí** nejnižší aktivní bilanci (v rozsahu 34 286 mil.Kč), a to v důsledku nízkého kladného salda v lednu i v únoru v částce 3 941 mil.Kč a 9 329 mil.Kč. Pokud jde o meziroční srovnání, pak v 1. čtvrtletí 2009 došlo u obchodní bilance zvýšením kladného salda ke zlepšení o 449 mil.Kč.

Druhý kvartál vykázal nejvyšší kladný bilanční výsledek z celého roku, když evidoval aktivum ve výši 45 519 mil.Kč, jehož úroveň byla ovlivněna zejména měsícem června, který zaznamenal aktivum v rozsahu 20 291 mil.Kč. Kladná salda dubna (13 466 mil.Kč) a května (11 762 mil.Kč) rovněž nejlepší čtvrtletní bilanční výsledek podpořila.

Tabulka 32 Vývoj obchodní bilance podle jednotlivých čtvrtletí roku 2008 a 2009
(v mil.Kč)

Období	2008	2009	Rozdíl sald (+ zlepšení, - zhoršení)
1. čtvrtletí	33 837	34 286	+449
2. čtvrtletí	30 209	45 519	+15 310
3. čtvrtletí	18 583	37 644	+19 061
4. čtvrtletí	-15 383	34 548	+49 931
1. – 4. čtvrtletí	67 246	151 997	+84 751
1. pololetí	64 046	79 805	+15 759
2. pololetí	3 200	72 192	+68 992

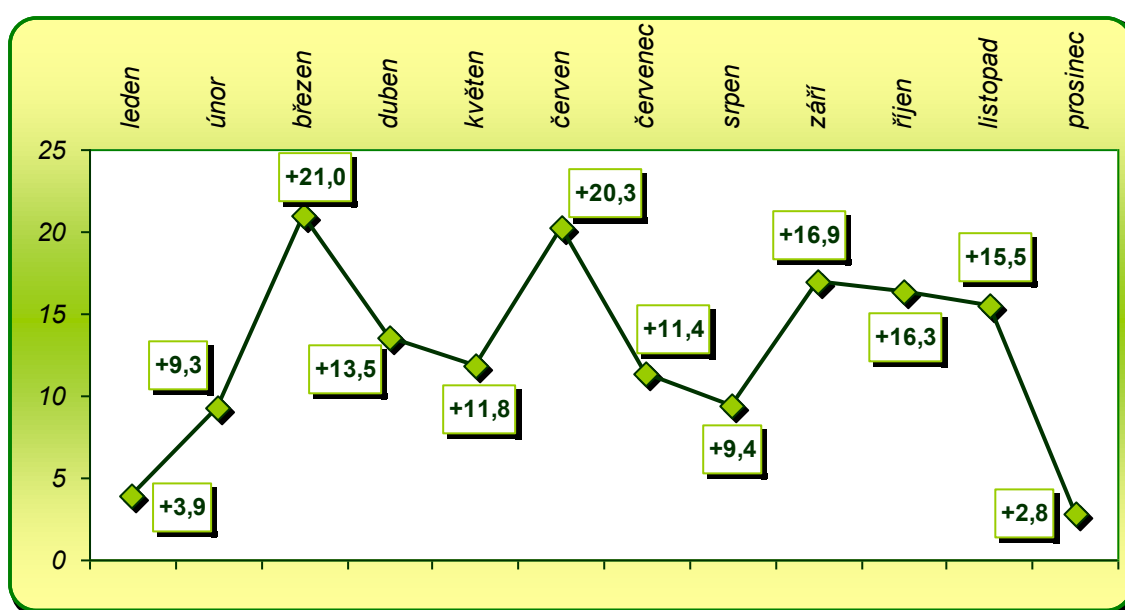
Pramen: ČSÚ

Nižší bilanční rezultat však vykazalo **třetí čtvrtletí**, které skončilo aktivem v úrovni 37 644 mil.Kč, a to vlivem bilančního výsledku srpna ve výši 9 379 mil.Kč.

Bilanční výsledek **čtvrtého čtvrtletí** v částce 34 548 mil.Kč představoval další mezičtvrtletní pokles aktivního salda, a to zejména v důsledku výraznějšího poklesu aktiva v prosinci na částku 2 773 mil.Kč.

Zatímco 1. pololetí roku 2009 skončilo bilančním přebytkem ve výši 79 805 mil.Kč a tím meziročním zvýšením aktiva (v rozsahu 15 759 mil.Kč), 2. pololetí registrovalo kladné saldo ve výši 72 192 mil.Kč a meziročně narostlo o 69,0 mld.Kč. Celoročně tak vykazovalo zlepšení o 84,8 mld.Kč.

Graf 6 Obchodní bilance České republiky v jednotlivých měsících roku 2009
(v mld.Kč)

Pramen: MPO ČR

Z teritoriálního hlediska bylo v roce 2009 evidováno kladné saldo se zeměmi s vyspělou ekonomikou v částce 434,7 mld.Kč při meziročním nárůstu aktiva o 10,7 mld.Kč, a to při meziročním poklesu aktiva zemí Evropské unie o 14,2 mld.Kč, ale současně při poklesu pasiva ostatních zemí s vyspělou ekonomikou o 24,9 mld.Kč.

Kladné saldo vyplynulo také z obchodu s evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou, a to ve výši 12,5 mld.Kč, při meziročním zhoršení o 3,9 mld.Kč.

Záporné saldo z obchodu se Společenstvím nezávislých států meziročně kleslo, a to o 48,6 mld.Kč na 58,7 mld.Kč.

Snížení bilančního schodku vykázal v meziročním srovnání rovněž obchod s ostatními zeměmi (o 16,0 mld.Kč na 186,8 mld.Kč v kumulaci za leden až prosinec 2009).

Pasivum z obchodu s rozvojovými zeměmi ve výši 42,8 mld.Kč za celý rok 2009 se meziročně snížilo o 20,0 mld.Kč.

Tabulka 33

Bilance zahraničního obchodu podle skupin zemí
(v mil.Kč)

Skupina zemí, země	2008	2009	Rozdíl sald (+ zlepšení, - zhoršení)
Svět celkem	67 247	151 997	+84 750
<i>v tom:</i>			
Země s vyspělou ekonomikou	424 035	434 746	+10 711
<i>z toho:</i>			
EU 27	496 565	482 353	-14 212
Rozvojové země	-62 838	-42 829	+20 009
Evropské země s přechodovou ekonomikou	16 376	12 463	-3 913
Společenství nezávislých států	-107 238	-58 650	+48 588
Ostatní ¹⁾	-202 808	-186 840	+15 968
Nespecifikováno	-280	-6 893	-6 613

Pramen: ČSÚ

1) ČLR, KLDLR, Kuba, Laos, MoLR, VSR

V poměru k jednotlivým zemím registrovala ČR za rok 2009 největší bilanční propad s Čínou (183,1 mld.Kč při meziročním zlepšení o 16,2 mld.Kč), Ruskem (52,8 mld.Kč při meziročním zlepšení o 34,5 mld.Kč) a Japonskem (54,4 mld.Kč při meziročním zlepšení o 16,2 mld.Kč).

Naproti tomu nejvyšší aktivní bilanci vykazala Česká republika z obchodu s Německem (162,6 mld.Kč při meziročním zvýšení aktiva o 46,3 mld.Kč), Slovenskem (84,1 mld.Kč, při meziročním snížení aktiva o 10,2 mld.Kč), Velkou Británií (61,9 mld.Kč při meziročním zvýšení aktiva o 0,8 mld.Kč), Francií (43,4 mld.Kč při meziročním zvýšení aktiva o 6,3 mld.Kč) a Rakouskem (27,9 mld.Kč, zlepšení o 0,3 mld.Kč).

Z pohledu zbožové struktury bilanční deficit meziročně narostl u potravin a živých zvířat v rozsahu 3,5 mld.Kč a u živočišných a rostlinných olejů a tuků o 1,1 mld.Kč.

Nepříznivě na celkové aktivum zapůsobil meziroční pokles kladného salda u strojů a dopravních prostředků o 15,9 mld.Kč.

Významným vyrovnávacím činitelem celkové kladné bilance se stala skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu, která zaznamenala meziroční zvýšení svého aktiva o 19,4 mld.Kč a rovněž surovin nepoživatelných, bez paliv nárůstem aktiva o 11,5 mld.Kč.

Příznivý vliv na bilanci mělo meziroční snížení pasiva u minerálních paliv a maziv o 61,1 mld.Kč a chemikálií o 13,2 mld.Kč.

Zbožové skupiny 1, 2, 6, 7 a 8 vytvořily za období leden až prosinec 2009 společný přebytek ve výši 377,1 mld.Kč, na rozdíl od skupin 0, 3, 4, 5 a 9, které byly pasivní v celkové částce 225,1 mld.Kč.

Ke zlepšení obchodní bilance za leden až prosinec 2009 nejvíce přispěly bilančními přebytky (nad 15,0 mld.Kč) **tyto položky:** silniční vozidla (207,1 mld.Kč), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (44,1 mld.Kč), kovové výrobky (28,9 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (24,3 mld.Kč), výrobky

z nekovových nerostů (19,0 mld.Kč), výrobky z pryže (17,6 mld.Kč) a ostatní dopravní a přepravní prostředky (17,2 mld.Kč).

Tabulka 34 **Bilance zahraničního obchodu podle zbožíových skupin**
(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	2008	2009	Rozdíl sald (+ zlepšení, - zhoršení)
0-9 Zboží celkem	67 247	151 997	+84 750
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	-27 303	-30 768	-3 465
1 Nápoje a tabák	3 726	2 768	-958
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	498	12 040	+11 542
3 Minerální paliva a maziva	-165 920	-104 817	+61 103
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	-1 703	-2 755	-1 052
5 Chemikálie	-99 778	-86 566	+13 212
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	8 045	27 414	+19 369
7 Stroje a dopravní prostředky	336 195	320 345	-15 850
8 Různé hotové výrobky	14 208	14 578	+370
9 Zboží a transakce j.n.	-721	-242	+479

Pramen: ČSÚ

Naopak, na bilančním schodku za rok 2009 se (nad 15,0 mld.Kč) hlavně podílely: ropa a ropné výrobky (81,0 mld.Kč), topný plyn zemní i průmyslově vyráběný (52,2 mld.Kč), léčiva a farmaceutické výrobky (45,5 mld.Kč), neželezné kovy (27,3 mld.Kč) a zelenina a ovoce (19,2 mld.Kč).

5. Vývoj cen

Vývozní ceny za rok 2009 se vůči referenčnímu období, kterým je průměr roku 2005, snížily v průměru o 4,3 %, zatímco dovozní ceny klesly v průměru o 7,4 %. Při vyšším poklesu dovozních cen tak došlo ke zlepšení směnných relací, jež vykazaly pozitivní výsledek o úrovni 103,3 %.

Vývozní ceny za rok 2009 v meziročním srovnání (stejně období předchozího roku = 100) se v průměru zvýšily o 0,2 %, zatímco za rok 2008 zaznamenaly v průměru pokles o 4,6 %. V průběhu roku nevykazoval vývoj vývozních cen zcela jednoznačnou tendenci, když v lednu až červenci kolísaly nad úroveň předchozího roku, a to v rozmezí 100,3 % (květen) až 108,3 % (únor). V červenci až prosinci se naopak pohybovaly pod úrovní roku 2008, mezi 97,3 % (srpen), 96,1 % (prosinec) a 95,7 % (září).

Na celkový meziroční vzestup vývozních cen za rok 2009 působily z jednotlivých skupin zboží především stroje a dopravní prostředky, jejichž ceny se meziročně zvýšily v průměru o 4,0 % (v tom reaktory, kotle, přístroje a nástroje mechanické +7,1 %, lokomotivy, vozy a dopravní zařízení mechanické +5,9 %, motorová vozidla, traktory, kola aj. vozidla +2,2 %). Zásadní vliv na celkový vzestup vývozních cen měla i hodnotově silná skupina různých hotových výrobků, která zaznamenala meziroční nárůst cen o 4,2 % (v tom fotografické přístroje, optické výrobky aj. +6,9 %, nábytek, lůžkoviny, svítidla a montované stavby +3,8 %, hračky, hry a sportovní potřeby +5,1 % a různé výrobky +6,7 %). Naproti

tomu **opačně na celkový vývoj vývozních cen působily** zejména suroviny nepoživatelné, bez paliv při poklesu cen o 17,9 %, minerální paliva a maziva, jejichž ceny klesly o 10,8 %, chemikálie se snížením cen o 7,0 %, ale i průmyslové zboží podle druhu materiálu (snížení cen o 1,7 %).

Tabulka 35 Výběrový index nominálních vývozních cen v 1. – 4. čtvrtletí 2009¹⁾
(index v % SOPR = 100)

Zbožová skupina SITC	Čtvrtletí				Rok 2009
	1.	2.	3.	4.	
0-8 Zboží celkem	105,2	101,3	97,8	96,5	100,2
<i>z toho:</i>					
0 Potraviny a živá zvířata	89,8	89,4	91,4	93,8	91,0
1 Nápoje a tabák	110,2	109,8	101,6	97,0	104,6
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	80,3	71,4	79,4	101,2	82,1
3 Minerální paliva a maziva	102,3	85,5	81,5	88,2	89,2
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	89,1	89,0	85,3	93,4	89,1
5 Chemikálie	96,5	92,3	90,8	92,6	93,0
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	109,7	100,7	93,4	90,1	98,3
7 Stroje a dopravní prostředky ²⁾	106,8	106,0	103,1	99,9	104,0
8 Různé hotové výrobky	107,2	105,6	103,5	100,4	104,2

1) Výběrový index cen zahraničního obchodu ČR je konstruován jen za zbožové skupiny 0 až 8 SITC

2) Zboží opakované výroby

Pramen: ČSÚ – Indexy cen dovozu a vývozu v ČR za prosinec 2009

Meziroční vývoj vývozních cen v roce 2009 podle jednotlivých čtvrtletí vykázal v prvním a druhém čtvrtletí nárůst cen (+5,2 % a +1,3 %) s postupným útlumem a ve třetím a čtvrtém čtvrtletí postupný pokles cen (-2,2 % a -3,5 %). Nad úroveň roku 2008 zůstaly ve všech čtvrtletích pouze ceny objemově silné skupiny různých hotových výrobků (+7,2 %, +5,6 %, +3,5 %, +0,4 %). **Meziroční vyšší cenová úroveň** pak byla dosažena v 1. až 3. čtvrtletí u hodnotově nejvýznamnější vývozní zbožové skupiny – strojů a dopravních prostředků (+6,8 %, +6,0 %, +3,1 %), když ve 4. čtvrtletí zaznamenala tato skupina meziročně nižší ceny o 0,1 %, a také u **nápojů a tabáku** (+10,2 %, +9,8 %, +1,6 %), zatímco ve 4. čtvrtletí jejich ceny klesly pod úroveň roku 2008 o 3,0 %. V 1. a 2. čtvrtletí docílila ještě meziročně vyšších cen **skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu** (+9,7 %, +0,7 %) při poklesu cen ve 3. a 4. čtvrtletí (-6,6 %, -9,9 %), v prvním čtvrtletí **skupina minerálních paliv a maziv** (+2,3 %) s poklesem cen ve 2. – 4. čtvrtletí (-14,5 %, -18,5 %, -11,8 %) a ve 4. čtvrtletí **suroviny nepoživatelné bez paliv** (+1,2 %), když v 1. – 3. čtvrtletí byly jejich ceny nižší než v roce 2008 o 19,7 %, 28,6 % a 20,6 %. Naproti tomu **meziročně nižší cenovou úroveň** zaznamenaly ve všech čtvrtletích roku 2009 zbožové skupiny: **potraviny a živá zvířata** (-10,2 %, -10,6 %, -8,6 %, -6,2 %), **živočišné a rostlinné oleje a tuky** (-10,9 %, -11,0 %, -14,7 %, -6,6 %) a **chemikálie** (-3,5 %, -7,7 %, -9,2 %, -7,4 %).

Meziměsíční indexy vývozních cen registrovaly v roce 2009 na rozdíl od předchozího roku, převážně poklesy. Výjimkou byl pouze leden (+2,3 %), únor (+3,7 %), říjen (+1,5 %), listopad (stagnace na 100,0 %) a prosinec (+0,9 %). Na pokles průměrné měsíční úrovně vývozních cen od počátku roku 2009 (index 99,7 proti indexu 100,1 za rok 2008) působily prakticky všechny zbožové skupiny: potraviny a živá zvířata (index 99,6), nápoje a tabák (index 99,6), minerální paliva a maziva (index 99,3), živočišné a rostlinné oleje a tuky (index 99,4), chemikálie (index 99,6), průmyslové zboží podle druhu materiálu (index 99,1), stroje a dopravní prostředky (index 99,9) a různé hotové výrobky (index 99,9).

Výjimkou byla pouze skupina surovin nepoživatelných, bez paliv, jejíž průměrné měsíční tempo růstu od počátku roku 2009 činilo +0,6 %.

Dovozní ceny se v průměru za rok 2009 meziročně snížily o 3,5 %, když za rok 2008 byly meziročně nižší o 3,3 %. V průběhu roku 2009 převýšily dovozní ceny úroveň roku 2008 pouze v únoru a v březnu (+4,5 %, +0,4 %), v lednu stagnovaly a ve zbývajících měsících se pohybovaly pod úrovní předchozího roku v rozmezí od -1,3 % (duben) až -9,3 % (září).

Na celkové meziroční snížení dovozních cen za rok 2009 nejvíce působila skupina minerálních paliv a maziv (pokles v průměru o 26,0 % a nejhlubší pokles v září při indexu 62,3, zatímco v prosinci evidovala nárůst o 4,6 %), ale i chemikálie (snížení cen v průměru o 4,0 %, nejhlubší rovněž v září -8,1 %), průmyslové zboží podle druhu materiálu (pokles cen v průměru o 3,4 %, největší také v září -7,9 %) a suroviny nepoživatelné, bez paliv (index 96,8), jejichž ceny v lednu až červenci ještě převyšovaly úroveň roku 2008 (nejvyšší nárůst v únoru +20,0 %), zatímco v srpnu až v prosinci klesly pod tuto úroveň (nejhlouběji v říjnu -22,1 % a v listopadu -24,3 %). Naproti tomu skupiny různých hotových výrobků a strojů a dopravních prostředků, které patří k hodnotově silným skupinám zboží, vykázaly v roce 2009 meziroční nárůst průměrných dovozních cen (o 3,8 % a o 2,2 %), když různé hotové výrobky v lednu až srpnu dosahovaly vyšší ceny než ve stejném období předchozího roku (nejvyšší v únoru při indexu 111,4), v září jejich ceny meziročně stagnovaly a v říjnu až v prosinci proti roku 2008 klesaly (zejména v prosinci o -2,7 %). Dovozní ceny strojů a dopravních prostředků se rovněž v lednu až srpnu udržovaly nad cenovou úrovní předchozího roku, a to v rozmezí 101,3 % (srpen) a 108,5 % (únor), ale od září do prosince meziročně klesaly (-1,3 %, -1,7 %, -2,6 %, -2,3 %).

Tabulka 36 Výběrový index nominálních dovozních cen v 1. – 4. čtvrtletí 2009¹⁾
(index v % SOPR = 100)

Zbožová skupina SITC	Čtvrtletí				Rok 2009
	1.	2.	3.	4.	
0-8 Zboží celkem	101,6	97,1	93,0	94,3	96,5
<i>z toho:</i>					
0 Potraviny a živá zvířata	105,9	100,9	95,3	94,2	99,1
1 Nápoje a tabák	100,6	97,7	98,3	98,6	98,8
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	117,8	107,2	88,6	78,3	96,8
3 Minerální paliva a maziva	82,7	69,3	63,3	83,9	74,0
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	111,5	104,2	95,8	89,5	100,0
5 Chemikálie	98,6	97,4	94,0	94,2	96,0
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	101,4	96,5	94,0	94,6	96,6
7 Stroje a dopravní prostředky ²⁾	105,2	104,2	101,8	97,8	102,2
8 Různé hotové výrobky	108,4	106,1	102,5	98,2	103,8

1) Výběrový index cen zahraničního obchodu ČR je konstruován jen za zbožové skupiny 0 až 8 SITC

2) Zboží opakované výroby

Pramen: ČSÚ – Indexy cen dovozu a vývozu v ČR za prosinec 2009

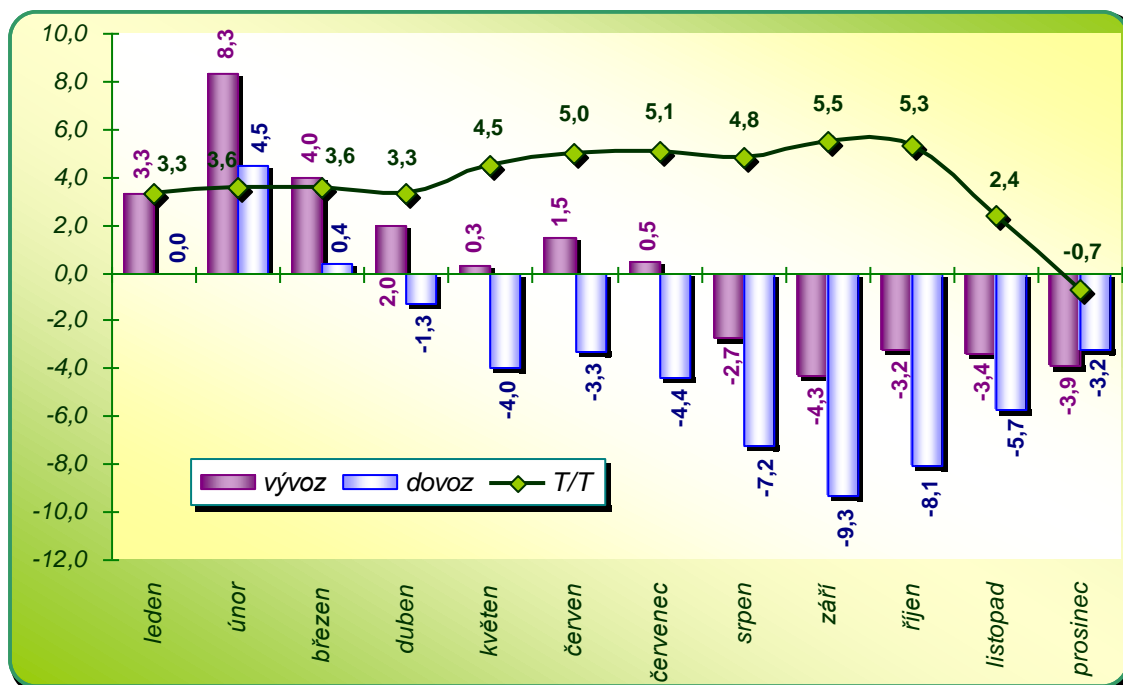
Meziroční vývoj dovozních cen v roce 2009 podle čtvrtletí zaznamenal pouze v 1. čtvrtletí nárůst (+1,6 %), zatímco ve 2. až 4. čtvrtletí následoval pokles cen o 2,9 %, 7,0 % a o 5,7 %. Nad úrovní cen dosažených v roce 2008 zůstala po 1. až 3. čtvrtletí zbožová skupina různých hotových výrobků (+8,4 %, +6,1 %, +2,5 %) a strojů a dopravních prostředků (+5,2 %, +4,2 %, +1,8 %), když ve 4. čtvrtletí jejich ceny klesly o 1,8 % a o 2,2 %.

V prvním a druhém čtvrtletí 2009 meziročně vzrostly dovozní ceny u třech skupin zboží s následným poklesem ve 3. a 4. čtvrtletí: suroviny nepoživatelné, bez paliv (+17,8 %, +7,2 %, -11,4 %, -21,7 %), které v průběhu roku evidovaly nejhlubší cenové výkyvy, dále živočišné a rostlinné oleje a tuky (+11,5 %, +4,2 %, -4,2 %, -10,5 %) a potraviny a živá zvířata (+5,9 %, +0,9 %, -4,7 %, -5,8 %). V prvním čtvrtletí roku 2009 ještě meziročně vzrostly dovozní ceny dvou skupin zboží, zatímco ve 2. až 4. čtvrtletí vykázaly pokles: průmyslové zboží podle druhu materiálu (+1,4 %, -3,5 %, -6,0 %, -5,4 %) a nápoje a tabák (+0,6 %, -2,3 %, -1,7 %, -1,4 %). Jedinou zbožovou skupinou, u níž meziročně klesly ceny ve všech čtvrtletích roku 2009 byly chemikálie (-1,4 %, -2,6 %, -6,0 %, -5,8 %).

Dovozní ceny za rok 2009 v meziměsíčním srovnání registrovaly nárůsty pouze v pěti měsících, a to v lednu (+ 1,6 %), v únoru (+3,3 %), v říjnu (+1,5 %), v listopadu (+ 0,6 %) a v prosinci (+ 1,7 %), zatímco ve zbývajícím období vykázaly meziměsíční pokles: v březnu o 4,3 %, v dubnu o 1,6 %, v květnu o 0,9 %, v červnu o 0,5 %, v červenci o 2,4 %, v srpnu o 0,6 % a v září o 1,3 %. Průměrné meziměsíční tempo poklesu dovozních cen od počátku roku přitom činilo -0,3 % (v roce 2008 pokles o -0,2 %) a bylo ovlivněno z významnějších skupin zboží zejména poklesem cen průmyslového zboží podle druhu materiálu o -0,4 % a chemikálií (rovněž o -0,4 %), strojů a dopravních prostředků (-0,2 %), různých hotových výrobků (-0,2 %), ale i surovin nepoživatelných, bez paliv (-1,7 %).

Směnné relace dosáhly v souhrnu za rok 2009 při meziročním srovnání v průměru pozitivní hodnoty 103,8 %, zatímco v roce 2008 to byla negativní hodnota 98,7 %. Jejich výše v lednu až listopadu kolísala nad úrovní stejného období předchozího roku mezi indexy 102,4 (listopad) a 105,5 (září).

Graf 7 Meziroční změny cen v zahraničním obchodě v roce 2009
(SOPR=100)

Pramen: ČSU

Na souhrnné směnné relace za rok 2009 v meziročním srovnání působily pozitivně T/T u zbožových skupin nápoje a tabák (105,9 %), minerální paliva a maziva (120,5 %),

průmyslové zboží podle druhu materiálu (101,8 %), stroje a dopravní prostředky (101,8 %) a různé hotové výrobky (100,4 %). Naproti tomu negativní vliv na T/T vcelku měly potraviny a živá zvířata (91,8 %), suroviny nepoživatelné, bez paliv (84,8 %), živočišné a rostlinné oleje a tuky (89,1 %) a chemikálie (96,9 %).

Souhrnné směnné relace v meziročním hodnocení za rok 2009 podle jednotlivých čtvrtletí evidovaly ve všech čtvrtletích pozitivní hodnoty (103,5 %, 104,3 %, 105,2 %, 102,3 %). Jejich růst se však v posledním čtvrtletí zpomalil. Naproti tomu **souhrnné směnné relace v mezičtvrtletním hodnocení za rok 2009** vykázaly nejlepší hodnoty v 1. čtvrtletí (100,4 %) a menší nárůst ve 3. čtvrtletí (index 100,1 %). Nejnižší hodnota T/T pak byla dosažena ve 4. čtvrtletí (99,6 %). Ve druhém čtvrtletí zaznamenaly směnné relace také negativní hodnotu (99,7 %).

Z hlediska meziměsíčního vývoje registrovaly **souhrnné směnné relace** v průběhu roku 2009 nárůst v pěti měsících, a to v lednu (index 100,7), v únoru (+0,4 %), v červenci a srpnu (index 100,1) a v září (index 100,3). V březnu a v říjnu hodnota T/T meziměsíčně stagnovala a ve zbývajícím období roku meziměsíčně evidovala negativní hodnoty, tj. v dubnu (99,7 %), v květnu (99,6 %), v červnu (99,9 %), v listopadu (99,4 %) a v prosinci (99,2 %). Znamená to, že se hodnota reálných směnných relací meziměsíčně nejvíce zvýšila v lednu a nejvíce snížila v prosinci, kdy byla ovlivněna zejména nízkou hodnotou T/T minerálních paliv a maziv (95,1 %), průmyslového zboží podle druhu materiálu (98,8 %) a potravin a živých zvířat (99,0 %). Naproti tomu hodnota směnných relací nejobjemnější skupiny zboží – strojů a dopravních prostředků činila 100,0 %. Pozitivních meziměsíčních hodnot T/T pak v prosinci 2009 z významnějších skupin zboží dosáhly suroviny nepoživatelné, bez paliv (101,5 %) a chemikálie (100,1 %).

6. Organizační struktura

Zahraničněobchodními operacemi se v roce 2009 zabývalo celkem 32 132 subjektů a jejich počet se v porovnání s rokem předchozím snížil o 19 428 subjektů, tj. o 37,7 %. Úbytek subjektů přitom zaznamenali jak vývozci, tak i dovozci.

Tabulka 37 Velikostní struktura vývozců ČR v roce 2009

Velikostní kategorie podle hodnoty vývozu	Počet firem	Podíl na počtu firem v %	Podíl na hodnotě vývozu v %
Celkem	12 639	100,0	100,0
<i>v tom:</i>			
nad 1 mld. Kč	49	0,4	39,7
500 - 1 000 mil. Kč	69	0,5	15,1
100 - 499 mil. Kč	374	3,0	24,5
50 - 99,9 mil. Kč	290	2,3	6,3
10 - 49,9 mil. Kč	1 361	10,8	9,7
pod 10 mil. Kč	10 496	83,0	4,6

Pramen: ČSÚ

Počet vývozních subjektů reprezentoval v roce 2009 celkem 12 639 jednotek, a to při jejich meziročním poklesu o 5 816 jednotek, resp. o 31,5 %. Snížení počtu subjektů zasáhlo přitom všechny velikostní kategorie vývozců s výjimkou nejnižší kategorie s hodnotou exportu pod 10 mil.Kč.

Vývozci s hodnotou exportu do 10 mil.Kč byli tradičně, a to i v roce 2009, **nejpočetnější skupinou**, která průběžně vykazuje nejhlubší změny. Zatímco v roce 2008 evidovala meziroční zúžení o 132 subjektů, v roce 2009 naopak jako jediná skupina meziročně rozšířila počet zahrnovaných subjektů o 398, tj. o 3,9 %. Firmy s hodnotou exportu do 10 mil.Kč tak v roce 2009 zastupovaly 83,0 % českých vývozců, což je nejvíce ve srovnání s předchozími roky (v roce 2005 59 %, v roce 2006 63,9 %, v roce 2007 54,8 %, v roce 2008 54,7 %) a zabezpečily 4,6 % z celkové hodnoty českého vývozu.

Subjekty s hodnotou vývozu 10 – 49,9 mil.Kč byly i v roce 2009, jako vždy, **druhou nejčetnější kategorií exportérů** zahrnující 1 361 firem. Jejich stav však v rámci sledovaných kategorií zaznamenal v roce 2009 největší absolutní meziroční snížení, a to o 3 169 jednotek, tj. o 70,0 %. Tato kategorie se podílela na souhrnném počtu českých vývozců ve výši 10,8 % a zabezpečila 9,7 % z celkové hodnoty exportu ČR. V porovnání s rokem 2008 zhoršila svoji pozici mezi vývozními subjekty o 13,7 procentního bodu, ale účast na celkovém objemu exportu meziročně navýšila o 5,3 bodu.

Kategorie exportérů, kteří se nacházejí na rozhraní malých a středně velkých subjektů, tj. **s hodnotou vývozu ve výši 50 – 99,9 mil.Kč** obsahovala v roce 2009 celkem 290 subjektů. Jejich počet byl meziročně nižší o 1 071 jednotek, tj. o 78,7 %. Daná kategorie při meziročním poklesu o 5,1 bodu reprezentovala 2,3 % českých vývozců. Na úhrnné hodnotě vývozu se ale podílela v úrovni 6,3 %, což je o 2,3 bodu více v porovnání s předchozím rokem.

Skupina středně velkých vývozců s hodnotou exportu 100 – 499 mil.Kč zahrnovala v roce 2009 celkem 374 firem, tj. o 1 353 firem, resp. o 78,3 % méně než v roce 2008. Jejich podíl na celkovém počtu českých exportérů se meziročně snížil o 6,4 bodu na 3,0 %, ale jejich účast na úhrnné hodnotě vývozu ČR byla druhá nejvyšší, když proti předchozímu roku narostla o 8,7 bodu na 24,5 %.

Vývozci s hodnotou exportu 500 – 1 000 mil.Kč čítali v roce 2009 při meziročním zúžení o 276 subjektů (resp. o 80,0 %) celkem 69 firem a na celkovém počtu českých vývozců se podíleli 0,5 % (1,9 % v roce 2008). Z celkové hodnoty realizovaného exportu na ně připadalo 15,1 % (9,8 % v roce předchozím).

Kategorie největších vývozců s hodnotou exportu nad 1 mld. Kč tradičně zahrnovala, až na výjimky, nejmenší počet firem. Také v roce 2009 do této kategorie náleželo nejméně firem, když ji navíc zasáhl v rámci sledovaných skupin relativně největší meziroční pokles (o 87,6 %), a to o 345 firem na pouhých 49 firem. V důsledku toho se meziročně snížil i její podíl na celkovém počtu českých vývozců z 2,1 % na 0,4 %, tak i na souhrnném hodnotovém objemu vývozu z 65,1 % na 39,7 %.

Tři kategorie největších vývozců s hodnotou exportu 100 a více mil.Kč, které v roce 2009 v počtu 492 firem (v roce 2008 2 466 firem) reprezentovaly 3,9 % českých exportérů (v roce předchozím 13,4 % exportérů), realizovaly 79,3 % celkového českého vývozu (90,7 % v roce 2008), zatímco **tři kategorie menších vývozců s hodnotou exportu**

pod 99,9 mil.Kč, které v roce 2009 představovaly v počtu 12 147 subjektů (15 989 subjektů v roce 2008) celkem 96,1 % českých exportérů (86,6 % v roce 2008), uskutečnily 20,6 % (9,4 % v roce 2008) z celkového objemu vývozu. Uvedené údaje tak dokumentují zvýšený význam malých firem při zabezpečování českého vývozu v podmínkách zhoršené hospodářské situace.

Tabulka 38 Velikostní struktura dovozců ČR v roce 2009

Velikostní kategorie podle hodnoty dovozu	Počet firem	Podíl na počtu firem v %	Podíl na hodnotě dovozu v %
Celkem	19 493	100,0	100,0
<i>v tom:</i>			
nad 1 mld. Kč	54	0,3	57,5
500 - 1 000 mil. Kč	58	0,3	9,1
100 - 499 mil. Kč	345	1,8	15,7
50 - 99,9 mil. Kč	315	1,6	5,0
10 - 49,9 mil. Kč	1 643	8,4	8,3
pod 10 mil. Kč	17 078	87,6	4,5

Pramen: ČSÚ

Dovozem se v roce 2009 zabývalo celkem 19 493 firem, což je o 6 854 dovozců více, než bylo vývozců. Celkový počet dovozních subjektů se přitom meziročně snížil o 13 612 jednotek, resp. o 41,1 %, zatímco v roce 2008 bylo evidováno jejich meziroční navýšení o 2 526 jednotek, tj. o 8,3 %. Absolutní meziroční pokles dovozních firem v roce 2009 postihl všechny sledované velikostní kategorie, zejména pak početně silnější kategorie s objemy dovozu pod 100 mil.Kč. Relativně větší meziroční pokles naproti tomu registrovaly především kategorie s objemy importu nad 50 mil.Kč.

K subjektům s hodnotou dovozu pod 10 mil.Kč, které byly nadále nejpočetnější kategorií, se v roce 2009 řadilo 17 078 firem, když meziročně došlo k jejich snížení o 4 475 firem, resp. o 20,8 %. (Naproti tomu v roce 2008 byl evidován jejich meziroční nárůst o 2 508 firem, tj. o 13,2 %). Nicméně, vzhledem k masivnímu poklesu firem v ostatních velikostních kategoriích, podíl subjektů dané kategorie na celkovém počtu českých dovozních firem meziročně vzrostl o 22,5 bodu na 87,6 %. Současně s tím se meziročně zvýšil i jejich podíl na hodnotovém objemu souhrnného importu ČR o 2,6 bodu na 4,5 %, zatímco v roce 2008 tento podíl meziročně stagnoval.

Dovozci s hodnotou dovozu 10 – 49,9 mil.Kč reprezentovali také, jako obvykle, i v roce 2009 druhou početně nejsilnější skupinu subjektů, která ale vykazala největší absolutní meziroční pokles firem, a to o 5 248 na 1 643 firem, tj. o 76,2 % (v roce 2008 naopak došlo k jejímu meziročnímu rozšíření o 69 subjektů, resp. o 1,0 %). Podíl dovozců této velikostní kategorie na celkovém počtu importních firem se přitom meziročně snížil o 12,4 bodu na 8,4 %, ale jejich podíl na souhrnné hodnotě dovozu ČR meziročně narostl o 1,6 bodu na 8,3 %, když v roce 2008 meziročně stagnoval na úrovni 6,7 %.

Skupina firem s hodnotou importu ve výši 50 – 99,9 mil.Kč zahrnovala v roce 2009 při meziročním snížení o 1 518 firem, tj. o 82,8 %, pouze 315 jednotek, což se odrazilo v meziročním poklesu jejího podílu na počtu dovozních firem ČR o 3,9 bodu na 1,6 % i v meziročním poklesu jejího podílu na celkové hodnotě českého dovozu o 0,5 bodu na 5,0 %.

Meziroční snížení podílu dané skupiny na počtu firem ČR, jakož i na hodnotě dovozu ČR bylo přitom evidováno také v roce 2008 (o 0,6 bodu a o 0,1 bodu).

Středně velké subjekty s hodnotou dovozu 100 – 499 mil.Kč meziročně snížily v roce 2009 svůj rozsah o 1 749 na 345 jednotek, tj. o 83,5 %. Při tomto počtu subjektů vykázaly také meziroční pokles podílu na úhrnu dovozních firem ČR o 4,5 bodu na 1,8 % i podílu na celkovém českém importu o 3,2 bodu na 15,7 %. Jistá meziroční stagnace u sledované kategorie dovozců byla přitom registrována již v roce 2008, kdy jejich počet vzrostl o 0,3 %, jejich podíl na počtu všech dovozců ČR klesl o 0,5 bodu a podíl na celkovém hodnotovém objemu dovozu ČR se nezměnil.

Subjekty s importem ve výši 500 – 1 000 mil.Kč čítaly v roce 2009 pouze 58 jednotek, a to při meziročním snížení o 312 jednotek, tj. o 84,3 %. Toto snížení se následně projevilo v meziročním poklesu jejich podílu na celkovém počtu českých dovozců o 0,8 bodu na 0,3 % i v poklesu podílu na úhrnné hodnotě importu ČR o 1,8 bodu na 9,1 %. Ve vývoji dané kategorie dovozců tak pokračovala tendence nastartovaná v roce 2008, kdy vykázala meziroční absolutní snížení dovozců i poklesy podílů na souhrnu počtu importérů i hodnotě dovozu ČR.

Firmy s hodnotou importu nad 1 mld.Kč zaznamenaly v roce 2009 meziroční úbytek o 310 firem, tj. o 85,2 %, což byl v rámci daných velikostních kategorií nejsilnější relativní pokles, a zahrnovaly nejméně jednotek (54). Jejich podíl na celkovém počtu českých dovozců se tak meziročně snížil o 0,8 bodu na 0,3 %, ale podíl na úhrnné hodnotě importu ČR se zvýšil o 1,5 bodu na 57,5 %.

Dovozní firmy tří velikostně nejvyšších kategorií, tj. s importem 100 a více mil.Kč představovaly v roce 2009 celkem 457 subjektů (2,4 % všech dovozců ČR, 8,5 % v roce 2008) při meziročním zúžení o 2 371 subjektů, resp. o 83,8 % a realizovaly 82,3 % z objemu importu ČR (85,8 % v roce 2008). Naproti tomu **dovozní firmy tří velikostně nejnižších kategorií**, tj. s importem do 99,9 mil.Kč, čítající v roce 2009 při meziročním úbytku o 11 241 subjektů (o 37,1 %) celkem 19 036 subjektů (97,6 % všech dovozců ČR), uskutečnily 17,8 % z objemu importu ČR.

7. Zahraniční obchod České republiky s Evropskou unií a s rozhodujícími zeměmi

7.1 Evropská unie (27)

Absolutně největším zahraničně obchodním partnerem České republiky je Evropská unie. V roce 2009 směřovalo do uvedené teritoriální oblasti 84,7 % celkového českého vývozu (při meziročním poklesu o 0,5 bodu) a bylo z ní realizováno 66,8 % celkového dovozu (po meziročním poklesu o 0,2 bodu), přičemž obrat s touto oblastí se meziročně snížil na 76,1 % celkového zahraničního obchodu České republiky.

Tabulka 39 Zahraniční obchod ČR s Evropskou unií v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	2 107 915	1 804 699	85,6	85,2	84,7
Dovoz	1 611 350	1 322 346	82,1	67,0	66,8
Obrat	3 719 265	3 127 045	84,1	76,2	76,1
Saldo OB	496 565	482 353	-14 212 ¹⁾	x	x

1) meziroční změna salda
Pramen: ČSÚ

Uvedené údaje však současně dokládají, že český zahraniční obchod má velmi úzkou provázanost na země Evropské unie, což sebou nese nejen řadu značných kladů, ale i možných rizik, především při hospodářském útlumu v ekonomicky rozhodujících členských státech, jako je zejména Německo, s podílem na obratu českého zahraničního obchodu dosahujícím 29,6 %.

Při posuzování velikosti zahraničně obchodních vztahů České republiky s Evropskou unií je účelné také sledovat **rozložení výše podílu mezi „starými“ a „novými“ státy EU:**

Tabulka 40 Obchod ČR se zeměmi EU 15 a EU 12 v roce 2009

Země	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
EU 15 (sestava do 30.4.2004)	1 378 279	76,4	1 017 541	76,9
EU 12 (nově přistoupivší země)	426 419	23,6	304 805	23,1
EU 27 celkem	1 804 699	100,0	1 322 346	100,0

Pramen: ČSÚ

Z uvedených údajů je zřetelné, že rozhodující váhu v obchodu s EU má její původní teritoriální sestava, vzhledem k tomu, že jsou v ní soustředěny prakticky všechny největší evropské ekonomiky.

Nicméně, i těchto původních EU 15 v sobě skrývá vysokou rozdílnost obchodních vztahů s ČR. Tato diference rozložení vývozu a dovozu České republiky mezi jednotlivé země EU 15 v roce 2009 je zřejmá z následujícího přehledu:

Tabulka 41 Obchod ČR se státy EU 15 v roce 2009

Pořadí ¹⁾	Země	Vývoz			Dovoz			Bilance v mil. Kč
		hodnota v mil. Kč	podíl v %		hodnota v mil. Kč	podíl v %		
			na EU 15	na EU 27		na EU 15	na EU 27	
1	SRN	688 907	50,0	38,2	526 297	51,7	39,8	162 610
2	Francie	120 156	8,7	6,7	76 782	7,5	5,8	43 374
3	Velká Británie	104 913	7,6	5,8	43 029	4,2	3,3	61 884
4	Rakousko	100 278	7,3	5,6	72 409	7,1	5,5	27 869
5	Itálie	93 391	6,8	5,2	86 866	8,5	6,6	6 525
6	Nizozemsko	82 476	6,0	4,6	66 505	6,5	5,0	15 971
7	Belgie	54 449	3,9	3,0	40 516	4,0	3,1	13 933
8	Španělsko	49 637	3,6	2,8	37 624	3,7	2,8	12 013
9	Švédsko	32 991	2,4	1,8	18 605	1,8	1,4	14 386
10	Dánsko	16 183	1,2	0,9	13 764	1,4	1,0	2 419
11	Finsko	12 870	0,9	0,7	8 248	0,8	0,6	4 622
12	Řecko	7 891	0,6	0,4	2 732	0,3	0,2	5 159
13	Portugalsko	7 612	0,5	0,4	6 015	0,6	0,5	1 597
14	Irsko	4 132	0,3	0,2	15 190	1,5	1,1	-11 058
15	Lucembursko	2 393	0,2	0,1	2 959	0,3	0,2	-566
Σ	EU 15	1 378 279	100,0	76,4	1 017 541	100,0	76,9	360 738

1) seříděno podle výše vývozu
Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Z uvedeného přehledu je patrné, že rozhodující váhu v českém zahraničním obchodě má Německo, na které v roce 2009 připadlo 38,9 % z celkového obrátu České republiky s EU (z toho 50,7 % na zahraničně obchodním obrátu ČR s původními zeměmi EU 15).

Významný podíl na obrátu českého zahraničního obchodu má z bývalé EU 15 rovněž skupina zemí, kterou tvoří Francie, Velká Británie, Rakousko, Itálie a Nizozemsko. Jejich účast v obrátu českého zahraničního obchodu s EU 15 v roce 2009 představovala 35,3 % a v celkovém vztahu k EU 27 pak 27,1 %.

Na druhé straně Dánsko, Finsko, Řecko, Portugalsko, Irsko a Lucembursko vykázaly souhrnný podíl na českém obrátu se zeměmi EU 15 pouze ve výši 4,2% a se zeměmi EU 27 jen 3,2 %.

Podobně rozdílný vztah v provádění českého zahraničního obchodu byl v roce 2009 realizován rovněž v poměru k jednotlivým zemím nově přistoupivším od roku 2004 do EU:

Tabulka 42

Obchod ČR v roce 2009 s nově přistoupivšími státy (EU 12)

Pořadí ¹⁾	Země	Vývoz			Dovoz			Balance v mil. Kč
		hodnota v mil. Kč	podíl v %		hodnota v mil. Kč	podíl v %		
			na EU 12	na EU 27		na EU 12	na EU 27	
1	Slovensko	191 638	44,9	10,6	107 581	35,3	8,1	84 057
2	Polsko	124 026	29,1	6,9	126 639	41,5	9,6	-2 613
3	Maďarsko	54 420	12,8	3,0	44 462	14,6	3,4	9 958
4	Rumunsko	23 586	5,5	1,3	10 002	3,3	0,8	13 584
5	Slovinsko	11 602	2,7	0,6	9 032	3,0	0,7	2 570
6	Bulharsko	9 469	2,2	0,5	2 702	0,9	0,2	6 767
7	Litva	5 184	1,2	0,3	2 007	0,7	0,2	3 177
8	Lotyšsko	2 897	0,7	0,2	902	0,3	0,1	1 995
9	Estonsko	2 198	0,5	0,1	732	0,2	0,0	1 466
10	Kypr	1 071	0,3	0,1	493	0,1	0,0	578
11	Malta	328	0,1	0,0	253	0,1	0,0	75
Σ	EU 12	426 419	100,0	23,6	304 805	100,0	23,1	121 614

1) seříděno podle výše vývozu
Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

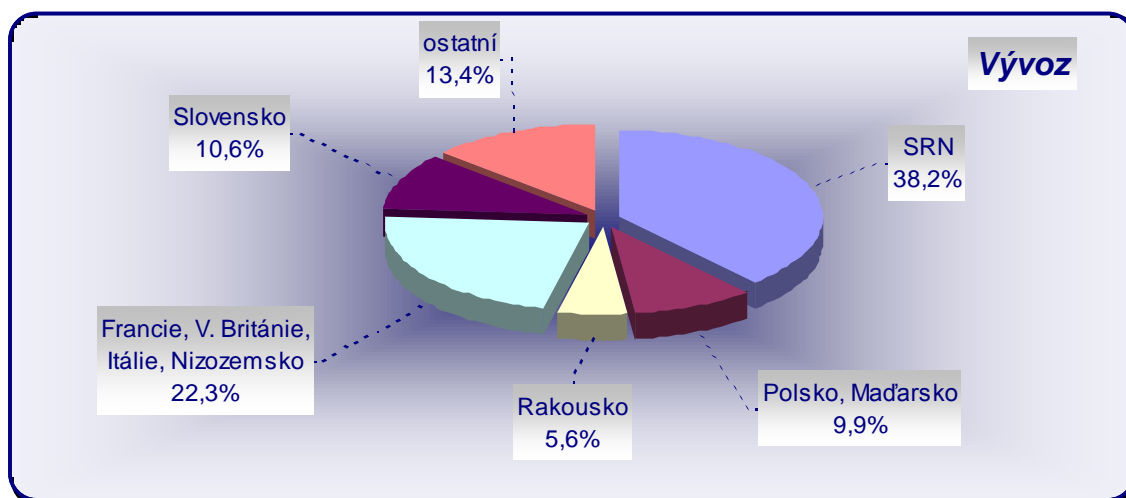
Největší podíl na obratu českého ZO s nově přistoupivšími zeměmi realizovalo Slovensko, a to se 40,9 % v rámci EU 12, když mezi EU 27 vykázalo účast 9,6 %. Podstatnější účast na obratu s členskými zeměmi EU mělo také Polsko (34,3 % a 8,0 %).

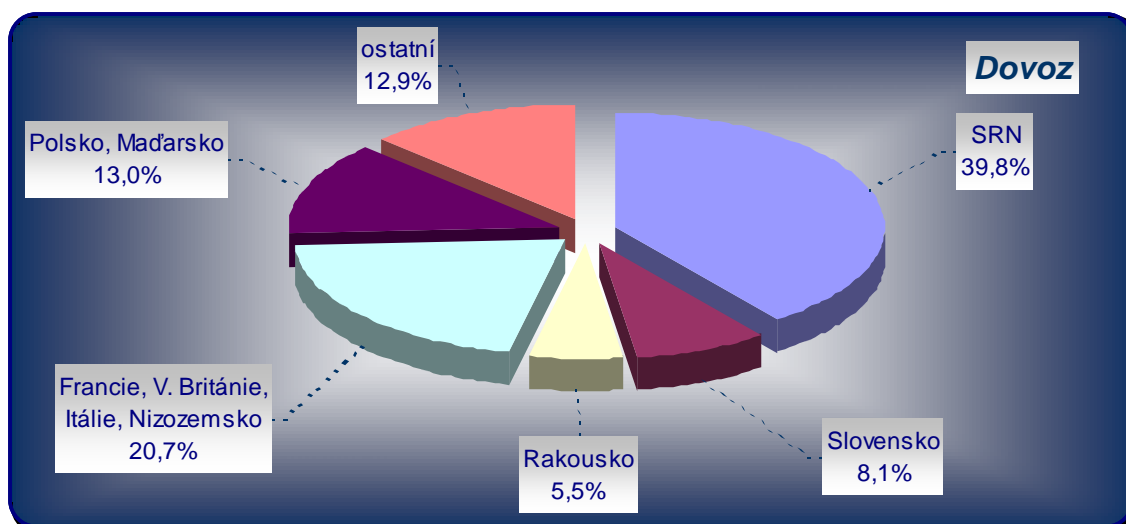
Nízký podíl na obratu byl však na druhé straně registrován se Slovinskem, Bulharskem, Litvou, Lotyšskem, Estonskem, Kypr a Maltou.

Výši podílů členských zemí Evropské unie na českém vývozu a dovozu ve vztahu k této teritoriální relaci pak názorně zřehledňují následující grafy:

Graf 8 Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR s EU 27 v roce 2009

(v %)

Pramen: ČSÚ

Na celkovém obrátu zahraničního obchodu ČR v roce 2009 pak zaznamenaly nejvýznamnější partnerské země, které jsou členy EU, následující účast: SRN (29,6 %), Slovensko (7,3 %), Polsko (6,1 %), Francie (4,8 %), Itálie (4,4 %), Rakousko (4,2 %), Velká Británie (3,6 %) a Nizozemsko (3,6 %).

Jako důsledek rozdílnosti uvedených teritoriálních vztahů, vykazala ČR z obchodu se zeměmi Evropské unie v roce 2009 jak aktiva, a to ve výši 496 589 mil.Kč, tak současně i pasiva v částce 14 237 mil.Kč, což v souhrnu znamenalo kladné saldo obchodní bilance v rozsahu 482 353 mil.Kč při meziročním snížení o 14 212 mil.Kč.

Největší aktivní obchodní bilance bylo dosaženo z obchodu se SRN (162 610 mil.Kč), Slovenskem (84 057 mil.Kč), Velkou Británií (61 884 mil.Kč), Francií (43 374 mil.Kč), Rakouskem (27 869 mil.Kč), Nizozemskem (15 971 mil.Kč), Švédskem (14 386 mil.Kč), Belgií (13 933 mil.Kč) a Rumunskem (13 584 mil.Kč). Naopak, největší pasivum bylo zaznamenáno z obchodu s Irskem (11 058 mil.Kč).

Tabulka 43 Postavení zahraničního obchodu ČR s EU v celkovém ZO ČR podle jednotlivých zbožových skupin

Zbožová skupina SITC	Podíl EU v % na celkovém českém			
	vývozu		dovozu	
	2008	2009	2008	2009
Celkem	85,2	84,7	67,0	66,8
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	92,7	92,3	94,0	85,7
1 Nápoje a tabák	90,1	91,4	82,0	86,0
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	93,2	90,0	48,5	59,8
3 Minerální paliva a maziva	95,7	96,3	29,2	33,4
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	93,3	98,8	96,1	96,4
5 Chemikálie	80,9	78,1	85,5	85,5
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	85,5	84,1	83,4	84,7
7 Stroje a dopravní prostředky	83,8	84,0	64,7	61,0
8 Různé hotové výrobky	86,0	84,4	60,6	59,6
9 Komodity jinde nezaříděné	88,5	85,7	42,2	45,4

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Podíl jednotlivých zbožových skupin osciloval v roce 2008 u většiny zbožových kategorií kolem průměru celkového podílu českého vývozu do Evropské unie, což představovalo 85,2 %. Poněkud větší rozptyl (nad 90,0 %), byl zaznamenán u nápojů a tabáku (90,1 %), potravin a živých zvířat (92,7 %), surovin nepoživatelných, bez paliv (93,2 %), živočišných a rostlinných olejů a tuků (93,3 %) a minerálních paliv a maziv (95,7 %).

V roce 2009 při poklesu podílu vývozu do EU o 0,5 bodu na 84,7 % celkového exportu ČR, byla vyšší účast ve vývozu surovin nepoživatelných, bez paliv (90,0 %), nápojů a tabáku (91,4 %), potravin a živých zvířat (92,3 %), minerálních paliv a maziv (96,3 %) a živočišných a rostlinných olejů a tuků (98,8 %).

V dovozu vykázaly zbožové skupiny větší rozdíly oproti průměru importu z EU. Nejnižší podíl v roce 2008 registrovaly: minerální paliva a maziva (29,2 %), komodity jinde nezařazené (42,2 %), suroviny nepoživatelné, bez paliv (48,5 %), různé hotové výrobky (60,6 %) a stroje a dopravní prostředky (64,7 %). Nad 90,0 % se prezentovaly živočišné a rostlinné oleje a tuky (96,1 %) a potraviny a živá zvířata (94,0 %).

V roce 2009 větší snížení oproti průměru zaznamenaly skupiny: minerální paliva a maziva (33,4 %), komodity jinde nezařazené (45,4 %) a suroviny nepoživatelné, bez paliv (59,8 %). Vyšší účast, než průměr, vykázaly zejména živočišné a rostlinné oleje a tuky (96,4 %), nápoje a tabák (86,0 %), potraviny a živá zvířata (85,7 %), chemikálie (85,5 %) a průmyslové zboží podle druhu materiálu (84,7 %).

Tabulka 44 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s EU v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	1 804 699	100,0	1 322 346	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	70 222	3,9	91 613	6,9
1 Nápoje a tabák	14 992	0,8	11 715	0,9
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	50 837	2,8	26 576	2,0
3 Minerální paliva a maziva	74 487	4,1	60 845	4,6
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	2 560	0,1	5 153	0,4
5 Chemikálie	105 143	5,8	189 079	14,3
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	318 249	17,6	297 406	22,5
7 Stroje a dopravní prostředky	954 498	52,9	498 095	37,7
8 Různé hotové výrobky	211 933	11,7	140 811	10,6
9 Nespecifikováno	1 778	0,1	1 051	0,1

Pramen: ČSÚ

V roce 2009 více jak polovinu (52,9 %) vývozu do Evropské unie obstarala skupina strojů a dopravních prostředků, což v absolutní úrovni představovalo 954 498 mil.Kč. Z jednotlivých položek této zbožové kategorie se na exportu do EU nejvíce účastnily: silniční vozidla (ve výši 329 920 mil.Kč a s podílem na celkovém exportu do EU 18,28 %), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (158 070 mil.Kč; 8,76 %), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (131 392 mil.Kč; 7,28 %), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (118 726 mil.Kč; 6,58 %) a stroje a zařízení

všeobecně užívané v průmyslu (104 554 mil.Kč; 5,79 %). Těchto 5 položek se v souhrnu podílelo na celkovém českém vývozu do EU v úrovni 46,69 %.

Významný rozsah vývozu představovalo v roce 2009 také průmyslové zboží podle druhu materiálu (318 249 mil.Kč), což znamenalo 17,6 % celkového českého exportu do EU. Největší podíl na tomto rozměru měly: kovové výrobky v hodnotě 96 228 mil.Kč, což reprezentovalo 5,33 % celkového vývozu do EU, dále železo a ocel (56 487 mil.Kč; 3,13 %) a výrobky z pryže (40 533 mil.Kč; 2,25 %).

Třetí největší vývozní skupinou do EU byly různé hotové výrobky, které zaznamenaly v absolutní úrovni částku 211 933 mil.Kč a podíl na celkovém exportu 11,7 %. Největší položkou uvedené kategorie byly různé výrobky, j.n. s hodnotou 102 493 mil.Kč a s podílem na celkovém vývozu ČR do EU ve výši 5,68 %.

Rovněž v dovozu byly největší zbožovou skupinou stroje a dopravní prostředky v hodnotovém rozsahu 498 095 mil.Kč a s podílem 37,7 % na celkovém importu ČR z EU. Z jednotlivých položek byl nejvyšší dovoz realizován silničními vozidly v hodnotě 136 035 mil.Kč při podílu na celkovém dovozu z EU ve výši 10,29 %, dále pak elektrickými zařízeními, přístroji a spotřebiči (123 150 mil.Kč; 9,31 %) a stroji a zařízeními všeobecně užívanými v průmyslu (74 326 mil.Kč; 5,62 %).

Druhou největší dovozovou skupinou bylo průmyslové zboží podle druhu materiálu, které představovalo podíl importu z EU ve výši 22,5 % a hodnotu 297 406 mil.Kč. Nejvýznamnějšími dovozovými položkami v této komoditní skupině byly: železo a ocel (72 972 mil.Kč s podílem 5,52 % na celkovém dovozu z EU) a také kovové výrobky (64 612 mil.Kč; 4,89 %).

Tabulka 45 Meziroční pohyb zbožové struktury ve vztahu k EU v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz		
	index 2009 v % 2008	změna v mil. Kč	podíl na změně v %	index 2009 v % 2008	změna v mil. Kč	podíl na změně v %
Celkem	85,6	-303 216	100,0	82,1	-289 004	100,0
<i>v tom:</i>						
0 Potraviny a živá zvířata	97,2	-2 016	-0,7	103,6	+3 211	+1,1
1 Nápoje a tabák	101,5	+226	0,1	112,9	+1 337	+0,5
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	84,4	-9 426	-3,1	85,4	-4 528	-1,6
3 Minerální paliva a maziva	92,3	-6 207	-2,0	83,2	-12 319	-4,3
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	97,5	-66	0,0	118,6	+809	+0,3
5 Chemikálie	88,2	-14 073	-4,6	89,5	-22 214	-7,7
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	77,1	-94 462	-31,1	75,1	-98 448	-34,1
7 Stroje a dopravní prostředky	85,5	-161 525	-53,3	77,4	-145 608	-50,4
8 Různé hotové výrobky	92,9	-16 283	-5,4	92,5	-11 441	-3,9
9 Nespecifikováno	153,3	+618	+0,2	122,6	+194	0,0

Pramen: ČSU a vlastní výpočet

Třetí největší importní zbožovou kategorií byly chemikálie, které v roce 2009 znamenaly 14,3 % celkového importu z EU při hodnotové úrovni 189 079 mil.Kč. Nejvýznamnější dovozovou položkou v této skupině byla léčiva a farmaceutické výrobky v hodnotě 57 448 mil.Kč s podílem 4,34 % na celkovém dovozu z EU.

Další z největších dovozových skupin byly různé hotové výrobky s podílem 10,6 % na celkovém importu z EU, když v absolutní úrovni dosáhly 140 811 mil.Kč. Největší položkou v této zbožové kategorii byly různé výrobky, j.n., které představovaly 5,47 % celkového importu z EU a zaznamenaly v hodnotové poloze částku 72 307 mil.Kč.

Pod meziroční celkovou relativní úroveň vývozu do EU se vyvíjely exporty většiny zbožových skupin. Nárůst na druhé straně vykázaly nápoje a tabák (index 101,5) a nespecifikovaný globál (index 153,3).

Největší meziroční hodnotové snížení vývozu registrovaly stroje a dopravní prostředky v částce 161 525 mil.Kč a **průmyslové zboží podle druhu materiálu** v rozsahu 94 462 mil.Kč.

Na celkovém meziročním relativním poklesu exportu se nejvíce podílely stroje a dopravní prostředky (-53,3 %) a průmyslové zboží podle druhu materiálu (-31,1 %).

V importu se nad celkový relativní meziroční pokles zařadila většina zbožových skupin. Největší meziroční nárůst vykázaly zbožové skupiny živočišné a rostlinné oleje a tuky (index 118,6), nápoje a tabák (index 112,9) a potraviny a živá zvířata (index 103,6).

Největší meziroční hodnotové snížení dovozu přitom registrovaly stroje a dopravní prostředky v rozsahu 145 608 mil.Kč a **průmyslové zboží podle druhu materiálu** ve výši 98 448 mil.Kč.

Na celkovém meziročním relativním poklesu dovozu se nejvíce podílely stroje a dopravní prostředky s 50,4 % a průmyslové zboží podle druhu materiálu s 34,1 %.

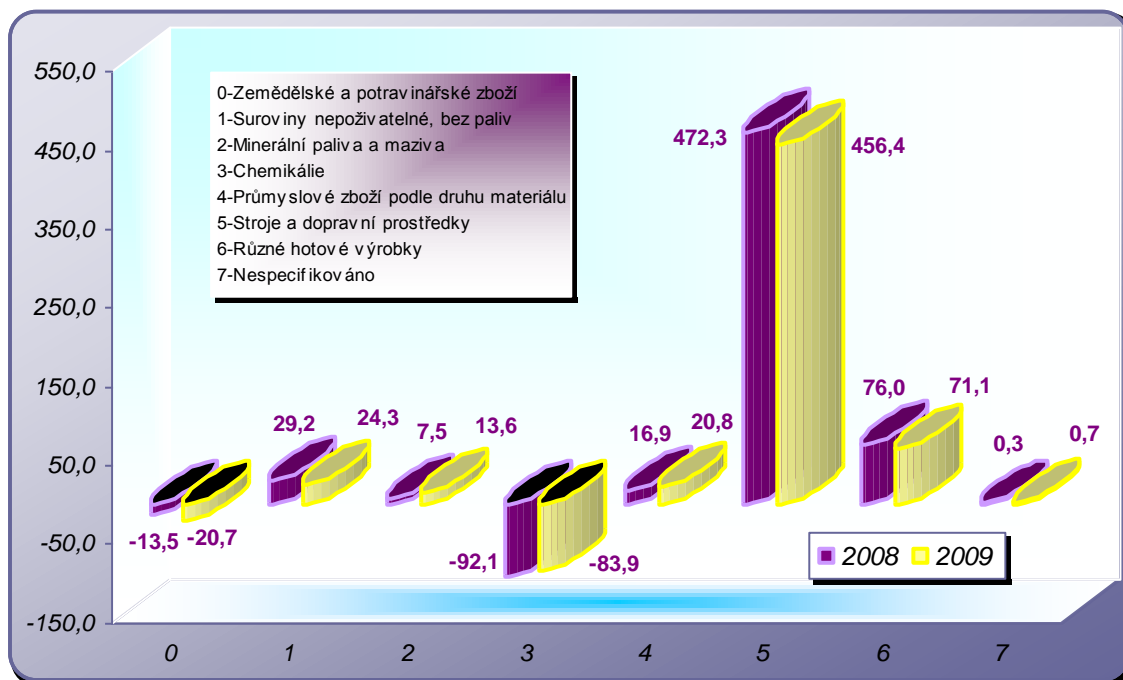
Na úhrn aktivní obchodní bilance se zeměmi Evropské unie v rozsahu 482,4 mld.Kč **působily pozitivně v roce 2009 dílčí bilance těchto zbožových skupin: strojů a dopravních prostředků** v částce 456,4 mld.Kč (při meziročním snížení kladného salda o 15,9 mld.Kč), **různých hotových výrobků** ve výši 71,1 mld.Kč (při meziročním poklesu aktiva o 4,8 mld.Kč), **surovin nepoživatelných, bez paliv** v rozsahu 24,3 mld.Kč (při snížení kladného salda o 4,9 mld.Kč), **průmyslového zboží podle druhu materiálu** v částce 20,8 mld.Kč (při meziročním nárůstu aktiva o 4,0 mld.Kč) a **minerální paliva a maziva** v sumě 13,6 mld.Kč (při meziročním zvýšení aktiva o 6,1 mld.Kč).

Na druhé straně pasivní bilanci vykázala **agregovaná skupina zemědělského a potravinářského zboží** v rozsahu 20,7 mld.Kč (při meziročním zvýšení pasiva o 7,2 mld.Kč) a **zejména pak zbožová skupina chemikálií**, která zaznamenala mimořádně vysoký bilanční schodek ve výši 83,9 mld.Kč, nicméně při meziročním poklesu záporného salda o 8,1 mld.Kč.

Ke zlepšení obchodní bilance s Evropskou unií za leden až prosinec 2009 nejvíce přispěly (nad 10 mld.Kč) tyto položky: silniční vozidla (193,9 mld.Kč), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (98,8 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu

a reprodukci zvuku (84,2 mld.Kč), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (34,9 mld.Kč), kovové výrobky (31,6 mld.Kč), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (30,2 mld.Kč), různé výrobky (30,2 mld.Kč), výrobky z pryže (15,9 mld.Kč), nábytek a jeho díly (15,8 mld.Kč), uhlí, koks a brikety (14,3 mld.Kč) a rudy kovů a kovový odpad (11,8 mld.Kč).

Graf 9 **Bilance obchodu ČR s EU podle zbožových skupin**
(saldo v mld.Kč)

Pramen: ČSÚ

Naopak, na zvýšení bilančního schodku v roce 2009 se (nad 10 mld.Kč) hlavně podílely: léčiva a farmaceutické výrobky (37,1 mld.Kč), ropa a ropné výrobky (21,5 mld.Kč), neželezné kovy (20,2 mld.Kč), železo a ocel (16,5 mld.Kč), plasty v prvotní formě (13,7 mld.Kč), zelenina a ovoce (13,0 mld.Kč), plastické hmoty v neprvotních formách (12,2 mld.Kč) a maso a masné výrobky (10,6 mld.Kč).

7.2 Hlavní obchodní partneři

7.2.1 Spolková republika Německo

Spolková republika Německo je dlouhodobě nejvýznamnějším obchodním partnerem ČR, podílejícím se téměř třiceti procenty na obratu českého zahraničního obchodu. Uvedený rozměr však současně předznamenává i citlivost takového vztahu, protože na jeho úspěšném vývoji je do značné míry závislá i relativní stabilita vnější ekonomické pozice ČR.

V roce 2009 se obchod se SRN vyvíjel poněkud nad úrovní dynamiky celkového zahraničního obchodu ČR. Zatímco obrat českého zahraničního obchodu se světem registroval meziroční pokles o 15,8 %, obrat se SRN vykázal snížení na 86,6 %, což znamenalo nižší dynamiku obchodu s tímto partnerem o 13,4 %.

Tabulka 46

Zahraníční obchod ČR se SRN v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	759 662	688 907	90,7	30,7	32,3
Dovoz	643 328	526 297	81,8	26,7	26,6
Obrat	1 402 990	1 215 204	86,6	28,7	29,6
Saldo OB	116 334	162 610	46 276 ¹⁾	x	x

1) meziroční změna salda

Pramen: ČSÚ

Z uvedených údajů je patrné, že podíl Německa na obratu zahraničního obchodu ČR meziročně narostl o 0,9 bodu, a to při poklesu dovozu (o 0,1 bodu) a při meziročně vyšším podílu vývozu o 1,6 bodu.

Z hlediska meziročního relativního vývoje však vývoz současně evidoval pokles na index 90,7, zatímco dovoz se snížil na 81,8 %, což znamenalo pozitivní posun obchodní bilance, jejíž aktivní saldo z roku 2008 ve výši 116,3 mld.Kč narostlo v roce 2009 na 162,6 mld.Kč, tj. o 46,3 mld.Kč.

Meziroční hodnotové snížení vývozu o 70,8 mld.Kč bylo způsobeno zejména poklesem vývozu průmyslového zboží podle druhu materiálu (o 33,2 mld.Kč s indexem 78,2) a strojů a dopravních prostředků (o 28,6 mld.Kč při indexu 93,1). Značnější hodnotový pokles vykázaly ještě různé hotové výrobky (3,3 mld.Kč, index 96,4), chemikálie (4,3 mld.Kč, index 86,7) a suroviny nepoživatelné, bez paliv (5,2 mld.Kč, index 78,0).

Na druhé straně význačnější nárůst vývozu realizovala meziročně minerální paliva a maziva v částce 3,2 mld.Kč a s indexem 111,4.

Tabulka 47

Meziroční pohyb zbožové struktury ve vztahu k SRN v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz		
	index 2009 v % 2008	změna v mil. Kč	podíl na změně v %	index 2009 v % 2008	změna v mil. Kč	podíl na změně v %
Celkem	90,7	- 70 757	100,0	81,8	-117 031	100,0
<i>v tom:</i>						
0 Potraviny a živá zvířata	102,7	+447	+0,63	102,5	+649	+0,55
1 Nápoje a tabák	105,5	+89	+0,13	127,3	+406	+0,35
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	78,0	-5 168	-7,30	88,5	-1 014	-0,87
3 Minerální paliva a maziva	111,4	+3 152	+4,45	91,8	-1 840	-1,57
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	38,9	-258	-0,36	71,6	-458	-0,39
5 Chemikálie	86,7	-4 313	-6,10	88,5	-8 916	-7,62
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	78,2	-33 210	-46,93	77,8	-33 336	-28,48
7 Stroje a dopravní prostředky	93,1	-28 632	-40,47	78,0	-64 547	-55,15
8 Různé hotové výrobky	96,4	-3 284	-4,64	87,3	-7 846	-6,70
9 Nespecifikováno	190,9	+420	+0,59	50,4	-129	-0,11

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Nejvýznamnější zbožová skupina strojů a dopravních prostředků zaznamenala v podrobnější struktuře vývozu u tří položek meziroční nárůst, největší pak u silničních vozidel (15,1 mld.Kč, index 112,6) a u šesti položek vykázala meziroční propad. Největší meziroční pokles přitom realizovaly elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče částkou 14,1 mld.Kč s indexem 85,4 a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu v rozsahu 13,4 mld.Kč s indexem 77,8, čímž meziročně ovlivnily i celkovou pozici skupiny strojů a dopravních prostředků ve vývozu.

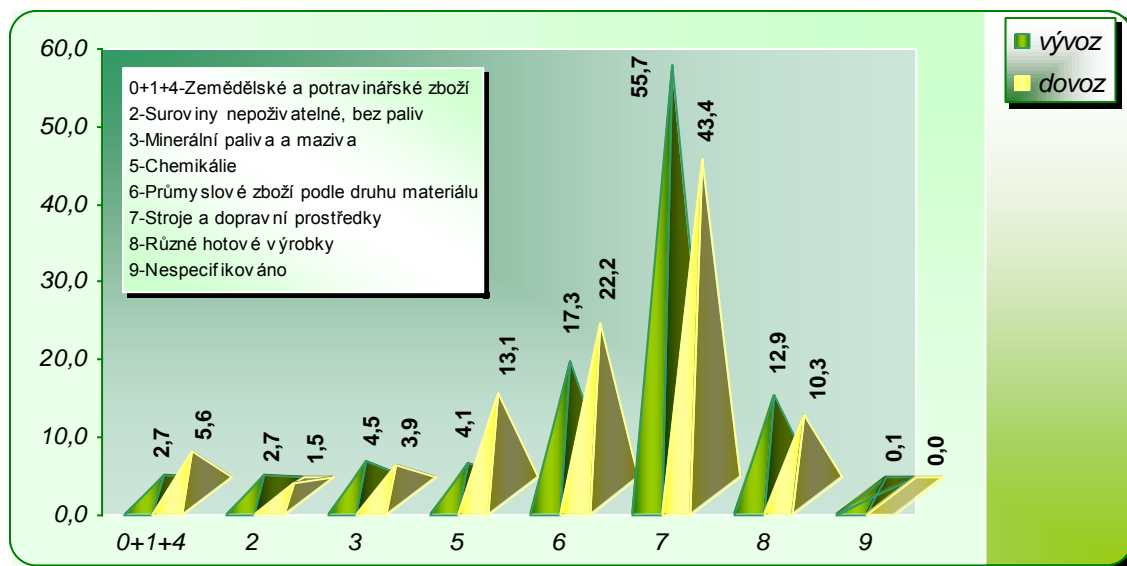
Ze zbožové kategorie průmyslového zboží podle druhu materiálu nevidovala meziroční přírůstek vývozu do SRN žádná z položek. Největší pokles zaznamenaly přitom: kovové výrobky (13,3 mld.Kč, index 77,0) a železo a ocel (12,1 mld.Kč, index 55,9).

Ve skupině různých hotových výrobků vykázaly čtyři položky SITC meziroční zvýšení exportu (přičemž žádná z nich nezaznamenala větší nárůst než 170 mil.Kč) a čtyři položky evidovaly pokles (největší snížení zaznamenaly nábytek a jeho díly v částce 1,5 mld. Kč s indexem 91,7 a různé výrobky v rozsahu 1,1 mld.Kč při indexu 97,6).

V dovozu největší meziroční absolutní pokles registrovala zbožová skupina strojů a dopravních prostředků (64,5 mld.Kč, index 78,0) a průmyslové zboží podle druhu materiálu (33,3 mld.Kč, index 77,8).

Relativní nárůst pak na druhé straně vykázaly potraviny a živá zvířata (0,6 mld.Kč, index 102,5) a nápoje a tabák (0,4 mld.Kč, index 127,3).

Graf 10 **Struktura obchodu ČR se SRN podle zbožových skupin SITC v roce 2009**
(v %)

Pramen: ČSÚ

Ve vývozní struktuře nebyl meziročně zaznamenán nijak mimořádně velký pohyb. Největší byl realizován stroji a dopravními prostředky při nárůstu podílu o 1,4 bodu na 55,7 % a minerálními palivy a mazivy, jejichž podíl meziročně narostl o 0,8 bodu na 4,5 % celkového exportu. Na druhé straně největší meziroční pokles vykázalo průmyslové zboží podle druhu materiálu o 2,8 bodu na 17,3 % celkového českého vývozu. Ostatní zbožové skupiny zaznamenaly meziroční změny od +0,8 do -0,4 bodu.

V **dovozu** největší změnu podílu registrovaly stroje a dopravní prostředky (pokles o 2,2 bodu na 43,4 %) a průmyslové zboží podle druhu materiálu, a to poklesem o 1,2 bodu na 22,2 % českého importu z Německa a naopak nárůstem zbožové skupiny potravin a živých zvířat a chemikálií zvýšením podílu o 1,0 bod na 5 % a 13,1 % celkového dovozu. Ostatní zbožové skupiny evidovaly meziroční změny podílu od +0,7 do -0,1 bodu.

Tabulka 48 Postavení zahraničního obchodu ČR se SRN v celkovém ZO ČR podle jednotlivých zbožových skupin

Zbožová skupina SITC	Podíl SRN v % na celkovém českém			
	vývozu		dovozu	
	2008	2009	2008	2009
0 Potraviny a živá zvířata	21,2	22,3	24,4	24,6
1 Nápoje a tabák	9,9	10,4	11,8	13,9
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	36,3	32,4	13,8	17,6
3 Minerální paliva a maziva	32,9	39,9	8,9	11,3
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	15,0	6,3	35,6	21,6
5 Chemikálie	22,0	20,8	31,4	31,1
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	31,6	31,5	31,7	33,3
7 Stroje a dopravní prostředky	31,0	33,8	29,5	28,0
8 Různé hotové výrobky	34,8	35,5	24,7	22,9
9 Komodity jinde nezaříděné	35,2	42,5	12,8	5,7

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Ve vývozu do SRN meziročně narostl u šesti zbožových skupin jejich podíl na celkovém českém exportu, zatímco u zbývajících zbožových kategorií jejich účast poklesla. Větší podíl přitom narostl v meziročním srovnání o 7,0 bodu u minerálních paliv a maziv na podíl 39,9 % a u strojů a dopravních prostředků o 2,8 bodu na podíl 33,8 %. (Při abstrahování od hodnotově nevýznamných komodit jinde nezaříděných s nárůstem o 7,3 bodu na podíl 42,5 %.)

V dovozu došlo k meziročnímu poklesu podílu u pěti zbožových skupin, pět kategorií zaznamenalo růst. (Větší pokles registrovaly živočišné a rostlinné oleje a tuky o 14,0 bodu a vyšší nárůst suroviny nepoživatelné, bez paliv o 3,8 bodu.)

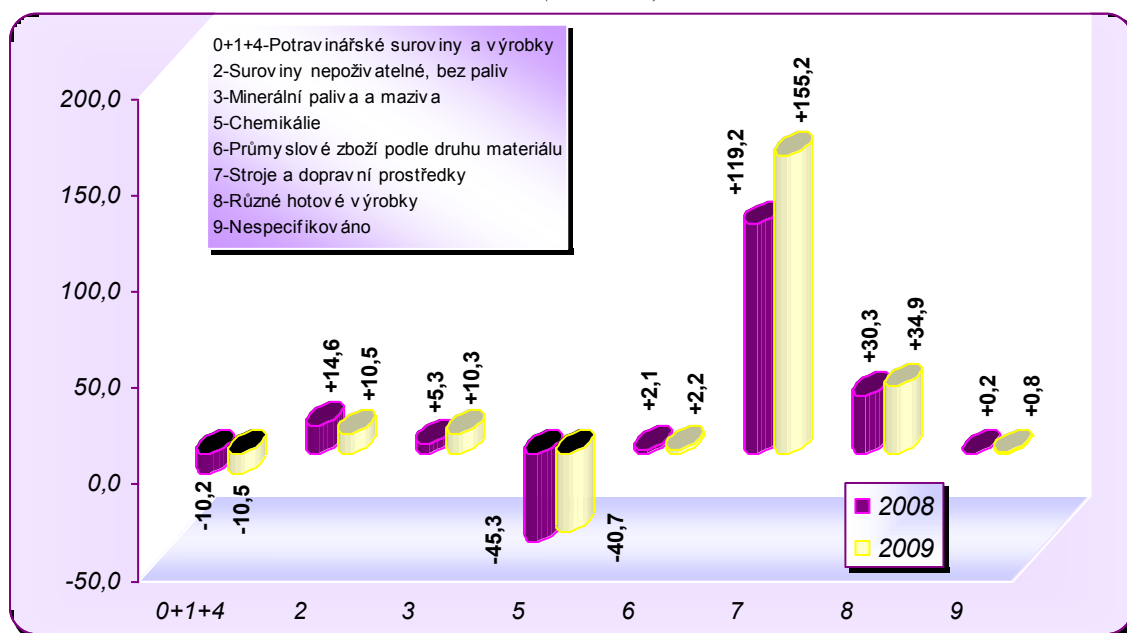
Z obchodu s Německou spolkovou republikou bylo v roce 2009 realizováno **bilanční aktivum**, a to v částce 162,6 mld.Kč (při meziročním zlepšení o 46,3 mld.Kč).

Největší kladné saldo bylo přitom dosaženo kategorií strojů a dopravních prostředků v částce 155,2 mld.Kč (při meziročním zvýšení o 35,9 mld.Kč), dále pak zbožovou skupinou různých hotových výrobků ve výši 34,9 mld.Kč při meziročním zvýšení kladného salda o 4,6 mld.Kč), surovinami nepoživatelnými, bez paliv, v rozsahu 10,5 mld.Kč (při meziročním poklesu aktiva o 4,2 mld.Kč) a nerostnými palivy a mazivy v částce 10,3 mld.Kč (při meziročním nárůstu kladné salda o 5,0 mld.Kč).

Ke zlepšení obchodní bilance nejvíce přispěly kladným saldem (nad 5 mld.Kč) tyto položky: silniční vozidla (67,3 mld.Kč), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (27,8 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (25,8 mld.Kč), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (20,9 mld.Kč), různé výrobky (11,8 mld.Kč), kovové výrobky (11,7 mld.Kč), elektrický proud (11,5 mld.Kč), nábytek a jeho díly (10,8 mld.Kč), výrobky z pryže (8,6 mld.Kč), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (8,4 mld.Kč), rudy kovů a kovový odpad (6,2 mld.Kč) a obiloviny a obilné výrobky (5,5 mld.Kč).

Graf 11

Bilance obchodu ČR se SRN podle zbožových skupin SITC (v mld.Kč)

Pramen: ČSÚ

Dílčí pasivní bilanci zaznamenaly skupiny potravinářského a zemědělského zboží (0+1+4) v rozsahu 10,5 mld.Kč (při meziročním zvýšení záporného salda o 0,3 mld.Kč) a chemikálie ve výši 40,7 mld.Kč při meziročním poklesu záporného salda o 4,6 mld.Kč.

Na bilančním schodku se (nad 5 mld.Kč) hlavně podílely položky: léčiva a farmaceutické výrobky (11,7 mld.Kč), plastické hmoty v neprvotních formách (9,5 mld.Kč), neželezné kovy (9,1 mld.Kč), železo a ocel (7,9 mld.Kč), plasty v prvotní formě (7,5 mld.Kč), ropa a ropné výrobky (6,5 mld.Kč), papír, lepenka a výrobky z nich (6,0 mld.Kč), barviva, třísloviny a pigmenty (5,2 mld.Kč) a maso a masné výrobky (5,1 mld.Kč).

7.2.2 Slovensko

Zahraněční obchod ČR se Slovenskem přerušil v roce 2009 několikaletý trend postupného růstu, který pokračoval od roku 2003, když jeho **obrat dosáhl 299,2 mld.Kč** a proti roku 2008 se snížil o 61,7 mld.Kč, tj. o 17,1 %. **Pozice Slovenska** v českém zahraničním obchodu se tak meziročně zhoršila o 0,1 bodu na 7,3 %, a to při poklesu podílu SR v exportu ČR o 0,2 bodu na 9,0 % a v importu o 0,1 bodu na 5,4 %. Slovensko si přesto i nadále udrželo mezi hlavními obchodními partnery ČR druhou nejsilnější pozici v obratu zahraničního obchodu i v českém vývozu. V českém dovozu obsadilo pozici čtvrtou za SRN, Čínou a Polskem a v porovnání s rokem 2008 se tak posunulo o jeden stupeň výše.

Tabulka 49 Zahraněční obchod ČR se Slovenskem v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	227 567	191 638	84,2	9,2	9,0
Dovoz	133 333	107 581	80,7	5,5	5,4
Obrat	360 900	299 219	82,9	7,4	7,3
Saldo OB	94 234	84 057	-10 177 ¹⁾	x	x

1) meziroční změna salda

Pramen: ČSÚ

Při hlubokém meziročním propadu českého vývozu na Slovensko (o 15,8 %) a dovozu ČR ze SR (o 19,3 %) se nicméně i v roce 2009 meziročně **zlepšil podíl vývozu na obrátu ČR – SR** z 63,1 % na 64,0 %. Současně bylo v relaci ČR – SR **dosaženo meziročně vyšší krytí dovozu vývozem** z 170,7 % na 178,1 %, tj. o 7,4 bodu, ale **obchodní bilance ČR se Slovenskem** přitom v roce 2009 meziročně **zhoršila** dlouhodobě udržované **aktivní saldo**, a to **o 10,2 mld.Kč na 84,0 mld.Kč**. Hodnota tohoto aktiva reprezentovala 43,9 % českého vývozu do SR (proti 41,4 % v roce 2008) a byla v celkovém zahraničním obchodu ČR, podobně jako v roce 2008, druhá nejvyšší (po hodnotě aktivního salda ČR se SRN).

Tabulka 50 Porovnání vývoje obchodní bilance ČR se SR a celkové obchodní bilance ČR
(v mld.Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Změna 2009 proti 2008
Saldo obchodní bilance ČR celkem	-26,4	38,6	39,8	87,9	67,2	152,0	+84,8
<i>z toho:</i>							
se Slovenskem	51,6	61,5	67,6	86,9	94,2	84,0	-10,2

Pramen: ČSÚ

Obchodní bilance se Slovenskem obvykle úrovní svého aktiva převyšovala dosažené aktivum souhrnné obchodní bilance ČR. Výjimkou ve sledovaném období byl rok 2007, kdy aktivum celkové obchodní bilance ČR bylo větší o 1,0 mld.Kč, a poté rok 2009, kdy přebytek souhrnné obchodní bilance ČR převýšil aktivum obchodní bilance se SR o 68,0 mld.Kč, resp. o 81,0 %.

Tabulka 51 Meziroční pohyb zbožové struktury ve vztahu ke Slovensku v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz		
	index 2009 v % 2008	změna v mil. Kč	podíl na změně v %	index 2009 v % 2008	změna v mil. Kč	podíl na změně v %
Celkem	84,2	-35 929	100,0	80,7	-25 752	100,0
<i>v tom:</i>						
0 Potraviny a živá zvířata	94,0	-1 339	-3,7	93,4	-567	-2,2
1 Nápoje a tabák	96,5	-141	-0,4	109,6	+116	+0,5
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	82,4	-1 098	-3,1	89,7	-675	-2,6
3 Minerální paliva a maziva	85,0	-3 220	-9,0	66,2	-7 930	-30,8
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	92,0	-116	-0,3	350,4	+839	+3,3
5 Chemikálie	91,0	-1 925	-5,4	77,7	-2 734	-10,6
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	75,0	-12 425	-34,6	67,9	-14 086	-54,7
7 Stroje a dopravní prostředky	81,3	-14 072	-39,2	99,3	-198	-0,8
8 Různé hotové výrobky	93,6	-1 624	-4,5	95,1	-441	-1,7
9 Nespecifikováno	107,0	+30	+0,1	82,9	-74	-0,3

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Celkový český vývoz na Slovensko se v roce 2009 v porovnání s rokem 2008 **snížil o 35,9 mld.Kč, tj. o 15,8 %**. Jeho pokles nejvíce ovlivnila zbožová skupina strojů a dopravních prostředků, která se na něm podílela ve výši 39,2 % a skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu ve výši 34,6 %.

Souhrnný český dovoz ze Slovenska se v roce 2009 ve srovnání s předchozím rokem rovněž **snížil**, a to o **25,8 mld.Kč**, tj. o 19,3 %. Jeho pokles způsobila především zbožová skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu v úrovni 54,7 %.

Tabulka 52 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR se SR v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	191 638	100,0	107 581	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	21 021	11,0	8 019	7,5
1 Nápoje a tabák	3 895	2,0	1 322	1,2
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	5 139	2,7	5 878	5,5
3 Minerální paliva a maziva	18 208	9,5	15 503	14,4
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	1 330	0,7	1 174	1,1
5 Chemikálie	19 493	10,2	9 537	8,9
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	37 282	19,5	29 838	27,7
7 Stroje a dopravní prostředky	61 153	31,9	27 394	25,5
8 Různé hotové výrobky	23 658	12,3	8 558	8,0
9 Nespecifikováno	458	0,2	359	0,3

Pramen: ČSÚ

Nejsilnější zbožovou skupinou vývozu ČR do SR byly, tradičně už, **stroje a dopravní prostředky** (61,2 mld.Kč s podílem 31,9 %), ovšem při nebývalém meziročním snížení o 14,1 mld.Kč, resp. o 18,7 %. Jejich podíl na exportu ČR do SR přitom klesl o 1,2 procentního bodu. Naproti tomu **v českém dovozu ze SR** zaujímaly **stroje a dopravní prostředky**, podobně jako v předchozích letech, **druhou hodnotově nejobjemnější skupinu zboží** v úrovni 27,4 mld.Kč, a to i při absolutním meziročním poklesu o 0,2 mld.Kč, resp. o 0,7 %. Jejich podíl na celkovém dovozu ČR ze SR se přitom meziročně zvýšil o 4,8 bodu.

Stroje a dopravní prostředky byly i v roce 2009, podobně jako v předchozích letech, **hlavními nositeli aktivního salda obchodní bilance ČR se SR**, když vyprodukovaly přebytek **v sumě 33,8 mld.Kč** (v roce 2008 aktivum ve výši 47,6 mld.Kč). Jejich podíl na celkovém aktivu obchodní bilance ČR se SR tak dosáhl 40,2 % (50,5 % v roce 2008).

Tabulka 53 Postavení Slovenska v celkovém zahraničním obchodu ČR podle jednotlivých skupin zboží

Zbožová skupina SITC	Podíl SR v % na českém			
	vývozu		dovozu	
	2008	2009	2008	2009
0 Potraviny a živá zvířata	28,7	27,6	8,2	7,5
1 Nápoje a tabák	24,6	23,8	9,5	9,7
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	9,6	9,1	10,2	13,2
3 Minerální paliva a maziva	25,4	23,5	9,4	8,5
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	51,3	51,3	7,4	22,0
5 Chemikálie	14,5	14,5	5,0	4,3
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	10,3	9,9	9,3	8,5
7 Stroje a dopravní prostředky	5,7	5,4	2,8	3,4
8 Různé hotové výrobky	9,5	9,4	3,6	3,6
9 Nespecifikováno	32,6	22,1	21,3	15,5

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Zastoupení Slovenska v českém strojírenském vývozu i dovozu zůstalo také v roce 2009 **pod úrovní celkových česko-slovenských vztahů**, když ze strojírenského vývozu bylo na slovenský trh směřováno 5,4 %, tj. dokonce o 0,3 bodu méně v porovnání s rokem 2008 a ze strojírenského dovozu ČR pocházelo ze Slovenska 3,4 %, což je o 0,6 bodu více než v předchozím roce.

Hlavní položkou českého strojírenského vývozu na Slovensko byla v roce 2009, podobně jako v předchozích letech, **silniční vozidla** (37,5 % vývozu strojů a dopravních prostředků na Slovensko proti 37,8 % v roce 2008 a 12,0 % celkového exportu ČR do SR v porovnání s 12,5 % v roce 2008). Jejich vývoz v dané relaci dosáhl 22,9 mld.Kč, a to při meziročním poklesu o 5,5 mld.Kč, resp. o 19,5 %. Na celkovém českém vývozu silničních vozidel se jejich export na Slovensko v roce 2009 podílel ve výši 6,2 % proti 7,3 % v roce 2008. Zbývající položky strojírenského vývozu na Slovensko pak vykazovaly řádově nižší hodnoty, pod desetimiliardovou úrovní. Největší objem z nich registrovaly opakovaně **elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče**, které po meziročním poklesu o 3,4 mld.Kč (o 25,5 %) reprezentovaly 9,8 mld.Kč, což bylo 16,1 % (17,5 % v roce 2008) strojírenského a 5,1 % (5,8 % v roce 2008) celkového vývozu ve vztahu ČR – SR. Následovalo **zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku** s hodnotou 8,4 mld.Kč (9,3 mld.Kč v roce 2008) a s podílem 13,7 % na strojírenském (12,3 % v roce 2008) a 4,4 % (4,1 % v roce 2008) na souhrnném vývozu ČR do SR a dále **stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu** s hodnotou 6,9 mld.Kč (8,5 mld.Kč v roce 2008) a s podílem 11,2 % (11,3 % v roce 2008) na strojírenském a 3,6 % (3,7 % v roce 2008) na souhrnném česko-slovenském vývozu. Naproti tomu pod čtyřmiliardovou hranicí zůstaly: kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (3,9 mld.Kč, index 84,3), strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu (3,5 mld.Kč, index 69,6), stroje a zařízení k výrobě energie (2,4 mld.Kč, index 120,3), ostatní dopravní a přepravní prostředky (1,9 mld.Kč, index 83,6) a kovozpracující stroje (1,5 mld.Kč, index 77,2).

Nosnými položkami českého strojírenského dovozu ze SR byly v roce 2009: **silniční vozidla, elektrická zařízení přístroje a spotřebiče, zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku, stroje a zařízení k výrobě energie a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu**. Hodnota těchto položek ale v porovnání s nosnými strojírenskými položkami exportu ČR na Slovensko dosáhla podstatně nižší úrovně (7,2 mld.Kč, 5,2 mld.Kč, 4,4 mld.Kč, 4,2 mld.Kč a 3,3 mld.Kč). Silniční vozidla přitom představovala 26,3 % strojírenského a 6,7 % celkového importu ČR ze SR a meziročně navýšila svoji hodnotu o 1,0 mld.Kč, resp. o 15,5 %, když druhá nejsilnější položka daného dovozu – elektrická zařízení přístroje a spotřebiče – reprezentovala 19,1 % strojírenského a 4,9 % souhrnného dovozu ČR ze SR při meziročním nárůstu o 0,5 mld.Kč, tj. o 10,6 %. Podíly zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku a stroje a zařízení k výrobě energie evidovaly 16,2 % a 15,3 % strojírenského a 4,1 % a 3,9 celkového dovozu ČR ze SR, přičemž první z těchto položek meziročně snížila svůj objem o 38,5 %, zatímco druhá vzrostla o 165,8 %. Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu ještě docílily 12,0 % strojírenského a 3,1 % souhrnného dovozu v relaci ČR – SR. Hodnota zbývajících položek strojírenského dovozu ČR ze Slovenska se v roce 2009 pohybovala od 0,4 mld.Kč (kovozpracující stroje) do 1,1 mld.Kč (stojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu) při podílech od 0,4 % do 1,0 % celkového dovozu ČR ze SR.

V rámci obchodovaných položek zboží ve vztahu ČR – SR zabezpečila opakovaně silniční vozidla v roce 2009 nejen nejvyšší objem aktivního salda skupiny strojů a zařízení, ale i souhrnné bilance, a to v sumě 15,7 mld.Kč (22,2 mld.Kč v roce 2008).

Druhou hodnotově nejsilnější skupinou zboží v českém vývozu do SR a první v dovozu ze Slovenska bylo, obdobně jako v předchozích letech, **průmyslové zboží podle druhu materiálu**, které však meziročně výrazně snížilo svůj objem na straně vývozu (o 12,4 mld.Kč na 37,3 mld.Kč, tj. o 25,0 %) i dovozu (o 14,1 mld.Kč na 29,8 mld.Kč, resp. o 32,1 %). V důsledku toho se zhoršila i pozice této skupiny zboží ve vývozu ČR do SR o 2,3 bodu na 19,5 % a v dovozu ze SR o 5,2 bodu na 27,7 %. Nicméně hlubší pokles dovozu v porovnání s vývozem se odrazil v meziročním navýšení aktiva její dílčí bilance o 1,7 mld.Kč na 7,4 mld.Kč. Z celkového českého vývozu průmyslového zboží podle druhu materiálu bylo exportem do SR v roce 2009 kryto 9,9 % (10,3 % v roce 2008) a dovozem ze SR bylo zabezpečeno 8,5 % (9,3 % v roce 2008) jeho souhrnného českého importu.

Ve vývozu průmyslového zboží podle druhu materiálu z ČR na Slovensko reprezentovaly i v roce 2009 přední místo dvě položky – **kovové výrobky** s hodnotovou úrovní ve výši 9,0 mld.Kč při meziročním poklesu o 3,3 mld.Kč, tj. o 26,7 % a **železo a ocel** s objemem 8,1 mld.Kč, rovněž meziročně sníženým, a to o 6,7 mld.Kč, resp. o 45,4 %. Dále následovaly výrobky z nekovových nerostů (4,9 mld.Kč, index 85,4), neželezné kovy (4,4 mld.Kč, index 124,5) a papír lepenka a výrobky z nich (3,6 mld.Kč, index 85,5). Hodnota zbývajících položek se pohybovala pod třímiliardovou úrovní, mezi 0,2 mld.Kč (kůže, kožené výrobky a vydělané kožky) a 2,8 mld.Kč (textilní přize, tkaniny, tržní výrobky z nich). U všech těchto položek přitom došlo k jejímu meziročnímu poklesu v rozsahu 97 mil.Kč až 1 128 mil.Kč. **V dovozu** sledované skupiny zboží ze Slovenska registrovaly všechny její položky úbytek. Opakovaně v ní dominovala položka železa a oceli s hodnotou 12,4 mld.Kč, u níž ale zároveň došlo k nejhlubšímu meziročnímu hodnotovému i relativnímu propadu (o 9,4 mld.Kč, tj. o 43,0 %). Ostatní položky dosáhly řádově nižších objemů: kovové výrobky 3,6 mld.Kč (index 73,8), neželezné kovy a položka papíru, lepenky a výrobků z nich shodně 3,2 mld.Kč (index 81,6 a 90,6) a výrobky z nekovových nerostů 3,0 mld.Kč (index 79,8). Hodnota zbývajících položek kolísala pod třímiliardovou úrovní, od 0,2 mld.Kč (kůže, kožené výrobky a vydělané kožky) do 2,3 mld.Kč (výrobky z pryže) při meziročním poklesu v rozmezí 17 mil.Kč až 942 mil.Kč.

Skupina různých hotových výrobků byla v roce 2009 třetí hodnotově nejsilnější ve vývozu ČR do SR, ale až pátou v dovozu ze SR. Daná zbožová skupina v roce 2009 rovněž vykazala meziroční absolutní i relativní meziroční pokles na straně vývozu i dovozu. Snížení vývozu dosáhlo 1,6 mld.Kč na 23,7 mld.Kč, tj. 6,4 % a snížení dovozu 0,4 mld.Kč na 8,6 mld.Kč, resp. 4,9 %. Různým hotovým výrobkům přitom ale meziročně narostl podíl v celkovém vývozu ČR – SR i dovozu ČR ze SR o 1,2 bodu na 12,3 % a o 1,3 bodu na 8,0 %. Stěžejní položkou dané skupiny zboží byly opět ve vývozu i v dovozu **různé výrobky**. Jejich hodnotová úroveň činila v roce 2009 10,2 mld.Kč ve vývozu ČR na Slovensko při meziročním poklesu o 1,2 mld.Kč, tj. o 10,4 % a 3,9 mld.Kč v dovozu ČR ze SR, meziročně snížených o 0,3 mld.Kč resp. o 6,6 %. Na straně vývozu překročily třímiliardovou hranici ještě dvě položky, a to nábytek a jeho díly (3,3 mld.Kč, index 98,2) a oděvní výrobky a doplňky (3,0 mld.Kč, index 88,3), když hodnotová úroveň ostatních položek se pohybovala od 0,3 mld.Kč (cestovní galanterie, kabelky ap. výrobky) do 2,0 mld.Kč (prefabrikované budovy, výrobky instalační, zdravotnické a osvětlovací techniky a odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení). Naproti tomu na straně dovozu už žádná z položek nedosáhla ani dvoumiliardové hodnotové úrovně. Jejich objem kolísala mezi 23 mil.Kč (cestovní galanterie, kabelky ap. výrobky) a 1,6 mld.Kč (nábytek a jeho díly).

Zbožová skupina minerálních paliv a maziv obsadila v roce 2009 v českém exportu na Slovensko při podílu 9,5 % meziročně sníženém o 0,1 bodu, stejně jako v roce 2008,

šestou pozici a v dovozu ze SR s podílem 14,4 % proti předchozímu roku sníženém o 3,2 bodu, opět pozici třetí. Významnou účast přitom daná skupina zboží nadále reprezentovala i v souhrnném exportu minerálních paliv a maziv ČR (23,5 % v roce 2009 a 25,4 % v roce 2008). Vývoz minerálních paliv a maziv v roce 2009 ve sledované teritoriální relaci meziročně klesl o 3,2 mld.Kč na 18,2 mld.Kč, tj. o 15,0 % a dovoz o 7,9 mld.Kč na 15,5 mld.Kč, resp. o 33,8 %. **Hlavní exportní položkou**, která však opakovaně zaznamenala meziroční pokles (o 0,6 mld.Kč na 7,8 mld.Kč při indexu 92,5), byl **elektrický proud**. Poměrně významné hodnoty pak dosáhly i další dvě položky dané skupiny, a to export uhlí, koksu a briket (5,7 mld.Kč meziročně snížených o 2,2 mld.Kč, tj. o 27,9 %) a ropa a ropné výrobky (3,9 mld.Kč, proti roku 2008 méně o 1,1 mld.Kč, index 77,5). **Ropa a ropné výrobky** byly také **stěžejní položkou českého dovozu ze SR**, která při meziročním snížení o 5,6 mld.Kč, tj. o 30,6 %, představovala 12,7 mld.Kč. Z dalších položek uvedené zboží skupiny dovozu již pouze elektrický proud převýšil dvoumiliardovou hodnotu (2,5 mld.Kč) při meziročním úbytku o 2,2 mld.Kč, resp. o 46,9 % a zbývající dvě položky (uhlí, koks a brikety a topný plyn) dosáhly jen miliónových hodnot (162 mil.Kč a 85 mil.Kč).

Skupině chemikálií náleželo i v roce 2009 ve zboží struktuře zahraničního obchodu ČR – SR významné postavení, když ve **vývozu** na Slovensko obsadila 5. místo a její hodnotový objem dosáhl při meziročním poklesu o 1,9 mld.Kč, tj. o 9,0 %, celkem 19,5 mld.Kč. **V dovozu** ze SR jí pak opět příslušelo 4. místo při hodnotové úrovni 9,5 mld.Kč proti předchozímu roku nižší o 2,7 mld.Kč, resp. o 22,3 %. Podíl sledované skupiny zboží se přitom meziročně ve vývozu zvýšil o 0,8 bodu, ale v dovozu se snížil o 0,3 bodu. Výraznější pokles dovozu v porovnání s vývozem se pak odrazil v dalším meziročním zlepšení kladného bilančního salda skupiny chemikálií. **Nosnou položkou** v exportu na Slovensko byla nadále **léčiva a farmaceutické výrobky**, která jako jediná z této skupiny zboží meziročně navýšila svůj objem, a to o 1,1 mld.Kč na 7,0 mld.Kč, tj. o 17,9 %. Větší než miliardovou hodnotovou úroveň evidovaly ještě položky: silice, vonné látky, leštící a čisticí přípravky (3,0 mld.Kč, pokles o 0,2 mld.Kč, index 93,9), plastické hmoty v neprvotních formách (2,8 mld.Kč, pokles o 0,5 mld.Kč, index 85,9), chemické prostředky a výrobky (1,7 mld.Kč, snížení o 0,5 mld.Kč, index 78,8), barviva, třísloviny a pigmenty (1,6 mld.Kč, pokles o 93 mil.Kč, index 94,4), plasty v prvotní formě (1,5 mld.Kč, snížení o 0,4 mld.Kč, tj. o 22,3 %) a organické chemikálie (1,0 mld.Kč, pokles o 1,2 mld.Kč, index 47,2). **Na straně českého dovozu ze SR** dosáhly v roce 2009 **nejvyšší objem rovněž léčiva a farmaceutické výrobky** (2,4 mld.Kč při meziročním snížení o 67 mil.Kč, index 97,3), plasty v prvotní formě (2,2 mld.Kč, pokles o 0,6 mld.Kč, index 80,2) a plastické hmoty v neprvotních formách (1,4 mld.Kč, snížení o 0,4 mld.Kč, index 77,1).

Skupina potravin a živých zvířat si ve vztahu ČR – SR dlouhodobě udržuje poměrně vysokou úroveň. V roce 2009 dosáhl její hodnotový objem **ve vývozu** ČR na Slovensko 21,0 mld.Kč, a to při meziročním poklesu o 1,3 mld.Kč, tj. o 6,0 %. Pozice této skupiny zboží v daném vývozu se přitom zlepšila o 1,2 bodu na 11,0 % a reprezentovala 4. místo. **V importu** ČR ze SR pak dosáhla hodnota potravin a živých zvířat v roce 2009 celkem 8,0 mld.Kč s meziročním snížením o 0,6 mld.Kč (index 93,4), ale její podíl v tomto celkovém dovozu rovněž narostl, a to z 6,4 % na 7,5 % a řadil ji na 6. místo. Hlubší meziroční pokles vývozu v porovnání s dovozem ovlivnil meziroční snížení aktiva dílčí obchodní bilance o 772 mil.Kč.

Významné postavení také zaujímal obchod ČR – SR s potravinami a živými zvířaty v celkovém zahraničním obchodě ČR uvedené skupiny zboží, zejména v jeho vývozu, v němž činil 27,6 % (28,7 % v roce 2008). V jeho dovozu reprezentoval 7,5 % (8,2 % v roce 2008).

Hlavními položkami českého vývozu potravin a živých zvířat na Slovensko byly v roce 2009: **maso a masné výrobky** (4,3 mld.Kč, meziroční nárůst 53 mil.Kč, index 101,3) a **zelenina a ovoce** (4,2 mld.Kč, zvýšení o 5 mil.Kč, tj. o 0,1 %). Miliardovou úroveň dále ještě překročily položky: mléčné výrobky a vejce (2,6 mld.Kč, index 86,7), různé jedlé výrobky a přípravky (2,5 mld.Kč, index 95,0), obiloviny a obilné výrobky (2,2 mld.Kč, index 84,0), káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich (1,9 mld.Kč při nárůstu o 6,3 %) a krmiva pro zvířata (1,2 mld.Kč, index 84,6). Naproti tomu **v importu ČR** ze SR nedosahovala žádná z položek sledované skupiny zboží vyšších objemů, když pouze čtyři položky převýšily miliardovou úroveň, a to obiloviny a obilné výrobky (1,6 mld.Kč, index 81,5), mléčné výrobky a vejce (1,4 mld.Kč, snížení o 24,9 %), různé jedlé výrobky a přípravky (1,1 mld.Kč, nárůst o 10,2 %) a cukr, výrobky z cukru a med (1,0 mld.Kč, meziroční zvýšení o 60,6 %). Hodnota zbývajících položek se pohybovala pouze mezi 45 mil.Kč (ryby, korýši a měkkýši) a 882 mil.Kč (zelenina a ovoce).

Skupina surovin nepoživatelných, bez paliv převýšila v roce 2009 ve vývozu i v dovozu ČR do/ze SR pětimiliardovou úroveň a umístila se v nich na 7. místě. Ve vývozu byla registrována suma 5,1 mld.Kč při meziročním snížení o 1,1 mld.Kč, tj. o 17,6 % a při stagnaci podílu ve výši 2,7 % na souhrnném vývozu v relaci ČR – SR, zatímco v dovozu bylo dosaženo 5,9 mld.Kč, což bylo v porovnání s rokem 2008 o 675 mil.Kč méně, resp. o 10,3 %, ale podíl dané skupiny na celkovém importu ČR ze SR narostl o 0,6 bodu na 5,5 %. Důsledkem většího propadu vývozu než dovozu pak bylo meziroční navýšení pasiva dílčí bilance sledované skupiny zboží o 423 mil.Kč. **Na straně českého vývozu** překročily miliardovou úroveň pouze dvě položky: rudy kovů a kovový odpad (2,1 mld.Kč, index 91,8) a vláknina a sběrový papír (1,0 mld.Kč, index 89,9). Hodnota zbývajících položek kolísala od 38 mil.Kč (usně, kůže a kožešiny) do 701 mil.Kč (korek a dřevo). Rovněž **na straně dovozu** převýšily miliardovou hranici jen dvě položky, a to korek a dřevo (3,2 mld.Kč při meziročním nárůstu o 1,3 mld.Kč, tj. o 68,5 %) a rudy kovů a kovový odpad (1,2 mld.Kč s poklesem o 1,4 mld.Kč, resp. o 52,0 %). Objem ostatních položek se pohyboval mezi 16 mil.Kč (usně, kůže a kožešiny) a 587 mil.Kč (surová hnojiva a surové nerosty).

Nápoje a tabák se v zahraničním obchodu ČR – SR dlouhodobě řadí mezi hodnotově slabší skupiny zboží, což potvrdily i výsledky roku 2009, kdy **meziročně klesl objem jejich vývozu**. Hodnota vývozu sledované skupiny tak dosáhla 3,9 mld. Kč, při meziročním snížení o 141 mil. Kč, tj. o 3,5 %. Její dovoz činil 1,3 mld. Kč a byl vyšší o 116 mil. Kč, resp. o 9,6 %. Nehledě na to, došlo k meziročnímu navýšení podílu nápojů a tabáku v celkovém vývozu ČR do/ze SR o 0,2 bodu a o 0,3 bodu. Pozice této skupiny exportu do SR byla přitom v souhrnném českém vývozu nápojů a tabáku nesrovnatelně větší, když reprezentovala 23,8% (24,6 % v roce 2008). Větší bylo i postavení dané skupiny importu ze Slovenska v celkovém dovozu nápojů a tabáku ČR, kde představovalo 9,7 % (9,5 %v roce 2008).

Meziroční pokles vývozu proti dovozu nápojů a tabáku se v roce 2009 odrazil ve snížení jejich dílčího aktiva obchodní bilance ČR – SR, a to o 257 mil.Kč. **Hlavní položkou vývozu i dovozu** dané skupiny zboží byly nadále i v roce 2009 **nápoje** (3,3 mld.Kč při indexu 101,8 a 1,3 mld.Kč s indexem 108,3).

Živočišné a rostlinné oleje a tuky, s výjimkou nespécifikovaného globálu, byly také v roce 2009, podobně jako v předchozích letech, **absolutně nejslabší zbožovou skupinou** v českém **vývozu i dovozu** do/ze SR, když jejich exportem bylo realizováno 1,3 mld.Kč (1,4 mld.Kč v roce 2008) s indexem 92,0 a jejich dovozem 1,2 mld.Kč (335 mil.Kč v roce 2008) při navýšení o 250,4 %. Export živočišných a rostlinných tuků na Slovensko se

nicméně v roce 2009 významně podílel na celkovém českém vývozu této skupiny zboží, a to 51,3 %, stejně jako v roce předchozím. Významný přitom byl i podíl jejich importu ze SR v souhrnném českém dovozu živočišných a rostlinných olejů a tuků, kde představoval 22,0 % (7,4 % v roce 2008).

Tabulka 54 **Bilance obchodu ČR se Slovenskem podle zbožových skupin**
v letech 2008 a 2009
(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	94 234	84 057	-10 177
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	13 774	13 002	-772
1 Nápoje a tabák	2 830	2 573	-257
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	-316	-739	-423
3 Minerální paliva a maziva	-2 005	2 705	+4 710
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	1 111	156	-955
5 Chemikálie	9 147	9 956	+809
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	5 783	7 444	+1 661
7 Stroje a dopravní prostředky	47 633	33 759	-13 874
8 Různé hotové výrobky	16 283	15 100	-1 183
9 Nespecifikováno	-5	99	+104

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Obchodní bilance ČR – SR vykazuje dlouhodobě **aktivní saldo**. V roce 2009 ale došlo k jeho meziročnímu snížení o 10,2 mld.Kč, když **dosáhlo 84,0 mld.Kč**, ale stále bylo po bilančním aktivu obchodu ČR se SRN druhým největším. **Z pohledu jednotlivých skupin zboží** byl uvedený přebytek **ovlivněn především stroji a dopravními přebytky**, které zabezpečily jeho 40,2 % (50,5 % v roce 2008). Jejich dílčí bilance za rok 2009 skončila s nejvyšším aktivem v úrovni 33,8 mld.Kč proti předchozímu roku, ale sníženém o 13,9 mld.Kč, čímž se současně stala hlavním hybatelem meziroční změny salda souhrnné obchodní bilance ČR – SR. S velkým odstupem za tímto aktivem, obdobně jako v předchozích letech, následovalo **aktivum z obchodu různými hotovými výrobky** (15,1 mld.Kč s meziročním poklesem o 1,2 mld.Kč) a **přebytek dílčí obchodní bilance potravin a živých zvířat** (13,0 mld.Kč proti roku 2008 snížený o 0,8 mld.Kč). Výrazné bilanční **aktivum** bylo rovněž docíleno **u chemikálií** (10,0 mld.Kč při meziročním přírůstku 0,8 mld.Kč) a **průmyslového zboží podle druhu materiálu** (7,4 mld.Kč meziročně zvýšené o 1,7 mld.Kč). **K existenci vysokého aktiva obchodní bilance ČR – SR** v roce 2009 nakonec **přispěly** svými **přebytky** i dílčí bilance **nápojů a tabáku** (2,6 mld.Kč proti roku předchozímu sníženými o 0,3 mld.Kč) a **zejména** pak **minerální paliva a maziva**, jejichž pasivum z roku 2008 ve výši 2,0 mld.Kč přerostlo v roce 2009 v aktivum v úrovni 2,7 mld.Kč, což představuje zlepšení o 4,7 mld.Kč. Minerální paliva a maziva tak v rámci jednotlivých skupin zboží zaznamenala největší pozitivní meziroční změnu dílčí obchodní bilance a současně tak pomohla zmírnit meziroční propad souhrnné bilance ČR – SR. Do této bilance přitom v roce 2009 vstupovala pouze **skupina surovin nepoživatelných, bez paliv se schodkem** své dílčí bilance, a to ve výši -0,7 mld.Kč (0,3 mld.Kč v roce 2008).

Z jednotlivých položek zboží se na dosaženém aktivu obchodní bilance ČR – SR v roce 2009 podílely s přebytky svých dílčích bilancí vyššími než 2,5 mld.Kč především:

silniční vozidla (15,7 mld.Kč při meziročním poklesu o 6,5 mld.Kč), různé průmyslové výrobky (6,4 mld.Kč, snížení o 0,9 mld.Kč), uhlí, koks a brikety (5,5 mld.Kč, snížené o 2,1 mld.Kč), kovové výrobky (5,4 mld.Kč, pokles o 2,0 mld.Kč), elektrický proud (5,3 mld.Kč, navýšení o 1,6 mld.Kč), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (4,6 mld.Kč, pokles o 3,9 mld.Kč), léčiva a farmaceutické výrobky (4,6 mld.Kč, nárůst o 1,1 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (3,9 mld.Kč, zvýšení o 1,9 mld.Kč), maso a masné výrobky (3,6 mld.Kč při nárůstu o 75 mil.Kč), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (3,6 mld.Kč, pokles o 1,6 mld.Kč), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (3,4 mld.Kč, snížení o 310 mil.Kč), zelenina a ovoce (3,3 mld.Kč, přírůstek 49 mil.Kč) a silice, vonné látky, leštící a čisticí přípravky (2,52 mld.Kč, pokles o 91 mil.Kč). Naproti tomu **bilanci** v roce 2009 **z jednotlivých zbožových položek nejvíce zatěžovaly** pasivem své dílčí bilance: ropa a ropné výrobky (-8,8 mld.Kč při výrazném meziročním poklesu pasiva o 4,5 mld.Kč), železo a ocel (-4,3 mld.Kč, snížení schodku o 2,6 mld.Kč) a korek a dřevo (-2,53 mld.Kč, nárůst pasiva o 1,7 mld.Kč).

7.3 Další významní obchodní partneři

7.3.1 Polsko

Česko-polský obchod přerušil v roce 2009 růstový trend z předchozích let, když jeho **obrat dosáhl 250,7 mld.Kč** a v porovnání s předchozím rokem klesl o 50,2 mld.Kč, tj. o 16,7 %. Český **vývoz** do Polska se přitom snížil o 36,1 mld.Kč, tj. o 22,5 % na **124,0 mld.Kč**. **Dovoz** z Polské republiky byl nižší o 14,1 mld.Kč, resp. o 10,1 % a činil **126,6 mld.Kč**. **Podíl vývozu na obratu** reprezentoval 49,5 % a meziročně se snížil o 3,7 procentního bodu. Meziročně se zhoršilo i **krytí dovozu vývozem** z 113,7 % na 97,9 %, což je o 15,8 bodu. Výraznější pokles vývozu proti dovozu se odrazil v hluboké meziroční změně **salda obchodní bilance** ČR – PR, které se z aktiva v roce 2008 ve výši 19,3 mld.Kč **propadlo do pasiva v hodnotě 2,6 mld.Kč**. Tato změna znamenala meziroční zhoršení bilančního výsledku o 21,9 mld.Kč.

Tabulka 55 Zahraniční obchod ČR s Polskem v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	160 104	124 026	77,5	6,5	5,8
Dovoz	140 796	126 639	89,9	5,9	6,4
Obrat	300 900	250 665	83,3	6,2	6,1
Saldo OB	19 308	-2 613	-21 921 ¹⁾	x	x

1) Meziroční změna salda
Pramen: ČSÚ

Hodnotou obratu se **Polsko** v roce 2009, podobně jako v předchozích letech, řadilo mezi hlavními obchodními partnery ČR **na 3. místo** s podílem 6,1 % (6,2 % v roce 2008). **Podíl Polska na českém vývozu** činil **5,8 %** při meziročním poklesu o 0,7 bodu a byl rovněž třetím nejvyšším. Naproti tomu **podíl PR na českém dovozu** dosáhl 6,4 % s meziročním nárůstem o 0,5 bodu a vrátil se ze čtvrté pozice, kterou zaujímal v roce 2008 opět na pozici třetí. Obchod ČR – PR se nadále, jako v předchozích letech, vyvíjel dynamičtěji než celkový český zahraniční obchod, a to pokud jde o obrat, vývoz a dovoz.

Tabulka 56 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Polskem v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	124 026	100,0	126 639	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	7 751	6,2	16 534	13,1
1 Nápoje a tabák	704	0,6	1 817	1,4
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	5 748	4,6	2 722	2,1
3 Minerální paliva a maziva	5 934	4,8	10 131	8,0
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	264	0,2	1 103	0,9
5 Chemikálie	16 305	13,1	10 902	8,6
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	30 248	24,4	29 941	23,6
7 Stroje a dopravní prostředky	45 146	36,4	38 051	30,1
8 Různé hotové výrobky	11 849	9,6	15 430	12,2
9 Nespecifikováno	77	0,1	8	0,0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Ve zbožové struktuře českého exportu do Polska nenastaly v roce 2009 v porovnání s předchozím rokem **zásadní změny** v pořadí jednotlivých skupin zboží, když došlo pouze k jediné výměně pořadí na 5. a 6. místě mezi skupinou minerálních paliv a maziv a skupinou potravin a živých zvířat. Naproti tomu se ale dále proti roku 2008 mírně prohloubily změny podílů jednotlivých skupin zboží, které se pohybovaly od -2,9 bodu (minerální paliva a maziva) do +2,2 bodu (chemikálie).

Rozhodující místo v této struktuře, obdobně jako v předchozích letech, **náleželo skupině strojů a dopravních prostředků** s podílem 36,4 % (35,6 % v roce 2008) a s hodnotovým objemem 45,1 mld.Kč, který se ale meziročně snížil o 11,9 mld.Kč, tj. o 20,9 %.

Druhou nejsilnější zbožovou skupinou v exportu ČR do Polska bylo opakovaně i v roce 2009 **průmyslové zboží podle druhu materiálu**. Jeho hodnota reprezentovala 30,2 mld.Kč a meziročně se rovněž snížila, a to o 11,8 mld.Kč, resp. o 28,1 %. Jeho podíl v českém vývozu do PR se proti roku 2008 poklesl o 1,9 bodu na 24,4 %.

Třetí pozici ve vývozu ČR do Polska si rovněž v roce 2009 udržely **chemikálie** s objemem 16,3 mld.Kč při meziročním snížení o 1,1 mld.Kč, tj. o 6,4 % a podílové účasti ve výši 13,1 % proti roku 2008 zvětšené o 2,2 bodu. Výrazný byl rovněž podíl českého exportu chemikálií do Polska, který v souhrnném vývozu ČR dané komodity reprezentoval 12,1 % (11,8 % v roce 2008).

Čtvrtou hodnotově nejsilnější skupinou zboží ve vývozu ČR do PR byly, podobně jako v předchozích letech, **různé hotové výrobky**, které ještě překročily desetimiliardovou úroveň, když dosáhly 11,8 mld.Kč při meziročním poklesu o 3,2 mld.Kč, tj. o 21,1 %. Jejich podíl na celkovém vývozu ČR do Polska ale přitom meziročně vzrostl o 0,2 bodu na 9,6 %.

Zbývající skupiny zboží, tj. **potravin y a živá zvířata, minerální paliva a maziva, suroviny nepoužitelné, bez paliv, nápoje a tabák a živočišné a rostlinné oleje a tuky** naproti tomu představovaly v roce 2009 v českém exportu do PR **nižší než sedmiprocentní účast** (6,2 %, 4,8 %, 4,6 %, 0,6 % a 0,2 %) a **hodnotový objem nižší než 8 mld.Kč** (7,7 mld.Kč, 5,9 mld.Kč, 5,7 mld.Kč, 0,7 mld.Kč a 0,3 mld.Kč). Meziročně přitom došlo k absolutnímu poklesu u všech jmenovaných skupin s výjimkou surovin nepoživatelných bez paliv, jejichž hodnota se navýšila o 329 mil.Kč, resp. o 6,1 %. Hodnota potravin a živých zvířat se proti roku 2008 snížila o 1,8 mld.Kč (index 80,8), minerálních paliv a maziva o 6,4 mld.Kč (o 52,0 %), nápojů a tabáku o 92 mil.Kč (index 88,4) a živočišných a rostlinných olejů a tuků o 40 mil.Kč (index 86,8). Postavení těchto skupin v exportu ČR do PR se v roce 2009 proti roku 2008 změnilo nejvíce u minerálních paliv a maziv (-2,9 bodu) a u surovin nepoživatelných, bez paliv (+1,2 bodu). Změny v postavení ostatních skupin se pohybovaly od 0,0 bodu do 0,2 bodu.

V českém dovozu z Polské republiky byly v roce 2009 v porovnání s rokem předchozím zaznamenány **změny v pořadí jednotlivých skupin zboží pouze na prvních čtyřech místech**. Zatím co v roce 2008 bylo na těchto místech pořadí skupin SITC 6, 7, 8, 0, tak v roce 2009 za sebou sledovaly skupiny SITC 7, 6, 0, 8. **Meziročně vyšší** pak byl i **posun pozic jednotlivých skupin zboží**, když osciloval **mezi -3,9 bodu a +3,5 bodu** (vyšší byl i proti vývozu ČR do PR). O -3,9 bodu na 23,6 % se přitom zmenšila pozice průmyslového zboží podle druhu materiálu, o -1,5 bodu na 8,0 % podíl minerálních paliv a maziv, o -1,1 bodu na 8,6 % postavení chemikálií a o -0,5 bodu na 2,1 % surovin nepoživatelných, bez paliv. Naproti tomu nejvíce v českém dovozu z PR narostla podílová účast strojů a dopravních prostředků (o 3,5 bodu na 30,1 %) a potravin a živých zvířat (o 2,4 bodu na 13,1 %). Účast nápojů a tabáku a skupiny živočišných a rostlinných olejů a tuků stoupla shodně o 0,5 bodu na 1,4 % a 0,9 % a účast různých hotových výrobků o 0,1 bodu na 12,2 %.

V dovozu ČR z Polska překročilo v roce 2009 opět šest zbožových skupin desetimiliardovou úroveň. **Vedoucí postavení** ale příslušelo **strojům a dopravním prostředkům** (v roce 2008 pak průmyslovému zboží podle druhu materiálu), když jejich hodnotový objem meziročně narostl o 0,7 mld.Kč na 38,1 mld.Kč, tj. o 1,8 %.

Druhou pozici v českém importu z PR obsadilo **průmyslové zboží podle druhu materiálu** při meziročním poklesu o 8,8 mld.Kč na 29,9 mld.Kč, resp. o 22,7 %, což reprezentovalo v rámci jednotlivých skupin zboží nejhlubší absolutní snížení.

Třetí postavení ve sledovaném dovozu získaly v roce 2009 **potravin y a živá zvířata** namísto různých hotových výrobků z roku 2008, když meziročně navýšily svůj objem o 1,4 mld.Kč na 16,5 mld.Kč, tj. o 9,6 %.

Čtvrté místo v importu ČR z Polska připadlo pak v roce 2009 **různým hotovým výrobkům**, které meziročně snížily svoji hodnotu o 1,6 mld.Kč na 15,4 mld.Kč, resp. o 9,5 %.

Pátou pozici si v daném dovozu udržela **skupina chemikálií**, a to i při meziročním poklesu o 2,8 mld.Kč na 10,9 mld.Kč, tj. o 20,2 %. Poslední skupinou zboží, která ještě převýšila desetimiliardovou hranici byla **minerální paliva a maziva**, jímž příslušelo **šesté místo** v dovozu ČR z PR, ale rovněž při výrazně meziročně snížené úrovni o 3,2 mld.Kč na 10,1 mld.Kč, tj. o 24,1 %.

Hodnotová úroveň tří zbývajících skupin zboží se pohybovala pod třímiliardovou úrovní. Nejvyšší z nich, **suroviny nepoživatelné, bez paliv**, reprezentovaly 2,7 mld.Kč při meziročním absolutním poklesu o 1,0 mld.Kč (index 73,9). **Nápoje a tabák** dosáhly hodnoty 1,8 a proti roku 2008 ji navýšily o 0,6 mld.Kč (index 148,9). Naproti tomu, v pořadí poslední zbožová skupina v importu ČR z PR živočišné a rostlinné oleje a tuky, zaznamenala opakovaně i v roce 2009 největší meziroční relativní nárůst (index 181,7), ale při nízké hodnotové úrovni (zvýšení o 496 mil.Kč na 1,1 mld.Kč).

Tabulka 57 Postavení zahraničního obchodu ČR s Polskem v celkovém zahraničním obchodě ČR podle jednotlivých skupin zboží

Zbožová skupina SITC	Podíl PR v % na českém			
	vývozu		dovozu	
	2008	2009	2008	2009
0 Potraviny a živá zvířata	12,3	10,2	14,3	15,5
1 Nápoje a tabák	4,9	4,3	9,6	13,3
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	8,4	10,2	5,7	6,1
3 Minerální paliva a maziva	14,7	7,7	5,3	5,6
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	10,8	10,2	13,4	20,6
5 Chemikálie	11,8	12,1	5,5	4,9
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	8,7	8,0	8,2	8,5
7 Stroje a dopravní prostředky	4,3	4,0	3,8	4,7
8 Různé hotové výrobky	5,7	4,7	6,8	6,5
9 Nespecifikováno	4,0	3,7	0,5	0,3

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Z pohledu souhrnného zahraničního obchodu ČR členěného podle jednotlivých zbožových skupin zaznamenal rok 2009, na rozdíl od předchozích dvou let, meziročně sníženou podílovou **vývozní účast v relaci ČR – PR** u všech skupin zboží s výjimkou surovin nepoživatelných, bez paliv (+1,8 bodu) a chemikálií (+0,3 bodu). Pokles podílů se přitom pohyboval mezi -7,0 bodu (minerální paliva a maziva) a -0,3 bodu (stroje a dopravní prostředky a zbožově nespecifikovaný globál). Významnou více než desetiprocentní účast, reprezentovaly chemikálie (12,1 %), potraviny a živá zvířata, suroviny nepoživatelné, bez paliv a živočišné a rostlinné oleje a tuky (shodně 10,2 % při meziroční změně -2,1 bodu, +1,8 bodu, -0,6 bodu).

Meziroční změny **postavení česko-polského dovozu v celkovém českém importu** jednotlivých skupin zboží v roce 2009 v porovnání s vývozem naopak představovaly navýšení podílové účasti. Výjimkou byly pouze tři skupiny zboží, u nichž došlo k poklesu. Změny podílů se pohybovaly od -0,6 bodu do +7,2 bodu. Meziročně se přitom snížila účast dovážených chemikálií z PR na jejich celkovém českém importu o 0,6 bodu na 4,9 %, různých hotových výrobků o 0,3 bodu na 6,5 % a komoditně nespecifikovaného globálu o 0,2 bodu na 0,3 %. Naproti tomu nejvyšší nárůst účasti vykazaly živočišné a rostlinné oleje a tuky (+7,2 bodu na 20,6 %) a nápoje a tabák (+3,7 bodu na 13,3 %). Meziroční zvýšení svých podílů dále registrovaly potraviny a živá zvířata (+1,2 bodu na 15,5 %), stroje a dopravní prostředky (+0,9 bodu na 4,7 %), suroviny nepoživatelné, bez paliv (+0,4 bodu na 6,1 %), minerální paliva a maziva a skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu (shodně o 0,3 bodu na 5,6 % a 8,5 %).

Tabulka 58

**Bilance obchodu ČR s Polskem podle zbožových skupin
v letech 2008 a 2009**

(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	19 308	-2 613	-21 921
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	-5 495	-8 783	-3 288
1 Nápoje a tabák	-424	-1 113	-689
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	1 738	3 026	+1 288
3 Minerální paliva a maziva	-997	-4 197	-3 200
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	-303	-839	-536
5 Chemikálie	3 761	5 403	+1 642
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	3 353	307	-3 046
7 Stroje a dopravní prostředky	19 675	7 095	-12 580
8 Různé hotové výrobky	-2 041	-3 581	-1 540
9 Nespecifikováno	41	69	+28

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Zatímco obchodní bilance ČR – Polsko se v roce 2008 vyvíjela velmi pozitivně, když její aktivní saldo představovalo 19,3 mld.Kč, meziročně se téměř zdvojnásobilo a na přebytku souhrnné české obchodní bilance se podílelo 28,7 %, tak v roce 2009 tato **bilance vykázala pasivum v rozsahu 2,6 mld.Kč a znamenalo tak meziroční zhoršení o 21,9 mld.Kč**. Meziroční propad salda byl přitom evidován u všech zbožových skupin, s výjimkou surovin nepoživatelných, bez paliv, chemikálií a komoditně nespecifikovaného globálu.

Nejvyšší aktivní saldo vytvořila v roce 2009, tradičně už, zbožová **skupina strojů a dopravních prostředků** (+7,1 mld.Kč), ale **zároveň také vykázala nejhlubší meziroční zhoršení** své dílčí bilance, a to o 12,6 mld.Kč. Jestliže se v roce 2008 saldo strojů dopravních prostředků v relaci ČR – PR ještě podílelo 5,9 % na aktivu celkové české bilance dané skupiny zboží, tak v roce 2009 už pouze ve výši 2,2 %.

Výrazné aktivum dílčí obchodní bilance registrovaly v roce 2009 také **chemikálie**, a to v úrovni 5,4 mld.Kč, které se však na rozdíl od skupiny strojů a dopravních prostředků meziročně zlepšilo o 1,6 mld.Kč, což byl v rámci jednotlivých skupin zboží největší nárůst.

Posledními skupinami, které ještě v roce 2009 vykázaly bilanční **přebytek** (kromě nespecifikovaného globálu), byly **suroviny nepoživatelné, bez paliv** (3,0 mld.Kč při meziročním zvýšení o 1,3 mld.Kč) a **průmyslové zboží podle druhu materiálu** (307 mil.Kč při výrazném meziročním poklesu o 3,0 mld.Kč, tj. o 90,8 %).

Pasivní salda dílčích obchodních bilancí **registrovalo** v roce 2009 **pět zbožových skupin**. Jejich meziroční vývoj přitom u všech skupin přinesl další zhoršení. Nejvyšší schodek (-8,8 mld.Kč při jeho prohloubení o 3,3 mld.Kč, tj. o 59,8 %) vykázaly potraviny a živá zvířata. Dále následovala minerální paliva a maziva s pasivem v sumě 4,2 mld.Kč s meziročním nárůstem o 3,2 mld.Kč (index 421,0), různé hotové výrobky při schodku 3,6 mld.Kč proti roku 2008 větším o 1,5 mld.Kč, resp. o 75,5 %, nápoje a tabák s pasivem v hodnotě 1,1 mld.Kč (nárůst o 0,7 mld.Kč, index 262,5) a živočišné a rostlinné oleje a tuky se schodkem dílčí bilance ve výši 839 mil.Kč, meziročně větším o 536 mil.Kč, tj. o 176,9 %.

7.3.2 Čína

V dlouhodobém trendu opakovaně i v roce 2009 si Čína zachovala v obchodu s Českou republikou specifické postavení, které spočívá v mimořádně velkém rozptylu její účasti na českém vývozu a dovozu. Zatímco ve vývozu zaujala 19. místo a v podílu na obratu českého zahraničního obchodu byla čtvrtá, tak v dovozu byla **druhá** (za Německem). Důsledkem tohoto nerovnoměrného vývoje byla nejvyšší pasivní bilance, kterou Česká republika zaznamenala v roce 2009 ve vztahu k obchodně partnerskému teritoriu.

Tabulka 59 Zahraniční obchod ČR s Čínou v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	13 168	15 855	120,4	0,5	0,7
Dovoz	212 543	198 998	93,6	8,8	10,1
Obrat	225 711	214 853	95,2	4,6	5,2
Saldo OB	-199 375	-183 143	16 232 ¹⁾	x	x

1) meziroční změna salda

Pramen: ČSÚ

Při meziročním nárůstu podílu na celkovém českém dovozu o 1,3 bodu na 10,1 % a zvýšení podílu na celkovém českém vývozu ve výši 0,2 bodu, byl rozdíl mezi hodnotou českého exportu a českého importu ve vztahu k Číně mimořádně velký. Jeho důsledkem pak sice byl meziroční pokles záporného salda obchodní bilance s Čínou o 16,2 mld.Kč, nicméně i tak na velmi vysokou úroveň, tj. na 183,1 mld.Kč.

Tabulka 60 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Čínou v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	15 855	100,0	198 998	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	87	0,5	1 486	0,7
1 Nápoje a tabák	26	0,2	28	0,0
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	1 106	7,0	781	0,4
3 Minerální paliva a maziva	44	0,3	15	0,0
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0	0,0	6	0,0
5 Chemikálie	1 274	8,0	3 115	1,6
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	2 292	14,5	12 680	6,4
7 Stroje a dopravní prostředky	9 284	58,6	135 955	68,3
8 Různé hotové výrobky	1 742	11,0	44 931	22,6
9 Nespecifikováno	0	0,0	1	0,0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

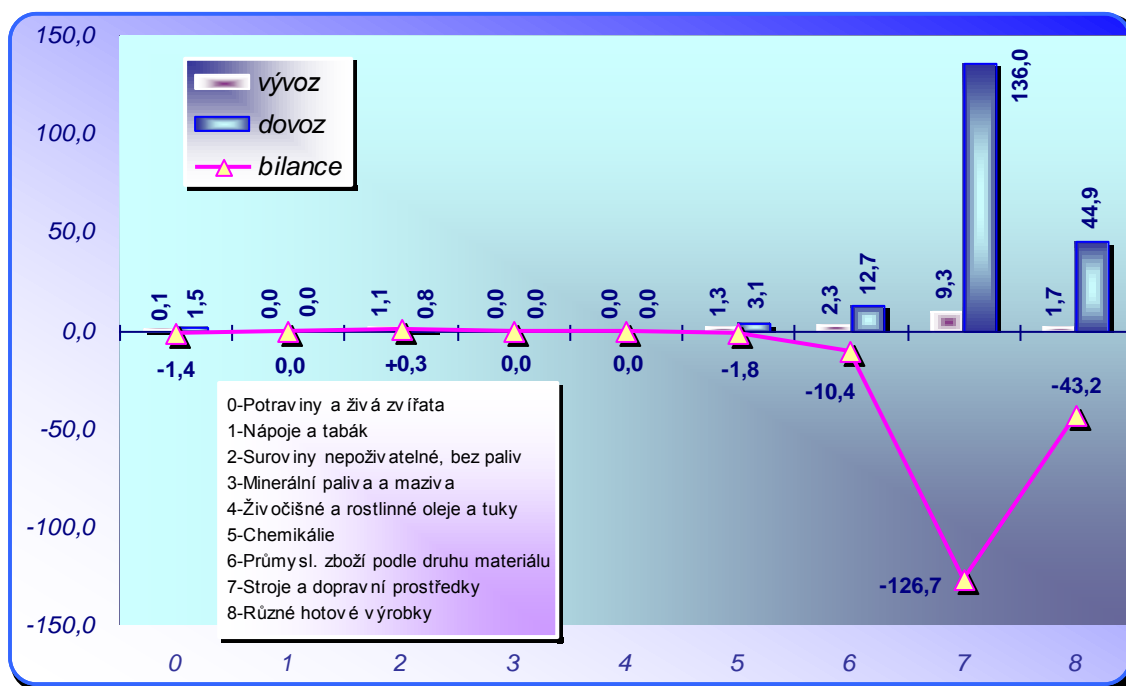
Z uvedené zbožové struktury je zřejmé, že **nejvýraznější komoditou, jak ve vývozu, tak v dovozu byla v roce 2009 kategorie strojů a dopravních prostředků** (s podíly na celkovém exportu a importu v rozsahu 58,6 % a 68,3 %) a ve vývozu ještě kategorie

průmyslového zboží podle druhu materiálu, která zaujímala podíl 14,5 %. V dovozu se naopak výrazněji uplatnila zbožová skupina různých hotových výrobků s podílem 22,6 %.

Přes blízkost podílů ve vývozu i dovozu zbožové skupiny strojů a dopravních prostředků, byly jejich vztahy v absolutní úrovni nesrovnatelné, protože celková hodnota exportu představovala pouze 6,8 % hodnoty importu uvedené zbožové kategorie.

Osou vývozu největší zbožové skupiny strojů a dopravních prostředků byly v roce 2009 stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (2 672 mil.Kč), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (1 685 mil.Kč), stroje a zařízení k výrobě energie (959 mil.Kč), silniční vozidla (834 mil.Kč), kovozpracující stroje (780 mil.Kč), zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku (710 mil.Kč), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (624 mil.Kč) a strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu (612 mil.Kč). Samotné tyto položky představovaly 56,0 % celkového vývozu do uvedeného teritoria.

Graf 12 **Struktura vývozu, dovozu a bilance s Čínou v roce 2009**
(v mld.Kč)

Pramen: ČSÚ

V dovozu největšími položkami byly: kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (63 329 mil.Kč) a zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (35 146 mil.Kč) a elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (28 262 mil.Kč). Jenom tyto tři položky představovaly 63,7 % celkového dovozu z Číny ve sledovaném roce.

Ze skupiny různých hotových výrobků největší import byl realizován různými výrobky j.n. (19 017 mil.Kč) a oděvními výrobky a doplňky v částce 12 250 mil.Kč.

Dominující záporné saldo v roce 2009 (126,7 mld.Kč) bylo výsledkem nevyvážených vztahů mezi vývozem a dovozem ve skupině strojů a dopravních prostředků, představujících 69,2 % celkového pasiva z obchodu ČR s Čínou. Výraznější záporné saldo bylo také výsledkem vzájemného obchodu s Čínou ve zbožových

skupinách: různé hotové výrobky, a to 43,2 mld.Kč a průmyslové zboží podle druhu materiálu v rozsahu 10,4 mld.Kč.

Tabulka 61 Bilance obchodu ČR s Čínou podle zbožových skupin v letech 2008 a 2009
(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	-199 375	-183 143	16 232
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	-1 713	-1 399	314
1 Nápoje a tabák	-23	-2	21
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	-443	325	768
3 Minerální paliva a maziva	13	29	16
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	-5	-6	-1
5 Chemikálie	-3 019	-1 841	1 178
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	-15 990	-10 388	5 602
7 Stroje a dopravní prostředky	-130 710	-126 671	4 039
8 Různé hotové výrobky	-47 484	-43 189	4 295
9 Nespecifikováno	-1	-1	0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Z jednotlivých položek podstatná pasivní salda registrovaly: kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (62 705 mil.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (34 436 mil.Kč), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (26 577 mil.Kč) a dále pak různé výrobky (18 360 mil.Kč) a oděvní výrobky a doplňky (12 246 mil.Kč).

7.3.3 Francie

Obrat zahraničního obchodu ČR-Francie dosáhl v roce 2009 celkem **196,9 mld.Kč** a v porovnání s předchozím rokem se snížil o 15,8 %. Francie se tak mezi nejsilnějšími obchodními partnery ČR posunula ze 4. místa v roce 2008 na 5. místo. Její podíl na souhrnném obratu zahraničního obchodu ČR přitom meziročně stagnoval na úrovni 4,8 %, když její podíl na celkovém českém vývozu narostl o 0,1 bodu na 5,6 % a náleželo mu zde, stejně jako v roce 2008 čtvrté místo, zatímco podíl Francie na celkovém dovozu ČR meziročně klesl o 0,2 bodu na 3,9 % a příslušelo mu zde až sedmé místo.

Tabulka 62 Zahraniční obchod ČR s Francií v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	135 494	120 156	88,7	5,5	5,6
Dovoz	98 389	76 782	78,0	4,1	3,9
Obrat	233 883	196 938	84,2	4,8	4,8
Saldo OB	37 105	43 374	6 269 ¹⁾	x	x

1) Meziroční změna salda

Pramen: ČSÚ

Zahraniční obchod ČR-Francie si dlouhodobě udržoval růstový trend, který byl narušen až v roce 2008 snížením dynamiky obratu, vývozu a dovozu, které pokračovalo i v roce 2009, kdy obrat meziročně zpomalil o 15,8 %, vývoz o 11,3 % a dovoz o 22,0 %. Zatímco meziročně zpomalení česko-francouzského obchodu v roce 2008 v porovnání s celkovým obchodem ČR bylo hlubší, tak v roce 2009 dynamika zahraničního obchodu ČR-Francie byla v obratu stejné, u vývozu o 2,5 bodu vyšší a u dovozu o 4,3 bodu nižší.

Hodnota obratu česko-francouzského zahraničního obchodu v roce 2009 meziročně **klesla o 36,9 mld.Kč**, když **snížení českého vývozu** do Francie dosáhlo **15,3 mld.Kč** a **zmenšení importu** z Francie 21,6 mld.Kč. Český export se přitom na celkovém česko-francouzském obratu v roce 2009 podílel 61,0 % (57,9 % v roce 2008) a krytí dovozu vývozem reprezentovalo 156,5 % (137,7 %).

Zbožová struktura českého exportu do Francie nezaznamenala v roce 2009 v porovnání s rokem 2008 **zásadní změny**, když se podílová účast jednotlivých skupin zboží měnila v desetinách bodů, a to od -0,9 bodu do +0,6 bodu. U čtyř skupin bylo přitom vykázáno její navýšení, u dvou stagnovala a u čtyř se snížila. Nejvíce meziročně narostl podíl potravin a živých zvířat (+0,6 bodu na 1,9 %) a různých hotových výrobků (+0,4 bodu na 10,7 %). Nižší nárůsty evidovaly stroje a dopravní prostředky (+0,2 bodu na 71,3 %) a komoditně nespécifikovaný globál (+0,1 bodu na 0,1 %). Na výši svého podílu meziročně stagnovaly nápoje a tabák a živočišné a rostlinné oleje a tuky (0,0 %) a snížil se podíl především průmyslového zboží podle druhu materiálu (o 0,9 bodu na 12,2 %), méně pak podíl chemikálií (o 0,2 bodu na 2,6 %) a podíly surovin nepoživatelných, bez paliv a minerálních paliv a maziv (shodně o 0,1 bodu na 0,9 % a 0,2 %).

Tabulka 63 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Francií v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	120 156	100,0	76 782	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	2 294	1,9	3 882	5,1
1 Nápoje a tabák	45	0,1	930	1,2
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	1 134	0,9	730	1,0
3 Minerální paliva a maziva	272	0,2	206	0,3
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0	0,0	37	0,0
5 Chemikálie	3 127	2,6	15 820	20,6
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	14 650	12,2	17 144	22,3
7 Stroje a dopravní prostředky	85 714	71,3	32 107	41,8
8 Různé hotové výrobky	12 875	10,7	5 924	7,7
9 Nespécifikováno	45	0,1	2	0,0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Zbožová struktura dovozu ČR z Francie na rozdíl od exportu ČR do Francie registrovala v roce 2009, podobně jako v předchozím roce, **hlubší meziroční změny v podílové účasti** jednotlivých skupin zboží, které se pohybovaly od -6,2 bodu do +3,3 bodu. K nárůstu podílů došlo u pěti skupin, tři skupiny na svých podílech stagnovaly a dvě skupiny

vykázaly jejich snížení. Nejvíce přitom narostla pozice chemikálií (o 3,3 bodu na 20,6 %), dále pak potravin a živých zvířat (o 1,8 bodu na 5,1 %), různých hotových výrobků (o 0,9 bodu na 7,7 %), nápojů a tabáku (o 0,2 bodu na 1,2 %) a nejméně průmyslového zboží podle druhu materiálu (o 0,1 bodu na 22,3 %). Meziročně stagnovala účast surovin nepoživatelných, bez paliv (na 1,0 %), živočišných a rostlinných olejů a tuků a komoditně nespecifikovaného globálu (shodně na 0,0 %). Největší pokles svého postavení v dovozu ČR z Francie naopak zaznamenala skupina strojů a dopravních prostředků (-6,2 bodu na 41,8 %) a nevýznamný skupina minerálních paliv a maziv (-0,1 bodu na 0,3 %).

Ve zbožové struktuře zahraničního obchodu ČR-Francie nadále, i v roce 2009, byl při dalším, a to výrazném meziročním oslabení vývozu i dovozu, **dominovala skupina strojů a dopravních prostředků**. Hodnota jejího exportu dosáhla 85,7 mld.Kč, ale meziročně se snížila o 10,6 mld.Kč, tj. o 11,1 % a objem dovozu činil 32,1 mld.Kč proti roku předchozímu snížením o 15,1 mld.Kč, resp. o 32,0 %. V celkovém českém vývozu/dovozu reprezentoval vývoz/dovoz strojů a dopravních prostředků do/z Francie v roce 2009 7,5 % a 3,9 % (7,2 % a 4,7 % v roce 2008).

Druhou hodnotově největší skupinou zboží v česko-francouzském obchodu bylo v roce 2009, podobně jako v předchozích letech, **průmyslové zboží podle druhu materiálu**, u něhož (na rozdíl od skupiny strojů a dopravních prostředků, kde byl silnější stranou vzájemného obchodu export) měl už tradičně převahu import nad vývozem. Tato skupina zboží s hodnotou 14,7 mld.Kč, meziročně sníženou o 3,1 mld.Kč, představovala 12,2 % českého vývozu do Francie (13,1 % v roce 2008) a 3,9 % souhrnného českého exportu průmyslového zboží podle druhu materiálu (3,7 % v roce 2008). S hodnotou 17,1 mld.Kč, meziročně sníženou o 4,6 mld.Kč, pak reprezentovala 22,3 % českého importu do Francie (22,1 % v roce 2008) a 4,9 % souhrnného dovozu dané skupiny zboží do ČR (4,6 % v roce 2008).

Významnější postavení ve zbožové struktuře česko-francouzského zahraničního obchodu měly v roce 2009 **chemikálie a různé hotové výrobky**, tj. skupiny zboží, které jsou si v rámci sledovaného obchodu dosti blízké úrovni hodnotového objemu obratu, ale zatímco u chemikálií v něm převažoval již několik let dovoz, u různých hotových výrobků to byl vývoz. Skupina chemikálií vykazovala v roce 2009 obrat ve výši 18,9 mld.Kč meziročně snížený o 1,9 mld.Kč, tj. o 9,1 %. Vývoz ČR do Francie z toho představoval 3,1 mld.Kč s podílem 2,6 % (3,8 mld.Kč v roce 2008) a dovoz z Francie 15,8 mld.Kč při podílu 20,6 % (17,0 mld.Kč v roce 2008). Obrat různých hotových výrobků dosáhl v roce 2009 18,8 mld.Kč při meziročním poklesu stejným jako u chemikálií, tj. o 1,9 mld.Kč, resp. o 9,1 %. Český vývoz do Francie z toho reprezentoval 12,9 mld.Kč s podílem 10,7 % (14,0 mld.Kč v roce 2008) a dovoz ČR z Francie 5,9 mld.Kč s podílem 7,7 % (6,7 mld.Kč v roce 2008).

Hodnota obratu zahraničního obchodu ČR-Francie u **zbývajících skupin zboží** byla v roce 2009, podobně jako v předchozích letech, ve srovnání s hodnotami obratu výše jmenovaných skupin zboží **na výrazně nižší úrovni**. Mezi nimi již pouze **potravin a živá zvířata** překročily šestimiliardovou hranici (6,2 mld.Kč proti 5,1 mld.Kč v roce 2008), a to opět při hodnotě dovozu převyšující vývoz (3,9 mld.Kč proti 2,3 mld.Kč) a rychlejším meziročním tempu růstu vývozu v porovnání s dovozem (index vývozu 127,9, zatímco index dovozu činil 118,5). **Suroviny nepoživatelné, bez paliv** meziročně snížily svůj obrat o 431 mil.Kč a jeho hodnota tak klesla na 1,9 mld.Kč, v níž vývoz převyšoval objem dovozu o 404 mil.Kč (1134 mil.Kč proti 730 mil.Kč). Nakonec ještě **nápoje a tabák** téměř dosáhly

miliardového obrátu (975 mil.Kč při meziročním poklesu o 37 mil.Kč), v němž měl rozhodující váhu dovoz (930 mil.Kč).

Nejnižší hodnotový objem obrátu zahraničního obchodu ČR-Francie vykazovaly i v roce 2009, obdobně jako v předchozích letech, kromě nespecifikovaného globálu (47 mil.Kč) také **minerální paliva a maziva** (478 mil.Kč; 808 mil.Kč v roce 2008) a **živočišné a rostlinné oleje a tuky** (37 mil.Kč).

Tabulka 64 **Bilance obchodu ČR s Francií podle zbožových skupin**
v letech 2008 a 2009
(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	37 105	43 374	+6 269
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	-1 484	-1 588	-104
1 Nápoje a tabák	-872	-885	-13
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	317	404	+87
3 Minerální paliva a maziva	-6	66	+72
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	-37	-37	0
5 Chemikálie	-13 200	-12 693	+507
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	-4 044	-2 494	+1 550
7 Stroje a dopravní prostředky	49 113	53 607	+4 494
8 Různé hotové výrobky	7 305	6 951	-354
9 Nespecifikováno	13	43	+30

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Bilance zahraničního obchodu ČR s Francií zaznamenala od roku 2005 **trend postupného zlepšování aktivního salda**, na který navázal i rok 2009, kdy se toto saldo **meziročně navýšilo o 6,3 mld.Kč na 43,4 mld.Kč** a v souhrnné bilanci ČR bylo čtvrté největší. **Zásadní vliv** na tento výsledek měla už tradičně **skupina strojů a dopravních prostředků**, která vyprodukovala přebytek své dílčí bilance v částce 53,6 mld.Kč při jeho meziročním nárůstu o 4,5 mld.Kč. Tento přebytek jednak převyšoval aktivum celkové obchodní bilance ČR-Francie o 10,2 mld.Kč, ale také představoval 62,5 % českého exportu strojů a dopravních prostředků do Francie (51,0 % v roce 2008), 16,7 % souhrnné bilance strojů a dopravních prostředků ČR (14,6 % v roce 2008) a 44,6 % celkového vývozu ČR do Francie (36,2 % v roce 2008). **Aktivní obchodní bilanci** ČR-Francie, v porovnání se skupinou strojů a dopravních prostředků nesrovnatelně nižší, dosáhly v roce 2009 ještě skupiny: **různých hotových výrobků** (6,95 mld.Kč při meziročním poklesu o 354 mil.Kč), **surovin nepoživatelných, bez paliv** (404 mil.Kč s navýšením o 87 mil.Kč), **minerální paliva a maziva** (66 mil.Kč, zlepšení o 72 mil.Kč) a **komoditně nespecifikovaný globál** (43 mil.Kč, nárůst o 30 mil.Kč). Určitým **přínosem** pro pozitivní **vývoj** obchodní bilance ČR-Francie nakonec bylo i **vynulování pasiva** (37 mil.Kč) **skupinou živočišných a rostlinných olejů a tuků**, ale také **meziroční snížení pasiva chemikálií** (o 507 mil.Kč) a **průmyslového zboží podle druhu materiálu** (o 1,6 mld.Kč), byť obě tyto skupiny zboží svým vysokým schodkem (v sumě 12,7 mld.Kč a 2,5 mld.Kč) stále představovaly největší zátěž pro souhrnnou úroveň česko-francouzské obchodní bilance. Významnou zátěží pro danou bilanci pak nadále byly i skupiny potravin a živých zvířat (-1,6 mld.Kč s meziročním nárůstem o 104 mil.Kč) a nápojů a tabáku (885 mil.Kč, meziročně vyšších o 13 mil.Kč).

7.3.4 Itálie

Obrat zahraničního obchodu ČR s Itálií dosáhl v roce 2009 při meziročním poklesu o 42,6 mld.Kč, tj. o 19,1 % celkem **180,3 mld.Kč**, a to **při snížení vývozu do Itálie o 21,9 mld.Kč** (o 19,0 %) **na 93,4 mld.Kč** a **dovozu z Itálie o 20,7 mld.Kč** (o 19,2 %) **na 86,9 mld.Kč**. V souvislosti s hlubším relativním poklesem dovozu v porovnání s vývozem **došlo k meziročnímu nárůstu podílu exportu na obratu** česko-italského obchodu **o 0,1 bodu na 51,8 %** i ke zlepšení krytí dovozu vývozem o 0,3 bodu na 107,5 %. Naproti tomu větší absolutní pokles vývozu proti dovozu se odrazil v meziročním snížení aktiva obchodní bilance ČR – Itálie o 1,2 mld.Kč na 6,5 mld.Kč.

Tabulka 65 Zahraniční obchod ČR s Itálií v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	115 281	93 391	81,0	4,7	4,4
Dovoz	107 530	86 866	80,8	4,5	4,4
Obrat	222 811	180 257	80,9	4,6	4,4
Saldo OB	7 751	6 525	-1 226 ¹⁾	x	x

1) Meziroční změna salda

Pramen: ČSÚ

V celkovém zahraničním obchodu ČR příslušelo Itálii v roce 2009 **s podílem 4,4 % šesté místo**, v roce 2008 páté místo, které obsadila při podílu 4,6 % spolu s Čínou a Ruskem. **V souhrnném českém vývozu** náleželo Itálii **7. místo s podílem 4,4 %** (v roce předchozím 6. místo spolu s Rakouskem, a to s podílem 4,7 %) a **v dovozu 6. místo při podílu 4,4 %**, stejně jako v roce 2008, ale při podílu 4,5 %.

Ve zbožové struktuře zahraničního obchodu ČR – Itálie nebyly ani v roce 2009 v porovnání s předchozím rokem **zaznamenány zásadní změny** v pozicích jednotlivých skupin.

Na straně vývozu byly evidovány dvě výměny v postavení skupiny SITC 1 a 2 na pátém a šestém místě v pořadí a skupiny SITC 4 a 9 na devátém a desátém místě v pořadí, zatímco posloupnost hodnotově nejsilnějších skupin zboží na prvním až čtvrtém místě zůstala meziročně zachována. **Změny podílů** jednotlivých zbožových skupin na celkovém česko-italském vývozu byly ale v porovnání s rokem 2008 větší a pohybovaly se od -4,0 bodu do +3,1 bodu. Meziroční **snížení účasti v českém vývozu do Itálie** vykazaly tři zbožové skupiny, nejhlubší **stroje a dopravní prostředky** (-4,0 bodu na 50,0 %), nižší **suroviny nepoživatelné, bez paliv** (-0,8 bodu na 4,0 %) a **průmyslové zboží podle druhu materiálu** (-0,5 bodu na 22,5 %). Tři skupiny na úrovni svých podílů meziročně **stagnovaly**, a to **chemikálie** (5,4 %) a **živočišné a rostlinné oleje a tuky a nspecifikovaný globál** (shodně 0,0 %). Naproti tomu u čtyř skupin byl registrován meziroční **nárůst** těchto podílů. Nejvyšší u skupiny **různých hotových výrobků** (+3,1 bodu na 9,7 %), nižší u **nápojů a tabáku** (+1,1 bodu na 4,7 %), u **potravin a živých zvířat** (+0,8 bodu na 3,0 %) a u minerálních paliv a maziv (+0,3 bodu na 0,7 %).

V českém dovozu z Itálie došlo rovněž **ke dvěma meziročním změnám v pořadí** zbožových skupin, když si skupiny SITC 2 a 1 vyměnily šesté a sedmé místo v pořadí a skupiny SITC 4 a 3 osmé a deváté místo v pořadí. **Změny podílů** jednotlivých skupin zboží v importu ČR z Itálie se přitom v roce 2009 v porovnání s rokem 2008 pohybovaly mezi -2,9

bodů a +2,4 bodů. Meziroční **snížení účasti** vykázaly tři skupiny, nejhlubší, podobně jako u vývozu, hodnotově nejsilnější skupiny, tj. **stroje a dopravní prostředky** (-2,9 bodu na 37,0 %) a **průmyslové zboží podle druhu materiálu** (-1,7 bodu na 24,4 %) a menší **suroviny nepoživatelné, bez paliv** (-0,4 bodu na 1,3 %). Dvě skupiny zboží s nejmenšími hodnotovými objemy svoje **podíly** meziročně **nezměnily**, a to **živočišné a rostlinné oleje a tuky** (0,3 %) a **nespecifikovaný globál** (0,0 %), zatímco pět skupin **podíly** na importu ČR – Itálie **meziročně navýšily**: **chemikálie** (+2,4 bodu na 15,0 %), **různé hotové výrobky** a skupina **potravin a živých zvířat** (shodně o +0,9 bodu na 13,3 % a 6,6 %).

Tabulka 66 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Itálií v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	93 391	100,0	86 866	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	2 831	3,0	5 738	6,6
1 Nápoje a tabák	4 359	4,7	1 234	1,4
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	3 731	4,0	1 173	1,3
3 Minerální paliva a maziva	617	0,7	601	0,7
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	29	0,0	251	0,3
5 Chemikálie	5 007	5,4	13 006	15,0
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	21 043	22,5	21 161	24,4
7 Stroje a dopravní prostředky	46 730	50,0	32 114	37,0
8 Různé hotové výrobky	9 016	9,7	11 572	13,3
9 Nespecifikováno	28	0,0	16	0,0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

V česko-italském obchodu nadále i v roce 2009 **dominovaly stroje a dopravní prostředky a průmyslové zboží podle druhu materiálu**, které v něm vysoce převyšovaly úroveň hodnotových objemů realizovaných ostatními skupinami zboží. V celkovém českém vývozu/dovozu do/z Itálie společně reprezentovaly 72,5 % a 61,4 % (77,0 % a 66,0 % v roce 2008).

Vývoz strojů a dopravních prostředků se v roce 2009 v porovnání s rokem 2008 sice **výrazně snížil**, a to o 15,5 mld.Kč na 46,7 mld.Kč, tj. o celou čtvrtinu, ale stále, i po dvouletém meziročním poklesu, představoval polovinu českého souhrnného vývozu do Itálie. Jejich **dovoz** z Itálie zaznamenal také již za sebou druhé snížení. V roce 2009 bylo však nesrovnatelně vyšší, když dosáhlo 10,8 mld.Kč, resp. 25,1 % a zmenšilo objem tohoto dovozu na 32,1 mld.Kč.

Rovněž **výsledky** meziročního vývoje vývozu a dovozu druhé hodnotově nejsilnější skupiny zboží, tj. **průmyslového zboží podle druhu materiálu** **vykázaly dvakrát za sebou ztrátu předchozí dynamiky**. V roce 2009 jejich **vývoz** při meziročním indexu 79,4 činil 21,0 mld.Kč a byl tak nižší o 5,5 mld.Kč a **dovoz** při indexu 75,4 dosáhl 21,2 mld.Kč, což je meziročně o 6,9 mld.Kč méně.

Významné postavení ve struktuře česko-italského obchodu, si i přes další meziroční pokles jeho obrátu, zachovaly v roce 2009 **různé hotové výrobky a chemikálie**. Obrát zahraničního obchodu u různých hotových výrobků reprezentoval 20,6 mld.Kč a meziročně se

snížil o 373 mil.Kč, tj. o 1,8 % a u chemikálií 18,0 mld.Kč s meziročním poklesem o 1,7 mld.Kč, resp. o 8,5 %. Pro tyto dvě skupiny zboží, které jsou si dlouhodobě blízké výši hodnotového objemu obratu, zůstala rovněž i v roce 2009 charakteristická jejich nižší účast na straně českého vývozu do Itálie (9,0 mld.Kč s meziročním nárůstem o 1,4 mld.Kč, tj. o 18,7 % a 5,0 mld.Kč s meziročním snížením o 1,2 mld.Kč, resp. o 18,8 %) než na straně dovozu ČR z Itálie (11,6 mld.Kč s poklesem 1,8 mld.Kč, tj. 13,4 % a 13,0 mld.Kč při snížení o 0,5 mld.Kč, resp. o 3,8 %).

Nezanedbatelný vliv na úroveň obchodu v relaci ČR-Itálie měla v roce 2009, obdobně jako v předchozích letech, **výše obratu** zbožových skupin: **potravin a živá zvířata**, které převyšovaly osmiapůlmiliardovou úroveň, **nápoje a tabák** dosahující více než pětiapůlmiliardovou hranici a **suroviny nepoživatelné, bez paliv**, jež představovaly téměř pět miliard korun. Potraviny a živá zvířata si i v roce 2009 udržely silnější postavení v dovozu ČR z Itálie v porovnání s vývozem do Itálie, který byl ale dynamičtější (5,7 mld.Kč při dalším meziročním snížení, a to o 353 mil.Kč a indexu 94,2 proti 2,8 mld.Kč s meziročním navýšením o 292 mil.Kč a indexem 111,5). Nápoje a tabák navázaly na trend růstu vývozu (který byl ale v roce 2009 v porovnání s předchozím rokem výrazně mírnější, když reprezentoval meziroční zvýšení pouze o 150 mil.Kč, tj. o 3,6 % na 4,4 mld.Kč) a poklesu dovozu (o 16 mil.Kč, resp. o 1,3 % na 1,2 mld.Kč). Suroviny nepoživatelné opět dosáhly vyšší hodnoty ve vývozu než dovozu i při jejich meziročním snížení (3,7 mld.Kč při poklesu o 1,8 mld.Kč, index 67,3 proti 1,2 mld.Kč meziročně nižších o 651 mil.Kč, index 64,3).

Hodnotově nejslabšími skupinami zboží v česko-italském obchodu byly, jako už dříve, také v roce 2009, kromě nespécifikovaného globálu (obrat 44 mil.Kč), ještě **minerální paliva a maziva** s obratem 1,2 mld.Kč meziročně navýšeným o 577 mil.Kč, tj. o 90,0 %) a **živočišné a rostlinné oleje a tuky** s obratem 280 mil.Kč meziročně nižším o 26 mil.Kč (index 91,5). U minerálních paliv a maziv přitom převažovala hodnota vývozu proti dovozu ČR, jak v roce 2008 (407 mil.Kč proti 234 mil.Kč), tak i v roce 2009 (617 mil.Kč proti 601 mil.Kč), zatímco u živočišných a rostlinných olejů a tuků tomu bylo naopak po oba roky (8 mil.Kč proti 298 mil.Kč a 29 mil.Kč proti 251 mil.Kč).

Tabulka 67 **Bilance obchodu ČR s Itálií podle zbožových skupin**
v letech 2008 a 2009
(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	7 751	6 525	-1 226
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	-3 552	-2 907	+645
1 Nápoje a tabák	2 959	3 125	+166
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	3 722	2 558	-1 164
3 Minerální paliva a maziva	173	16	-157
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	-290	-222	+68
5 Chemikálie	-7 351	-7 999	-648
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	-1 538	-118	+1 420
7 Stroje a dopravní prostředky	19 378	14 616	-4 762
8 Různé hotové výrobky	-5 775	-2 556	+3 219
9 Nespécifikováno	25	12	-13

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Obchodní bilance ČR-Itálie si od roku 2006, kdy její schodek přerostl v aktivum, udržuje relativně slušný **přebytek**, který se mezi lety 2006 a 2008 stále zvyšoval. V roce 2009 však vykázal při sumě **6,5 mld.Kč** meziroční snížení o 1,2 mld.Kč.

Zásadní vliv na další **existenci přebytku** této bilance měla opět i v roce 2009 **především skupina strojů a dopravních prostředků s aktivem** své dílčí bilance ve výši 14,6 mld.Kč, které ale při jeho výrazném meziročním snížení o 4,8 mld.Kč zároveň také zásadně ovlivnilo meziroční pokles aktiva souhrnné obchodní bilance ČR-Itálie. Významně k udržení aktiva souhrnné obchodní bilance sledované teritoriální relace přispěla také **skupina nápojů a tabáku** s aktivním saldem v sumě 3,1 mld.Kč, meziročně navýšeným o 166 mil.Kč a **skupina surovin nepoživatelných, bez paliv** s přebytkem 2,6 mld.Kč, i když jeho meziroční pokles téměř o 1/3 byl mezi jednotlivými skupinami zboží druhý nejvyšší.

Obchodní bilanci ČR-Itálie v roce 2009 **nejvíce zatížily chemikálie**, obdobně jako v předchozích letech, a to pasivem své dílčí bilance ve výši 8,0 mld.Kč, meziročně narostlých o 0,6 mld.Kč. Významnou zátěž rovněž představovala **skupina potravin a živých zvířat** (-2,9 mld.Kč) a **různých hotových výrobků** (-2,6 mld.Kč), které však meziročním snížením schodků svých dílčích bilancí o 645 mil.Kč a 3,2 mld.Kč byly současně spolu s **průmyslovým zbožím podle druhu materiálu** (pokles pasiva o 1,4 mld.Kč) hlavními vyvažujícími činiteli vůči negativním meziročním změnám souhrnné obchodní bilance ČR-Itálie.

7.3.5 Rakousko

Rakousko představovalo v roce 2009 sedmého největšího obchodního partnera (po Německu, Slovensku, Polsku, Francii, Číně a Itálii) svým umístěním na obratu českého zahraničního obchodu. (Ve vývozu se zařadilo na 6. místo a v dovozu pak na 8. místo.)

Tabulka 68 Zahraníční obchod ČR s Rakouskem v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	117 027	100 278	85,7	4,7	4,7
Dovoz	89 476	72 409	80,9	3,7	3,7
Obrat	206 503	172 687	83,6	4,2	4,2
Saldo OB	27 551	27 869	318 ¹⁾	x	x

1) meziroční změna salda

Pramen: ČSÚ

Podílová účast Rakouska na celkovém zahraničním obchodu České republiky meziročně stagnovala, jak ve vývozu, tak i v dovozu.

Obchod s Rakouskem se přitom vyvíjel méně dynamicky než celkový zahraniční obchod České republiky. Zatímco obrat českého zahraničního obchodu se světem registroval meziroční snížení o 15,8 bodu, pokles obratu s Rakouskem představoval index 83,6, což znamenalo nižší tempo obchodních vztahů s Rakouskem o 0,6 bodu než s ostatním světem.

Vzhledem k většímu meziročnímu poklesu dovozu než vývozu zvýšilo se kladné saldo obchodní bilance s Rakouskem o 318 mil.Kč.

Při srovnání se strukturou českého vývozu a dovozu ve vztahu k zemím s vyspělou ekonomikou jako celku, se Rakousko dlouhodobě odlišuje od dosažených průměrných podílů v některých skupinách, i když oproti minulým létům se rozdíly dále snižují.

Ve složení českého vývozu do Rakouska se nadprůměrně účastní suroviny nepoživatelné, bez paliv a minerální paliva a maziva. Zatímco do zemí s vyspělou ekonomikou jako celek dosahují české exporty zmíněných surovin nepoživatelných, bez paliv v celkové zbožové struktuře jen 2,8 %, podíl této zbožové kategorie ve vývozu do Rakouska představuje 8,4 %. Rovněž vývoz minerálních paliv a maziv zaznamenal v českém exportu do Rakouska vyšší podíl než je dosahován ve struktuře českého vývozu do zemí s vyspělou ekonomikou (11,1 % proti 3,9 %). Ve srovnání s předcházejícím rokem se poněkud snížil rozdíl výše podílu vývozu strojů a dopravních prostředků mezi exportem do Rakouska (38,8 %) a vývozem do zemí s vyspělou ekonomikou jako celku, který činil 53,0 %.

Tabulka 69 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Rakouskem v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	100 278	100,0	72 409	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	4 354	4,3	5 196	7,2
1 Nápoje a tabák	386	0,4	581	0,8
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	8 458	8,4	1 774	2,4
3 Minerální paliva a maziva	11 176	11,1	7 722	10,7
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	391	0,4	140	0,2
5 Chemikálie	5 557	5,5	9 602	13,3
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	17 855	17,8	18 854	26,0
7 Stroje a dopravní prostředky	38 868	38,8	17 262	23,8
8 Různé hotové výrobky	13 072	13,0	10 777	14,9
9 Nespecifikováno	161	0,2	501	0,7

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

V dovozu byl zaznamenán vyšší podíl skupiny průmyslového zboží podle druhu materiálu, a to ve výši 26,0 %, na rozdíl od průměru dovozu této zbožové skupiny ze zemí s vyspělou ekonomikou, který činil 21,2 %. Obdobně jako ve vývozu, byl také ve struktuře dovozu z Rakouska realizován výrazně nižší podíl strojů a dopravních prostředků (23,8 %), na rozdíl od celkového importu ze zemí s vyspělou ekonomikou, na němž se uvedená skupina účastnila 39,0 %.

Přes tyto podílové odlišnosti, hodnotově nejsilnější skupinou byla i ve vývozu do Rakouska kategorie strojů a dopravních prostředků, a to v částce 38,9 mld.Kč. Dalšími největšími exportními skupinami byly: průmyslové zboží podle druhu materiálu ve výši 17,9 mld.Kč, různé hotové výrobky v rozsahu 13,1 mld.Kč, minerální paliva a maziva v částce 11,2 mld.Kč a suroviny nepoživatelné, bez paliv v sumě 8,5 mld.Kč.

V dovozu z Rakouska mělo největší hodnotovou úroveň průmyslové zboží podle druhu materiálu ve výši 18,9 mld.Kč, následované zbožovou kategorií strojů a dopravních prostředků v částce 17,3 mld.Kč.

Tabulka 70 **Bilance obchodu ČR s Rakouskem podle zbožových skupin**
v letech 2008 a 2009
(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	27 551	27 869	318
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	-853	-842	11
1 Nápoje a tabák	-315	-195	120
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	8 090	6 684	-1 406
3 Minerální paliva a maziva	3 690	3 454	-236
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	130	251	121
5 Chemikálie	-4 522	-4 045	477
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	-3 943	-999	2 944
7 Stroje a dopravní prostředky	21 027	21 606	579
8 Různé hotové výrobky	4 323	2 295	-2 028
9 Nespecifikováno	-76	-340	-264

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Nejvyšší kladné saldo zaznamenal v roce 2009 obchod stroji a dopravními prostředky v částce 21,6 mld.Kč, dále pak obchod surovinami nepoživatelnými, bez paliv v rozsahu 6,7 mld.Kč, minerálními palivy a mazivy v částce 3,5 mld.Kč a různými hotovými výrobky ve výši 2,3 mld.Kč.

Ke zlepšení obchodní bilance nejvíce přispěly aktivem tyto položky: silniční vozidla (7,4 mld.Kč), uhlí, koks a brikety (6,7 mld.Kč), korek a dřevo (4,8 mld.Kč), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (4,3 mld.Kč), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (3,7 mld.Kč) a kovové výrobky (2,2 mld.Kč).

Největší pasivní saldo vyplynulo z obchodu chemikáliemi (4,0 mld.Kč při meziročním snížení o 0,5 mld.Kč) a potravinami a živými zvířaty (0,8 mld.Kč).

Na bilančním schodku se zejména podílely: ropa a ropné výrobky (4,2 mld.Kč), železo a ocel (2,9 mld.Kč), papír, lepenka a výrobky z nich (2,0 mld.Kč), chemické prostředky (0,9 mld.Kč), plastické hmoty v neprvotních formách (0,9 mld.Kč), barviva, třísloviny, pigmenty (0,9 mld.Kč) a neželezné kovy také (0,9 mld.Kč).

7.3.6 Rusko

Rusko reprezentovalo i v roce 2009 **hlavního partnera ČR v rámci zahraničního obchodu se Společenstvím nezávislých států (SNS)**. Když souhrnná hodnota obrátu zahraničního obchodu ČR – SNS dosáhla v roce 2009 částky 208,8 mld.Kč při meziročním poklesu o 111,1 mld.Kč (index 65,3), **obrat ČR s Ruskem se na ní podílel 72,8 %** (69,5 % v roce 2008). Podíl česko-ruského obchodu na obrátu ČR-SNS přitom v posledních několika letech mírně narůstal.

Vývoz ČR – SNS činil v roce 2009 **75,1 mld.Kč** s meziročním snížením o 31,3 mld.Kč (index 70,6) a **export ČR do Ruska se na něm podílel 66,1 %** (63,5 % v roce 2008), zatímco **dovoz ČR ze SNS** vykázal hodnotu **133,7 mld.Kč** při meziročním poklesu o 79,8 mld.Kč (index 62,6) a **import ČR z Ruska se ho účastnil ve výši 76,6 %** (72,5 % v roce 2008).

Česko-ruský obchod v roce 2009 představoval **152,0 mld.Kč** a meziročně se snížil o 70,4 mld.Kč, tj. o 31,7 %. Na jeho poklesu participoval zejména dovoz ČR z Ruska, který činil 102,4 mld.Kč, což bylo proti roku 2008 méně o 52,4 mld.Kč (index 66,1). Vývoz ČR do Ruska dosáhl 49,6 mld.Kč při meziročním poklesu o 18,0 mld.Kč (index 73,4).

Tabulka 71 Zahraněni obchod ČR s Ruskem v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	67 559	49 592	73,4	2,7	2,3
Dovoz	154 843	102 417	66,1	6,4	5,2
Obrat	222 402	152 009	68,3	4,6	3,7
Saldo OB	-87 284	-52 825	+34 459 ¹⁾	x	x

1) meziroční změna salda

Pramen: ČSÚ

Vývoz ČR do Ruska se v roce 2009 podílel na vzájemném obratu v úrovni 32,6 %, což je v porovnání s rokem 2008 o 2,2 bodu více. Meziročně se rovněž **zlepšilo krytí dovozu vývozem** ze 43,6 % na 48,4 %, tj. o 4,8 bodu.

Pozice Ruska v celkovém obratu zahraničního obchodu ČR se v roce 2009 meziročně **zhoršila o 0,9 bodu na 3,7 %** a Rusko mezi obchodními partnery obsadilo 8. místo, zatímco v roce 2008 mu náleželo 5. místo spolu s Čínou a Itálií. **V českém vývozu/dovozu do/z Ruska se jeho postavení meziročně rovněž zhoršilo**, a to **u vývozu o 0,4 bodu na 2,3 %** a **u dovozu o 1,2 bodu na 5,2 %**. Rusko se tak v souhrnném českém vývozu meziročně propadlo z 9. místa, které v roce 2008 sdílelo spolu s Belgií na 10. místo v roce 2009, jež obsadilo spolu se Španělskem a v dovozu ČR z Ruska z 3. místa v celkovém českém importu na 5. místo.

Tabulka 72 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Ruskem v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	49 592	100,0	102 417	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	781	1,6	43	0,0
1 Nápoje a tabák	378	0,8	28	0,0
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	290	0,6	2 560	2,5
3 Minerální paliva a maziva	113	0,2	89 164	87,1
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0	0,0	7	0,0
5 Chemikálie	6 416	12,9	1 839	1,8
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	6 143	12,4	5 359	5,2
7 Stroje a dopravní prostředky	30 879	62,3	2 991	2,9
8 Různé hotové výrobky	4 592	9,3	427	0,4
9 Nespecifikováno	0	0,0	0	0,0

Pramen: ČSÚ

Ve zbožové struktuře vývozu ČR do Ruska došlo v roce 2009 v porovnání s rokem 2008 ke změnám pozic u tří skupin zboží, když se posunuly **chemikálie** ze 4. místa na 2. místo, **průmyslové zboží podle druhu materiálu** z 2. na 3. místo a **různé hotové výrobky** z 3. na 4. místo. Také **ve zbožové struktuře dovozu ČR z Ruska** byly zaznamenány **tři změny v pořadí** jednotlivých skupin zboží: posun **strojů a dopravních prostředků** z 5. na 3. místo, **surovin nepoživatelných, bez paliv** z 3. na 4. místo a **chemikálií** ze 4. na 5. místo.

Meziroční **změny podílů** jednotlivých skupin zboží ve vývozu se přitom pohybovaly mezi -2,4 bodu a +4,2 bodu a v dovozu od -2,4 bodu do +4,1 bodu, když ve vývozu se u pěti skupin podíly snížily, u čtyř stagnovaly a pouze u jedné skupiny se zvýšily, zatímco v dovozu se snížily podíly třech skupin zboží, u čtyř stagnovaly na úrovni roku 2008 a u třech skupin narostly.

Ve vývozu ČR do Ruska meziročně nejlouběji **klesl podíl průmyslového zboží podle druhu materiálu** z 14,8 % na 12,4 % a **strojů a dopravních prostředků** (o -1,3 bodu na 62,3 %). Snížení v desetínách bodů pak evidovaly: **nerostná paliva a maziva** (-0,3 bodu na 0,2 %), **suroviny nepoživatelné, bez paliv a skupina různých hotových výrobků** (shodně o -0,1 bodu na 0,6 % a 9,3 %). **Na svých podílech meziročně zůstaly: potraviny a živá zvířata** (1,6 %), **nápoje a tabák** (0,8 %), **živočišné a rostlinné oleje a tuky a nespécifikovaný globál** (shodně 0,0 %). Naproti tomu svůj podíl ve vývozu meziročně navýšila pouze skupina chemikálií (o 4,2 bodu na 12,9 %).

Na straně dovozu ČR z Ruska se meziročně nejvíce **snížil podíl průmyslového zboží podle druhu materiálu** (o 2,4 bodu na 5,2 %) a **surovin nepoživatelných, bez paliv** (o 2,2 bodu na 2,5 %), podíl chemikálií klesl o 1,4 bodu na 1,8 %. Na svých podílech meziročně **stagnovaly** hodnotově nejslabší skupiny zboží, tj. **nápoje a tabák, potraviny a živá zvířata, živočišné a rostlinné oleje a tuky a nespécifikovaný globál** (shodně 0,0 %), zatímco **narostly podíly: především nerostných paliv a maziv** (o 4,1 bodu na 87,1 %) a dále **strojů a dopravních prostředků** (o 1,8 bodu na 2,9 %) a **různých hotových výrobků** (o 0,1 bodu na 0,4 %).

Hodnotový objem českého vývozu se v roce 2009 meziročně snížil o 18,0 mld.Kč na 49,6 mld.Kč a stál za ním především pokles exportu strojů a dopravních prostředků, který činil 12,1 mld.Kč, průmyslového zboží podle druhu materiálu (-3,9 mld.Kč) a různých hotových výrobků (-1,8 mld.Kč). Naproti tomu jen zbožová skupina chemikálií vykázala absolutní nárůst, ale pouze o 557 mil.Kč.

Stroje a dopravní prostředky, i přes výše uvedený hluboký pokles, zůstaly také v roce 2009 nejsilnější zbožovou skupinou vývozu ČR do Ruska, když s hodnotou 30,9 mld.Kč zabezpečily jeho 62,3 % (63,6 % v roce 2008). Nosnou položkou v něm byla, obdobně jako v předchozích letech, **silniční vozidla**, která s objemem 7,4 mld.Kč (při meziročním snížení o více než polovinu, tj. o 7,5 mld.Kč – index 49,8) představovala 24,0 % strojírenského (34,6 % v roce 2008) a 14,9 % celkového exportu ČR do Ruska (22,0 % v roce 2008). Hodnotově blízkou položkou k silničním vozidlům byly v roce 2009 **stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu** (6,6 mld.Kč při meziročním poklesu o 754 mil.Kč, resp. o 10,2 %). **Objemově významnými položkami** skupiny strojů a dopravních prostředků byly rovněž: kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (3,7 mld.Kč, index 74,4), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (3,5 mld.Kč, index 90,1), stroje a zařízení k výrobě energie (3,3 mld.Kč, index 134,7) a strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu (2,8 mld.Kč, index 59,5). Ve sledované skupině zboží zaznamenaly v roce 2009 ve srovnání

s rokem 2008 pouze dvě položky relativní nárůst: stroje a zařízení k výrobě energie (+34,7 %) a ostatní dopravní a přepravní prostředky (+3,0 %).

Vyšší než šestimiliardovou hodnotu vývozu ČR do Ruska docílily v roce 2009 jednak chemikálie (6,4 mld.Kč, meziročně vyšší o 557 mil.Kč, index 109,5 a jednak průmyslové zboží podle druhu materiálu (6,1 mld.Kč, meziročně nižší o 3,9 mld.Kč, index 61,5). Nejsilnějšími položkami chemikálií byly plastické hmoty v neprvotních formách (2,2 mld.Kč při nárůstu o 212 mil.Kč) a léčiva a farmaceutické výrobky (2,1 mld.Kč, meziročně vyšší o 92 mil.Kč). Také zbývající, řádově menší položky chemikálií, evidovaly v roce 2009 v porovnání s rokem 2008 nárůst, který se však pohyboval pouze mezi 1 mil.Kč a 415 mil.Kč. Výjimkou byly pouze dvě položky: silice, vonné látky, leštící a čisticí prostředky a plasty v prvotní formě (pokles o 44 mil.Kč a 213 mil.Kč). Naproti tomu všechny položky vývozu skupiny průmyslového zboží podle druhu materiálu vykázaly v roce 2009 meziroční pokles, který kolísal od 4,6 % až do 71,4 % a pouze tři položky převýšily miliardovou úroveň: kovové výrobky (1,7 mld.Kč, index 87,2), výrobky z nekovových nerostů a papír, lepenka a výrobky z nich (shodně 1,4 mld.Kč při indexu 50,8 a 95,4). Hodnoty ostatních položek oscillovaly mezi 4 mil.Kč a 532 mil.Kč.

Poslední vývozní skupinou v obchodu ČR – Rusko, která v roce 2009 ještě překonala miliardovou úroveň byly různé hotové výrobky s hodnotou 4,6 mld.Kč, meziročně nižší o 1,8 mld.Kč (index 72,3) a v jejím rámci se to podařilo pouze položce různých výrobků (2,4 mld.Kč při poklesu o 0,5 mld.Kč, tj. o 17,0 %). Hodnoty zbývajících položek kolísaly mezi 18 – 848 mil.Kč. Objemy všech položek dané skupiny zboží se meziročně snížily, a to v rozmezí 10 – 566 mil.Kč.

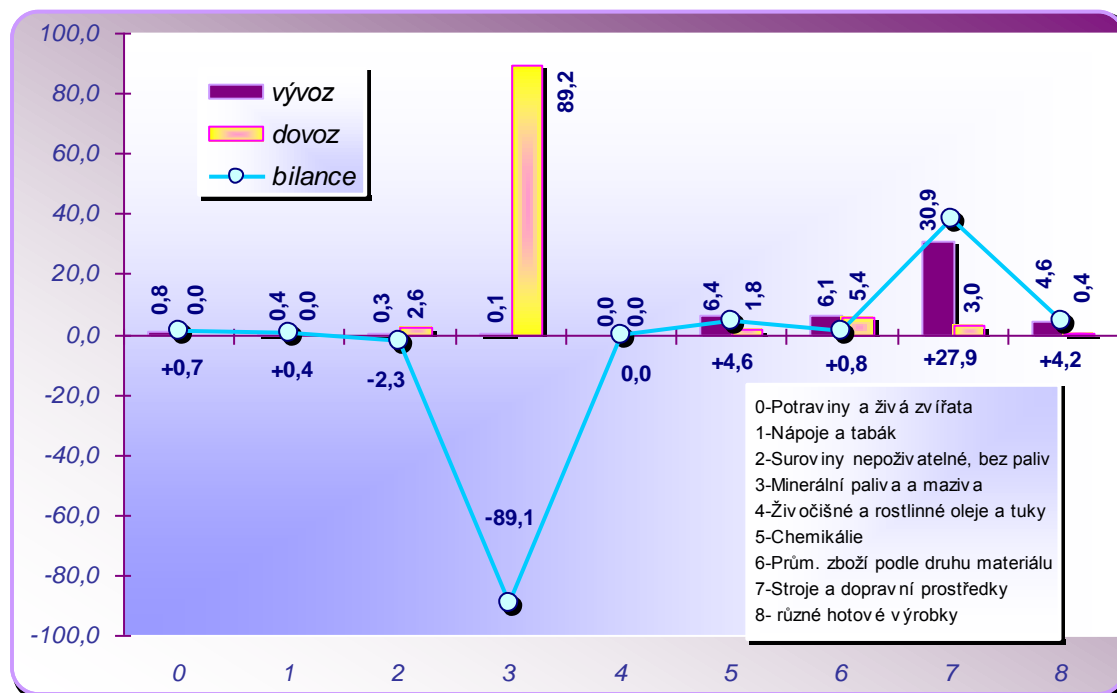
Ostatní skupiny zboží v česko-ruském exportu roku 2009 se pohybovaly v hodnotách 113 mil.Kč (minerální paliva a maziva) až 781 mil.Kč (potravin a živá zvířata), když dvě z nich (skupiny SITC 4 a 9) nedosáhly ani milionové úrovně.

V českém dovozu z Ruska dlouhodobě dominuje zbožová skupina minerálních paliv a maziv, která v roce 2009 představovala jeho 87,1 % (83,0 % v roce 2008) a 48,9 % celkových dovozních potřeb minerálních paliv a maziv ČR (51,4 % v roce 2008) s hodnotou 89,2 mld.Kč meziročně sníženou o 39,4 mld.Kč, resp. o 30,6 %. Nosnými položkami této skupiny zboží, které ale v roce 2009 v porovnání s rokem 2008 vykázaly prudký pokles, byly tradičně topný plyn zemní a průmyslově vyráběný (45,6 mld.Kč při snížení o 17,9 mld.Kč, tj. o 28,1 %) a ropa a ropné výrobky (43,0 mld.Kč, meziročně méně o 21,5 mld.Kč, resp. o 33,4 %). Topný plyn přitom v roce 2009 reprezentoval 51,1 % dovozu svojí zbožové skupiny z Ruska (49,4 % v roce 2008), 44,5 % všeho dovozu ČR z Ruska (41,0 % v roce 2008) a 74,6 % celkového českého importu topného plynu (85,9 % v roce 2008). Ropa a ropné výrobky představovaly 48,2 % dovozu svojí zbožové skupiny z Ruska (50,2 % v roce 2008), 42,0 % všeho dovozu z Ruska, stejně jako v roce 2008, a 45,4 % souhrnného českého importu ropy a ropných výrobků (43,4 % v roce 2008).

S velkým odstupem od skupiny minerálních paliv a maziv následovala v roce 2009 v českém importu z Ruska, podobně jako v předchozím roce, zbožová skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu, která registrovala hodnotu ve výši 5,4 mld.Kč, jež ale byla více než o polovinu menší v porovnání s rokem 2008, kdy činila 11,7 mld.Kč (index 45,8). Osou dané skupiny byly nadále, i po hlubokém meziročním propadu, dvě položky, a to železo a ocel s objemem 2,4 mld.Kč při snížení o 5,5 mld.Kč (index 30,4) spolu s neželeznými kovy o hodnotě 1,1 mld.Kč, zmenšené o 1,2 mld.Kč (index

46,3). Tyto položky představovaly 44,8 % a 20,1 % (tj. 64,9 %) skupiny průmyslového zboží podle druhu materiálu. Objemy zbývajících položek sledované skupiny zboží se pak pohybovaly od 67 mil.Kč (textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich) do 690 mil.Kč (výrobky z pryže), když položka kůže, kožené výrobky a vydělané kůže dokonce evidovaly nulovou hodnotu.

Graf 13 **Struktura vývozu, dovozu a bilance s Ruskem v roce 2009**
(v mld.Kč)

Pramen: ČSÚ

Za průmyslovým zbožím podle druhu materiálu se, rovněž s výrazným odstupem, umístily v roce 2009 **stroje a dopravní prostředky a suroviny nepoživatelné, bez paliv**, které si byly blízké úrovni dosaženého objemu dovozu ČR do Ruska. Stroje a dopravní prostředky evidovaly sumu 3,0 mld.Kč po meziročním nárůstu o 1,2 mld.Kč, resp. o 68,7 %, když jejich **největší položkou** byly **stroje a zařízení k výrobě energie** (1,6 mld.Kč, index 200,0) a jejich **největší meziroční nárůst** vykázaly **ostatní dopravní a přepravní prostředky** (index 344,7). Suroviny nepoživatelné, bez paliv registrovaly sice sumu 2,6 mld.Kč, ale na rozdíl od strojů a dopravních prostředků po hlubokém meziročním poklesu o 4,7 mld.Kč, tj. o 64,7 %. Jejich **nosnou položkou** byly **rudy kovů a kovový odpad** (1,3 mld.Kč s meziročním snížením o 3,7 mld.Kč, resp. o 73,7 %).

Z ostatních skupin zboží překonaly v roce 2009 v importu ČR z Ruska miliardovou úroveň ještě **chemikálie** se sumou 1,8 mld.Kč při meziročním poklesu o 3,2 mld.Kč a indexu 36,6, jejichž **nejobjemnější položkou** byly **anorganické chemikálie** (1,2 mld.Kč, meziroční snížení 2,0 mld.Kč, index 36,6). Hodnoty zbývajících položek této skupiny kolísaly mezi 2 mil.Kč a 415 mil.Kč.

Méně významnou úlohu v dovozu ČR z Ruska měly v roce 2009 **různé hotové výrobky** (0,4 mld.Kč, index 97,7), **potraviny a živá zvířata** (43 mil.Kč, index 63,2), **nápoje a tabák** (28 mil.Kč, index 112,0), živočišné a rostlinné oleje a tuky (7 mil.Kč, index 350,0).

Tabulka 73

**Bilance obchodu ČR s Ruskem podle zbožových skupin
v letech 2008 a 2009**

(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	-87 284	-52 825	+34 459
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	1 012	738	-274
1 Nápoje a tabák	522	350	-172
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	-6 788	-2 270	+4 518
3 Minerální paliva a maziva	-128 249	-89 051	+39 198
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0	-7	-7
5 Chemikálie	834	4 577	+3 743
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	-1 702	784	+2 486
7 Stroje a dopravní prostředky	41 171	27 888	-13 283
8 Různé hotové výrobky	5 916	4 165	-1 751
9 Nespecifikováno	0	0	0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Bilance česko-ruského obchodu vykazuje **dlouhodobě schodek**, který se v roce 2009 v porovnání s předchozím rokem **snížil o 34,5 mld.Kč na -52,8 mld.Kč**.

Výsledné saldo česko-ruské obchodní bilance bylo **vždy primárně ovlivňováno vývojem dílčí bilance zbožové skupiny minerálních paliv a maziv**, která byla hlavním nositelem jeho zatížení. Také v roce 2009 toto saldo opět na jedné straně nejvíce zatížila svým schodkem v sumě 89,1 mld.Kč, ale na druhé straně, vzhledem k jeho mimořádně vysokému meziročnímu snížení o 39,2 mld.Kč, byla zároveň hlavním hybatelem poklesu schodku tohoto výsledného salda.

Obdobně na souhrnný bilanční výsledek obchodu ČR – Rusko působila i zbožová **skupina surovin nepoživatelných, bez paliv**. Dlouhodobě vykazovaný schodek její dílčí bilance reprezentoval vždy, a také v roce 2009, druhé největší zatížení celkové obchodní bilance. V roce 2009 dosáhl částky 2,3 mld.Kč při hlubokém meziročním snížení o 4,5 mld.Kč a tak v podstatě také pozitivně ovlivnil vývoj této celkové obchodní bilance ČR – Rusko.

Naproti tomu pozitivní vliv na vývoj celkové bilance obchodu ČR – Rusko měly dlouhodobě **stroje a dopravní prostředky a skupina různých hotových výrobků**. Také v roce 2009 evidovaly obě skupiny aktivum svých dílčích bilancí, když stroje a dopravní prostředky při nejvyšším aktivu v sumě 27,9 mld.Kč vykazovaly současně jeho nejhlubší meziroční pokles, a to o 13,3 mld.Kč a různé hotové výrobky při aktivu 4,2 mld.Kč meziročně snížily přebytek svojí dílčí bilance o 1,8 mld.Kč, čímž se tyto zbožové skupiny staly hlavní brzdou pro ještě větší pokles schodku souhrnné česko-ruské obchodní bilance.

Obdobně, ale v řádově nižším rozsahu, působily na celkové obchodní bilance ČR – Rusko i skupiny: **potraviny a živá zvířata a nápoje a tabák**, které aktiva svých dílčích bilancí ve výši 0,7 mld.Kč a 0,4 mld.Kč meziročně snížily o 274 mil.Kč a 172 mil.Kč.

Nesporně pozitivní vliv na úhrnnou česko-ruskou obchodní bilanci měly v roce 2009 zbožové **skupiny chemikálií a průmyslového zboží podle druhu materiálu**. Chemikálie meziročně zvýšily aktivum své dílčí bilance o 3,7 mld.Kč na 4,6 mld.Kč a průmyslové zboží podle druhu materiálu změnilo pasivum své dílčí bilance z roku 2008 ve výši 1,7 mld.Kč na aktivum v sumě 0,8 mld.Kč, což reprezentuje zlepšení o 2,5 mld.Kč.

Z jednotlivých položek zboží působily nejvíce na existenci celkového bilančního schodku ČR – Rusko v roce 2009 a současně na jeho meziroční snížení: ropa a ropné výrobky (-42,9 mld.Kč, zlepšení o 21,4 mld.Kč), topný plyn zemní i průmyslově vyráběný (-45,6 mld.Kč, snížení o 17,9 mld.Kč), železo a ocel (-1,9 mld.Kč, pokles o 4,2 mld.Kč), rudy kovů a kovový odpad (-1,3 mld.Kč, zlepšení o 3,7 mld.Kč), anorganické chemikálie (-0,6 mld.Kč, snížení o 2,5 mld.Kč) a neželezné kovy (-1,0 mld.Kč, pokles o 1,2 mld.Kč).

Z jednotlivých položek zboží naopak dosahovaly největší aktiva a zároveň jejich meziročním snížením nejvíce negativně působily na vývoj celkové obchodní bilance ČR – Rusko v roce 2009: silniční vozidla (+7,3 mld.Kč, zhoršení o 7,5 mld.Kč), strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu (+2,7 mld.Kč, pokles o 1,9 mld.Kč), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (+3,7 mld.Kč, snížení o 1,3 mld.Kč), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (+6,5 mld.Kč, zhoršení o 0,7 mld.Kč) a výrobky z nekovových nerostů (+1,3 mld.Kč, pokles o 1,3 mld.Kč).

7.3.7 Nizozemsko

Nizozemsko dlouhodobě náleží mezi největší obchodní partnery ČR. V roce 2009 se s podílem 3,6 % umístilo na 9.-10. místě v obratu zahraničního obchodu, s podílem 3,9 % na 8. místě v českém vývozu a s podílem 3,4 % na 9. místě v českém dovozu.

Tabulka 74 Zahraníční obchod ČR s Nizozemskem v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	97 972	82 476	84,2	4,0	3,9
Dovoz	73 923	66 505	90,0	3,1	3,4
Obrat	171 895	148 981	86,7	3,5	3,6
Saldo OB	24 049	15 971	-8 078 ¹⁾	x	x

1) meziroční změna salda
Pramen: ČSÚ

Obrat zahraničního obchodu ČR – Nizozemsko v roce 2009 meziročně klesl o 22,9 mld.Kč při snížení českého vývozu o 15,5 mld.Kč a poklesu dovozu o 7,4 mld.Kč. To mělo za následek, že v roce 2009 byla s Nizozemskem zaznamenána sice aktivní bilance v rozsahu 16,0 mld.Kč, ale při meziročním snížení o 8,1 mld.Kč.

Ve zbožové struktuře česko-nizozemského obchodu dominovala i v roce 2009 skupina strojů a dopravních prostředků, když ve vývozu reprezentovala 69,2 % a v dovozu 47,5 %.

Více než desetiprocentní podíl ve zbožové struktuře česko-nizozemského obchodu zaujímal v roce 2009 také průmyslové zboží podle druhu materiálu, a to ve vývozu 13,1 % a v dovozu 11,3 %.

Tabulka 75 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Nizozemskem v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	82 476	100,0	66 505	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	1 512	1,8	6 476	9,7
1 Nápoje a tabák	83	0,1	349	0,5
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	860	1,0	2 904	4,4
3 Minerální paliva a maziva	1 163	1,4	1 676	2,5
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	15	0,0	282	0,4
5 Chemikálie	2 780	3,4	11 441	17,2
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	10 779	13,1	7 526	11,3
7 Stroje a dopravní prostředky	57 034	69,2	31 591	47,5
8 Různé hotové výrobky	8 238	10,0	4 260	6,4
9 Nespecifikováno	13	0,0	0	0,0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Významnou pozici v českém importu z Nizozemska, který je ve srovnání s vývozem diverzifikovanější, evidovaly také chemikálie. V roce 2009 dosáhly druhý nejvyšší podíl na dovozu ČR z Nizozemska, a to ve výši 17,2 %. **Ve vývozu pak značnější podíl ve výši 10,0 % vykazaly ještě různé hotové výrobky.**

Zbývající zbožové skupiny se účastnily v roce 2009 na vývozu/dovozu ČR do/z Nizozemska podílem nižším než 10,0 % a hodnotou menší než 6,5 mld.Kč.

Tabulka 76 Bilance obchodu ČR s Nizozemskem podle zbožových skupin v letech 2008 a 2009
(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	24 049	15 971	-8 078
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	-4 904	-4 964	-60
1 Nápoje a tabák	-218	-266	-48
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	-1 977	-2 044	-67
3 Minerální paliva a maziva	-173	-514	-341
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	-212	-266	-54
5 Chemikálie	-10 390	-8 661	1 729
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	3 456	3 252	-204
7 Stroje a dopravní prostředky	33 321	25 443	-7 878
8 Různé hotové výrobky	5 138	3 978	-1 160
9 Nespecifikováno	8	13	5

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Jak je z uvedeného přehledu patrné, významný vliv na meziroční snížení aktiva obchodní bilance s Nizozemskem má značný pokles aktiva ve zbožové skupině strojů a dopravních prostředků, který se promítl do pasiva bilance položky elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče v částce 13,4 mld.Kč.

Výrazně pasivní bilanci (i když při meziročním poklesu) zaznamenaly **chemikálie**, a to v téměř všech položkách této zbožové kategorie, přičemž největší bilanční propady registrovaly léčiva a farmaceutické výrobky (3,4 mld.Kč) a plasty v prvotní formě (2,3 mld.Kč).

7.3.8 Velká Británie

Velká Británie patří dlouhodobě k významným obchodním partnerům České republiky. V roce 2009 zaujala 9.-10. místo (spolu s Nizozemskem) na obratu českého zahraničního obchodu, přičemž v českém vývozu získala 5. místo s podílem 4,9 % (za Německem, Slovenskem, Polskem a Francií) a v českém dovozu se zařadila na 12. místo.

Tabulka 77 Zahraniční obchod ČR s Velkou Británií v letech 2008 a 2009

	Hodnota v mil. Kč		Index 2009 v % 2008	Podíl na zahraničním obchodu ČR v %	
	2008	2009		2008	2009
Vývoz	118 965	104 913	88,2	4,8	4,9
Dovoz	57 853	43 029	74,4	2,4	2,2
Obrat	176 818	147 942	83,7	3,6	3,6
Saldo OB	61 112	61 884	772 ¹⁾	x	x

1) meziroční změna salda

Pramen: ČSÚ

Z uvedených údajů je zřetelné, že **obchod s Velkou Británií v roce 2009 zaznamenal stagnaci podílu na celkovém obratu zahraničního obchodu ČR**. Zatímco však vývoz vykázal meziroční zvýšení svého podílu o 0,1 bodu, dovoz poklesl o 0,2 bodu.

Hodnotově vyšší pokles dovozu měl vliv i na stav obchodní bilance s uvedeným teritoriem, jejíž kladné saldo se meziročně zvýšilo o 772 mil.Kč na 61,9 mld.Kč.

Uvedené výsledky se přitom opíraly o realizaci následující zbožové struktury:

Tabulka 78 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Velkou Británií v roce 2009

Zbožová skupina SITC	Vývoz		Dovoz	
	hodnota v mil. Kč	podíl v %	hodnota v mil. Kč	podíl v %
Celkem	104 913	100,0	43 029	100,0
<i>v tom:</i>				
0 Potraviny a živá zvířata	2 541	2,4	1 180	2,7
1 Nápoje a tabák	1 117	1,1	303	0,7
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	603	0,6	369	0,9
3 Minerální paliva a maziva	3 076	2,9	2 930	6,8
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0	0,0	18	0,0
5 Chemikálie	2 291	2,2	9 953	23,1
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	11 668	11,1	7 543	17,5
7 Stroje a dopravní prostředky	70 973	67,6	16 027	37,3
8 Různé hotové výrobky	12 609	12,0	4 705	10,9
9 Nespecifikováno	35	0,0	1	0,0

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Z uvedeného přehledu je zřetelný **nízký podíl ve vzájemném obchodu zbožových skupin 0, 1, 2, 3, 4 a 9. Výraznou roli naopak dlouhodoběji hrají kategorie 6, 7 a 8 a v dovozu rovněž skupina 5.**

Největším vývozním zbožovým souborem přitom byly stroje a dopravní prostředky, které v roce 2009 představovaly 67,6 % celkového českého exportu do Velké Británie. Rozhodujícími vývozními položkami této zbožové kategorie přitom byly: silniční vozidla (s podílem 28,3 % na celkovém vývozu skupiny 7 do sledovaného teritoria), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (s podílem 26,8 % na celkovém vývozu skupiny 7 do Velké Británie), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (podíl 20,1 % na strojírenském vývozu) a elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (s podílem 9,5 % na exportu strojů a dopravních prostředků do sledované teritoriální relace).

Dalšími významnými vývozními skupinami byly jednak různé hotové výrobky s podílem 12,0 % **a jednak průmyslové zboží podle druhu materiálu** s podílem 11,1 %. Spolu se stroji a dopravními prostředky představovaly tyto tři zbožové skupiny 90,7 % celkového vývozu do sledovaného teritoria.

Největší podíl na celkovém dovozu z Velké Británie měly rovněž stroje a dopravní prostředky, a to ve výši 37,3 %. Kromě průmyslového zboží podle druhu materiálu s podílem 17,5 % a různých hotových výrobků s účastí 10,9 %, vykazala v dovozu značnou váhu i skupina chemikálií s podílem 23,1 %. Uvedené čtyři zbožové kategorie představovaly 88,8 % celkového importu ze sledovaného teritoria.

Tabulka 79 **Bilance obchodu ČR s Velkou Británií podle zbožových skupin**
v letech 2008 a 2009
(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Obchodní bilance		Meziroční změna salda
	2008	2009	
Celkem	61 112	61 884	772
<i>v tom:</i>			
0 Potraviny a živá zvířata	1 169	1 361	192
1 Nápoje a tabák	685	814	129
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	431	234	-197
3 Minerální paliva a maziva	-165	146	311
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	-6	-18	-12
5 Chemikálie	-8 931	-7 662	1 269
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	5 053	4 125	-928
7 Stroje a dopravní prostředky	54 972	54 947	-25
8 Různé hotové výrobky	7 890	7 904	14
9 Nespecifikováno	14	34	20

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Obchodní bilance se s Velkou Británií meziročně zvýšila o 0,8 mld.Kč na kladné saldo v částce 61,9 mld.Kč. Největší vliv na tento pozitivní stav měly chemikálie (meziročním snížením svého pasiva o 1,3 mld.Kč).

Z jednotlivých položek největší bilanční přínos zaznamenaly: silniční vozidla (16,9 mld.Kč), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (16,5 mld.Kč),

zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (12,8 mld.Kč), různé výrobky (3,9 mld.Kč), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (3,2 mld.Kč) a nábytek a jeho díly (3,2 mld.Kč).

Největší bilanční propad na druhé straně vykazala zbožová skupina chemikálií ve výši 7,7 mld.Kč (při meziročním snížení o 1,3 mld.Kč), přičemž nejvýraznější pasivum zaznamenala položka léčiv a farmaceutických výrobků v částce 3,5 mld.Kč a chemické prostředky v úrovni 1,4 mld.Kč.

- Tabulka 1** Vývoj zahraničního obchodu podle jednotlivých čtvrtletí roku 2008
- Tabulka 2** Vývoj zahraničního obchodu podle skupin zemí
- Tabulka 3** Vývoj zahraničního obchodu podle zbožových skupin
- Tabulka 4** Struktura zahraničního obchodu podle skupin zemí
- Tabulka 5** Podíl hlavních trhů na zahraničním obchodu podle zbožových skupin v roce 2008
- Tabulka 6** Zbožová struktura zahraničního obchodu podle hlavních trhů v roce 2008
- Tabulka 7** Vývoz, dovoz a bilance podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 8** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny potravin a živých zvířat podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 9** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny potravin a živých zvířat podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 10** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny nápojů a tabáku podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 11** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny nápojů a tabáku podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 12** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny surovin nepoživatelných, bez paliv podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 13** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny surovin nepoživatelných, bez paliv podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 14** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny minerálních paliv a maziv podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 15** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny minerálních paliv a maziv podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 16** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny živočišných a rostlinných olejů a tuků podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 17** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny živočišných a rostlinných olejů a tuků podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 18** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny chemikálií podle dvoumístné

nomenklatury SITC v roce 2007 a 2008

- Tabulka 19** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny chemikálií podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 20** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny průmyslového zboží podle druhu materiálu v dvoumístné nomenklatuře SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 21** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny průmyslového zboží podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 22** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny strojů a dopravních prostředků podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 23** Podíly jednotlivých položek skupiny strojů a dopravních prostředků na celkovém vývozu a dovozu ČR v roce 2007 a 2008
- Tabulka 24** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny strojů a dopravních prostředků podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 25** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny různých hotových výrobků podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 26** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny různých hotových výrobků podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 27** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny komodit nespécifikovaných jinde v SITC v roce 2007 a 2008
- Tabulka 28** Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny komodit jinde nezatríděných podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Tabulka 29** Vývoz a dovoz dle stupně zpracování
- Tabulka 30** Vývoz a dovoz zbožových položek zařazených do kategorie HT
- Tabulka 31** Struktura dovozu dle užití
- Tabulka 32** Vývoj obchodní bilance podle jednotlivých čtvrtletí roku 2007 a 2008
- Tabulka 33** Bilance zahraničního obchodu podle skupin zemí
- Tabulka 34** Bilance zahraničního obchodu podle zbožových skupin
- Tabulka 35** Výběrový index nominálních vývozních cen v 1. – 4. čtvrtletí 2008
- Tabulka 36** Výběrový index nominálních dovozních cen v 1. – 4. čtvrtletí 2008
- Tabulka 37** Velikostní struktura vývozců ČR v roce 2008

- Tabulka 38** Velikostní struktura dovozců ČR v roce 2008
- Tabulka 39** Zahraniční obchod ČR s EU v letech 2007 a 2008
- Tabulka 40** Obchod ČR se zeměmi EU 15 a EU 10 v roce 2008
- Tabulka 41** Obchod ČR se státy EU 15 v roce 2008
- Tabulka 42** Obchod ČR v roce 2006 s nově přistoupivšími státy (EU 10)
- Tabulka 43** Postavení zahraničního obchodu ČR s EU v celkovém ZO ČR podle jednotlivých zbožových skupin
- Tabulka 44** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s EU v roce 2008
- Tabulka 45** Meziroční pohyb zbožové struktury ve vztahu k EU v roce 2008
- Tabulka 46** Zahraniční obchod ČR se SRN v letech 2007 a 2008
- Tabulka 47** Meziroční pohyb zbožové struktury ve vztahu k SRN v roce 2008
- Tabulka 48** Postavení zahraničního obchodu ČR se SRN v celkovém ZO ČR podle jednotlivých zbožových skupin
- Tabulka 49** Zahraniční obchod ČR se Slovenskem v letech 2007 a 2008
- Tabulka 50** Porovnání vývoje obchodní bilance ČR se SR a celkové obchodní bilance ČR
- Tabulka 51** Meziroční pohyb zbožové struktury ve vztahu ke Slovensku v roce 2009
- Tabulka 52** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR se SR v roce 2008
- Tabulka 53** Postavení Slovenska v zahraničním obchodu ČR podle jednotlivých skupin zboží
- Tabulka 54** Bilance obchodu ČR se Slovenskem podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 55** Zahraniční obchod ČR s Polskem v letech 2007 a 2008
- Tabulka 56** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Polskem v roce 2008
- Tabulka 57** Postavení zahraničního obchodu ČR s Polskem v celkovém zahraničním obchodě ČR podle jednotlivých skupin zboží
- Tabulka 58** Bilance obchodu ČR s Polskem podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 59** Zahraniční obchod ČR s Čínou v letech 2007 a 2008

- Tabulka 60** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Čínou v roce 2008
- Tabulka 61** Bilance obchodu ČR s Čínou podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 62** Zahraniční obchod ČR s Francií v letech 2007 a 2008
- Tabulka 63** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Francií v roce 2008
- Tabulka 64** Bilance obchodu ČR s Francií podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 65** Zahraniční obchod ČR s Itálií v letech 2007 a 2008
- Tabulka 66** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Itálií v roce 2008
- Tabulka 67** Bilance obchodu ČR s Itálií podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 68** Zahraniční obchod ČR s Rakouskem v letech 2007 a 2008
- Tabulka 69** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Rakouskem v roce 2008
- Tabulka 70** Bilance obchodu ČR s Rakouskem podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 71** Zahraniční obchod ČR s Ruskem v letech 2007 a 2008
- Tabulka 72** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Ruskem v roce 2008
- Tabulka 73** Bilance obchodu ČR s Ruskem podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 74** Zahraniční obchod ČR s Nizozemskem v letech 2007 a 2008
- Tabulka 75** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Nizozemskem v roce 2008
- Tabulka 76** Bilance obchodu ČR s Nizozemskem podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008
- Tabulka 77** Zahraniční obchod ČR s Velkou Británií v letech 2007 a 2008
- Tabulka 78** Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Velkou Británií v roce 2008
- Tabulka 79** Bilance obchodu ČR s Velkou Británií podle zbožových skupin v letech 2007 a 2008

- Graf 1** Zahranění obchod ČR v roce 2008 podle jednotlivých mĚsíců
- Graf 2** Teritoriální struktura zahraničného obchodu ČR podle hlavních skupin zemí v roce 2008
- Graf 3** Největší obchodní partneři ČR podle výše podílu na celkovém obratu v roce 2008
- Graf 4** Zbožová struktura zahraničného obchodu v roce 2008
- Graf 5** Struktura vývozu a dovozu strojů a dopravních prostředků a jejich bilance v roce 2008
- Graf 6** Obchodní bilance České republiky v jednotlivých mĚsících roku 2008
- Graf 7** Meziroční změny cen v zahraničném obchodě v roce 2008
- Graf 8** Teritoriální struktura zahraničného obchodu ČR s EU 25 v roce 2008
- Graf 9** Bilance obchodu ČR s EU podle zbožových skupin
- Graf 10** Struktura obchodu ČR se SRN podle zbožových skupin SITC v roce 2008
- Graf 11** Bilance obchodu ČR se SRN podle zbožových skupin SITC
- Graf 12** Struktura vývozu, dovozu a bilance s Čínou v roce 2008
- Graf 13** Struktura vývozu, dovozu a bilance s Ruskem v roce 2008